

Vészi Endre
válogatott versei

TARTALOM

ABLAKTALAN HÁZ 1939-1944

Ablaktalan ház
Inas létemre alkotó
Március
Munkásasszony éneke
Ünnepontó
1935 november
Zöld lángra gyújt majd
Az út is útrakelt
Hűtlen nő után
Alvók balladája
Jób éneke
A világ beteg most, nem én
Költő vagyok
Már nem a szelíd béke
Folytassátok
Fölfelé

REMÉNYEKRE KÉSZEN 1945-1952

Reményekre készen
Háború után
Magyarázat egy lánynak
Utinapló Margittal
Margit, gyermekkorában
Eszmélet
Fulladt délután, Tarcál
Tavaszi páros
Bolond piktör vallomása
Otthonok
Ébrenlét meg álom
Ködös reggel
Január eleje, vázlat
Egész és meg nem bontható

ELVESZTETT ÉVEK ERDEJÉBEN 1953-1955

Elvesztett évek erdejében
Kortársaimhoz
A félelemhez
Bűn
Két évszám között
Cián
A néma antológiák
József Attila

FOHÁSZ SZIGORÚSÁGÉRT 1955-1963

Fohász szigorúságért
Váltott szárnyakon
Madárformán
Köröskörül a kertben. Február
Örökség
Tél elé
Margitnak, tél elé
Párosan
A szőlő felkiált
Bartók éjszakái
Sarkvidéki
Penge-keményen
Életrajz-vázlat a szememről
Fogságba ejtett holnap
Az indián útja
Jégcimbalom

A PIROS TEREM 1963-1964

Búcsu Suránytól
Vérmezei elégia
A piros terem
Ifjúságom egy-egy részletén
Fázékonyak hálaéneke
Májusi vasárnap fénytörésben
A tér
November Visegrádon
Csapda
Éjfél

ŐR ÉS FOGOLY 1965-1967

Őr és fogoly
Megint csak József Attiláról
Fától fáig
Hazám az anyanyelvem
Mínusz öt
A varázsló kalapjában
Kirándulások
Gyerekek istenkora
Kötélékek
A hét némaság kapujában
Idegen kirakatok
Gonoszsírató
A hétpróba kérdései
Hetven év
Egy kérdés megfejtése

Arckép ezer tükörben
Vörösréz
Almásderes
Rekviem Berda Józsefért
Elégia a betegségről
A madár elszáll
Meglátogattak az arcok

VISSZAPILLANTÁS A JELENBE 1967-1969

Visszapillantás a jelenbe
Egyesszám, többesszám
Nevelőim
Ki mindent átölelt
Téli zene
Sovány arc, tiszta ing
Felkiáltójelek a készülődésről
Vázlat a hagyatékról
Anyakönyv
Indián délután
Pesti fák
Attila út, promenád
Krisztina, Zöldfa
Múltidőben
A szenvedés térfogata
Ellenpont
Szobrok és faliszentek
Tényezők
Mondatok, vasárnap
Torz manézs
Csonka rekviem. Kassák
Szavak
Alaszkai éj

JÖVŐ TELEIM EMLÉKE 1969-1971

Jövő teleim emléke
A kimondott s a kimondatlan
Vetkőzés, öltözés
Észrevételek a télről
Alkony mozdulat nélkül
Ellenség a téiben
Idegen város
Holdvadászok
Nyílik az ég
Az átmenet évezredei
Picasso: La femme à l'éventail
Merítőháló
Helyzetgyakorlat
Hugom - anyám
Improvizáció
Kérdés, felelet
Egy rózsza tűzhalála
Mahalia

Fosztóképzős ballada
Életrajztöredék
Örökségahagyó

A TELJESSÉG IGÉZETÉBEN 1971-1973

A teljesség igézetében
Concerto jelenidőben
A Naphegyen át
Az este érkezései
Az egyik hazatérés
Mindenütt, mindig!
Ásatás
Jámbor ajánlkozás
Egy roncstelep felülnézetben
Totemek tabuk tárgyak
Folytatólagos vallomás
Egy múzeum rendezése közben
De hol a csúcs?

TITOKZATOS PÁRHUZAMOK 1974-1977

Titokzatos párhuzamok
Egy csehó csillagai
Búcsú egy utcasarkon
Gulliver
Üvegsíkok
Rovar-idény
Brácsa, citera, dob
Faragott gégek, ezüst koponyák
Krisztina, 75-ben
Bizonyos ifjak rosszkedvűek
A cirkusz csillagai
Mert
Ezért
Útközi ének
Invázió
Csonka rekviem. Lengyel József
Cipőim
Fölfelé száll a délután

FARSANGI KIRÁLY 1978-1979

Az alku szövege
Rapszódia tél közepén
Farsangi király
Ráolvasó
Két szentendrei
Anna ködben
A sápadtarcú
Élni
Az utolsó roham
Horvát-kerti forziciák
Vasfészek, vasmadár

A levegő keresése
Tárgyak felülnézetben
Beszélgetés a kerttel
A nyár emlékezetkihagyása
Évszakok foglya
Hanyadik század?
Adalék életrajzhoz
Anna utazásai
Származástan
Lót visszanéz
A kézműves évezredei
1977. július 25
A menekülő kert
Nyárhorizont
Egy nő utókora
Egy magatartás kérdőjelei
Már minden életrajzi
Az örök retinán

ÉRTÜNK IS FUSSATOK PARIPÁK 1980-1981

Értünk is fussatok paripák
A város falára
Egy arc környezetrajza
Menyasszonytánc
Világ-szerelmem nőnemű
A rendezetlen visszavonulás
Röntgen idő
Tárgyak a történelemben
Négy sor - egyetlen kérdés
Alteregóm újabb irományaiból
Istenteremtés
Szép hervadt nevek
Búcsú-Fiesta
Tavaszi hepening
A képesség dilemmája
Az utolsó tangó Budapesten
Tavaszi zsongás történelmi környezettel
Zelk Zoltán telefonjai
Júniusi vasfekete
Ne legyen semmi
Micsoda mérték szerint?
A kérdező
Még ez az este
Őszrobbanás
Hóreb hegyén
A szabaduló
Címervázlat
A huszadik század harmadik harmadában
Prognózis nélkül
Naprituálé
Egy szó mely elmaradt
Célfotó
Vakító pillanat

ÓDA A BUSZBÉRLETEMHEZ 1981

Óda a buszbérletemhez
Téli rend
Ördögi rituálé
Lézersugár
Anti Jónás
Kerti varázslatok
Szeptemberi szűrt fény
Óda a régészkalapácshoz
Én és ő
Monománia
Vasjanuár
Álom a kastélyról

HÁNY PERC A NYÁR? 1981-1986

Szentendrei mágia
Elektródák
Mint feszített szárny
Arany és fekete
Az ítész
Vasküszöb
Levél a puli-nemlétből
Folytatást igénylő vers
Prognózis nélkül
Szentenciák nélkül
Száznapos önkívület
Az egyszeri csodát
Kilépés az éjszakába
Robinsonádok
A művelet csődje
Magamhoz vissza én
Gyalogos hatalom
Csonka rekviem. Illyés Gyula
Váratlan reggel
Feledékeny isten
A mértéktelenséghez
Babits. Rapszódia
Róma Róma November
Ünnep után
Addig legalább
Férfi a századvégen
Küszöbön
Mitológia 1949
Apafej vigasztaló
Illenék már
Az a nap
Levél Sceauxba Szélpál Árpádnak
Egy régi vers némi időszerűséggel
Radnóti novembere
Az elrabolt Nyár
Mint akinek

Hologram
A helyreállt rend
Parkettarózsza
Fagykristályok
Mérleg
Az izzó huzal
Kifehéredés
Téli napló
Az elmaradt prófétaság
Mint
Az északi szél napjaiból
Szomszédom Kosztolányi
Harminckét éve örökkön-örökké
Eltűnt a nyárban. Variáció
Válasz nélkül
A hadihelyzet megszövegezése
A szerelvény
Pogány rituálé
Egy nap vázlatos története reggeltől estig
Ajtó és ablak emléke nélkül
Dél felé
A hallgatás
Lehunyt szememmel
Mélyvízi utas
Két dübörgés között
Szélnaptár
A megtöretés fokozatai
Rózsaszín pászták mahagóni árnyak

Egyezkedés nélkül
Hány perc a nyár?

AZ ITTMARADÓ VÁROS 1986-1987

Mit ér a vers?
Már nyomtatják a könyvet
Bennünk és az időben. Kassák
Vigasz lélek ünnep
Kulcsmondatok az ősziékhöz
Alanyi költő a világmindenségben
Líra de fancsali
Hét stanza az Utolsó Kalandhoz
Sorbanállás nyári káprázatért
Eufemisztikus állapotrajz
A kertből soha nem ment el a nyár
Fénybe zárt ébredés
Harsonák nélkül
Az emberi csoda
Te és az Idő
Mert képlékeny és végleges
Jégbe metszett ébredés
Hét napon hétszer
Az ittmaradó város
A rendezvény vége

Utószó (*Lator László*)

ABLAKTALAN HÁZ
1936-1944

ABLAKTALAN HÁZ

Még tegnap este részeg volt a hinta,
festett hajója csillagig repült,
és lám, e béna délelőttön mintha
meghalt volna szegény, dermedtre hült.
A tarka szalagok a földre hulltak
s most söprik lenge szemetét a multnak.

Elhervadt öröm gyűlt itt garmadába,
mint fonnyadt lányok kihulló haja,
egy jegy, valamely mozi páholyába,
egy vasárnapi hírlap oldala.
Kis perec-maradék, fogatlan fésű,
tegnapi múlt, halálos ölelésű.

Nincsen már senki, ki szólni tudna,
ki elmondaná könnyű álmait.
Ne nézzetek a bús hullámvasútra,
a fény ellopta víg hullámait,
gerince sorvad, némasága őszi,
egy agyonfestett rossz kerítés őrzi.

Ne menjetek a plasztikon felé sem,
a figurákról olvad a viasz,
a gyilkosok arcán riadt szemérem,
mintha kiáltanának: „Nem igaz!”
Ne sétálj finom kavicsán az utnak,
az utak is becsapnak, visszafutnak.

A bábszínházban győz a gonosz törpe
s a jó vitéz örökre elbukik.
Ne nézz sose a torzító tükörbe,
igaz világunk benne búcsuzik.
Már nincs varázs, jó elvarázsolt kastély,
nem gyöngyözik fel benne fényes estély.

Nem forognak útvesztőiben lányok,
keressük őket, árva férfiak,
elporladnak a sziszegő talányok...
Ó, jöjjenek, egyetlen este csak,
csettintsenek parázs-nyelvükkel újra
a csillagos ég bokraiba bujva.

Így megyek s ime hallom én: „bekaplak”.
Ó, merről jött a hang, tudom, tudom,
az ablaktalan házon nyílt egy ablak
és tátogat rám, mint a fájdalom.
Már szédülök feléje, álmot árul,
belébukom és örökre bezárul.

INAS LÉTEMRE ALKOTÓ

Úgy várt Anyám, jövök-e már?
mert késő este volt,
mikor a mester is bezár és elalszik a bolt.
Mikor a műhely is pihen
s a tüskés, rossz szavak
szétfoszlanak a semmiben,
bizony, szétfoszlanak.

Nagy körutakon mentem át
s a fény elkábított,
úgy szorított a kiskabát,
pedig nem volt csukott;
kormos olaj űlt, mint a láz,
makacsul arcomon
s fölöttem szállt egy kávéház
és ezer lampion.

A hold - bámultam - úgy forog,
mint esztergakerék
s tüzes acélként sustorog
fejem fölött az ég.
„Az eget esztergáljuk ám!”
- hallottam mesterem
s megérződött komoly szaván,
hogymeg nem tréfál velem.

„Úgy vigyázz! - intett - úgy vigyázz!
Ne kapjon el a kés,
egyszerre munkás, csillagász
légy!” - szólt keményen és
kezembe nyomta az eget,
hogymeg forrt, hogymeg zenélt!
Kivéstem rajta képeket
s ahogymeg álmomban élt,

szegényeket befogadó
lányölü völgyeket,
inas létemre alkotó,
álltam az est felett.

„Elég!” - kiáltott mesterem.
„Még nem!” - lázadtam én
s otthontalan szegényeken
simult a fény, a fény!

1939

MÁRCIUS

Hideg folyók megmosdattak,
erdők fái megtöröltek,
karos szelek megforgattak,
megáldottak a szegények,
hegyeken mezítláb másztam,
nyurga esőkben megáztam,
hideg földeken aludtam,
sipkám holdra akasztottam.

Éles kövek borotváltak,
lomha békák kiabáltak,
fára, lombra rügyet varrtam,
mezőt fűvel betakartam,
megfürdöttem jószagokban,
tücsköt dalra tanítottam,
a madaraknak jeleztem,
hogyan jöhetnek, - megérkeztem.

MUNKÁSASSZONY ÉNEKE

Hatvanéves. Öregasszony.
Kimart kezem ötszázéves,
fájó karom ezeréves,
jó, hogy mind a halálé lesz.
Nem marad, csak rossz emlékem,
pedig én is anya voltam,
kis arcok fölé hajoltam,
piszkos padlókat súroltam,
vizes rongy volt a kenőcsöm,
így maradok itt a földön
mindig-mindig folytatódva,
s így gondolok a jövőre,
szegény munkásasszonyokra.

ÜNNEPRONTÓ

Szegény vagy, mert ez a sorsod,
igyunk - mondod - még egy korsót.
Dolgozol és nincsen ára,
leheveredsz a szalmára.
énekelsz? majd átkozódol.
Élni mersz? majd meghuzódol.
Verset költhetsz, elhallgatják.
Élsz vagy meghalsz? nem kutatják.
Jársz a hegyen? lezuhanhatsz.
Vízben uszol? megfulladhatsz.

Jársz az úton? eltévedhetsz.
Nyáját őrzöl? elszéledhet.
Fúrsz és faragsz, vésel, ásol,
sorsod vasként kalapácsol.
A reggel nem reggel néked,
tested uj robotra ébred.
Este rázuhansz az ágyra,
bütykös, kemény szalmazsákra.
Korán meghalsz, ez a sorsod,
igyunk - mondod - még egy korsót!

1935 NOVEMBER

(NAPLÓRÉSZLET)

Akkor a Korong-utcában lakott;
én hozzá mentem,
vasárnap délután volt, fútt a szél,
hideg volt, december felé járt az idő.
Egy manzárd szobában lakott,
csigalépcsők vezettek hozzá.
Magas nő nyitott ajtót,
szép, büszke arca volt, mint a szobroknak,
szeme is hideg volt.
József Attila urat keresem,
mondtam félénken,
beszélni szeretnék vele.
A nő beszólt, aztán csendesen mondta:
tessék bejönni.
Kis szoba volt és sivár.
Szemembe tünt egy ágy, az ágyban
egy férfi feküdt,
rozsdás kis bajusszal a szája felett.
Petőfire hasonlított,
arca sovány volt, ádámcsutkája kiálló.
Leültem. Fázva beszélni kezdtünk.
Ő kérdezett, mint aki híreket gyűjt
a külvilágról.
Akkor szóba került sok minden,
hogyan a P. N. hat hónapig heverteti
a verset és hogyan másutt is
két hónapig melengetik
és így nem érdemes adni sehová se.
Az asszony hidegen, majdnem személytelenül
kalácsot és vörösbort tett elém.
S míg én a szavaktól, a szobától
és a költőtől meghatottan majszoztam
s iszogattam,

Attila Kosztolányit olvasott fennhangon.
Még sokáig üldögéltem ottan,
ő előszedetett velem egy Medvetáncot,
beleirt valamit, kijavított egy sajtóhibát,
aztán hazamentem.

1938

ZÖLD LÁNGRA GYÚJT MAJD

Zöld lángra gyújt majd a vidék
s a sűrű ködök szövetét
a reggel kése tépi szét.

Ó, látod, miként fekszem itt,
lesem az álom kebleit,
pedig tudom, hogy nem segít.

A karcsu fűzfák hajlanak,
s a víz alatt a kék halak
az álmaimba siklanak.

Álmomban halak, angyalok...
Fülemben csöndes kardalok,
révedező és jó vagyok.

Jöjjetek tavasz lángjai,
a légben fények ágyai,
madarak mennyországai.

E táj, e révület betölt,
a Nap, mint madáranya száll
s a héjjas bánatból kikölt.

AZ ÚT IS ÚTRAKELT

Pásztor Béla emlékének

Megtalálni többé nem tudom,
elindult egy kanyargó uton,
vadvirág viharzott oldalán,
fű, kövér és ösztövérs csalán.
Elindult, kék szalagot viselt,
homlokán a nap is útrakelt,
lábain zöld cipő kopogott,
mely az ég homokján hágy nyomot.

Keresem, ti is segítsetek,
útrakelt, veszélyben él, beteg,
tengeren hányódik, csónakon,
pusztaság emészti? Nem tudom!

Elindult és útrakelt a hold,
házikónk, amely sohase volt,
árnyait is elvitte, szelíd
énekét és lágy ösvényeit.

Hol az út, mely messzevitte őt?
kutatom, mint süppedt temetőt,
amelyen a homok-századok
növesztik a néma bánatot.
A szökevény milyen útra lelt?
és az út? az út is útrakelt.

HÜTTLEN NŐ UTÁN

Mély vízbe hulltak lépteid
és elveszett tekinteted,
utadra többé nem terít
a holdam ezüstszőnyeget
és napom nem virágzik át
éjeid sötét vánkosán,
mint kő oly idegen a szád
mint kő oly idegen a szám.

Nem kovácsolok csillagot,
hajadba lámpás ékeket,
tétlen-magamba bámulok,
számolgom az éjekeket.
Vésőmön rozsdá csikorog
és multamra hull veretnek.
Most már tudom, hogy hű vagyok,
és szégyenlem, hogy szeretlek.

A vízről lassan imbolyog
első utad, ó gyermekút!
hűs fodrok őrzik lábnyomod,
s én, mint akire köd borult,
csak ringatom e fodrokat
s a fodrokon túl tégedet,
akit szégyenem letagad
s kit rejtegetni nem lehet.

A multon túl őrizlek én
tűzkorszak emléke gyanánt,
te hűtlen, riadt őzikém,
emléked mindig visszaránt.
Miért vésődtél így belém?
Növök mint televéssett fa,
s bennem te is, úgy ahogy én,
sejtelmes mitológia.

Gyöngyházzsined élém dereng,
gyöngyházzsined s nehéz hajad,
s szavad nyomán a lepke csend,
s a lepke csend nyomán szavad.
Karod, ahogyan átkarolsz
s melled rugalmas vánkosa,
széthullt a tűzben, mint a gyolcs,
volt évszakaid mosolya.

ALVÓK BALLADÁJA

1

Kik alusznak könnyű szívvél,
karjaik kinyújtják,
boldogságuk áramában
ringanak az új fák,
sajkaforma lapulevél
lepi el a szájuk,
szép fejükön lombos erdő
őrzi a haláluk.

Karjaik mint ágas folyó,
szívük rigófészek,
mellük domború mezején
juhok legelésznek,
vékony, füstös kéménytorok
orgonasíp nékik,
sóhajukat könnyű hárfán
kislányok kísérik.
Jöttek ők az alvilágból,
felvilágba mennek,
felvilági kastélyokba
végső kegyelemnek,
felvilági leányokhoz
forró szeretőnek,
meddő anyák gyermekének,
örök teremőnek.

2

Akik nehezen alusznak,
bénák és fehérek,
úszik utánuk a bánat,
s három veszett véreb,
úszik utánuk az álom
kocsonyás uszályal,
vesztett kártyacsaták, gyilkos
pálinkák szagával.

Sorvadt lépcsők, rossz lakások,
sanda lámpafények,
ott ragyognak csillag helyett
páncélján az égnek.
Vékony gyerekhang lopakszik,
dermedt ölelések,
mint a lázas jégvirágok
ablakán az éjnek.

Felvilágból érkeztek ők,
alvilágba mennek,
álmodói boldogságnak,
édes szerelemnek,
énekelték s szájuk béna,
s bennük béka vartyog,
ismeretlen zsarnokoknak
fizetik a sarcot.

1943

JÓB ÉNEKE

1

Édes-kedves Istenem, tengerek veszélye,
jaj keserves Isten, partok végzete,
édes-kedves Isten, varázslat segítsen.
Jaj, be nagy az Isten, nem bírok vele.

Eljön angyalokkal, piros trombitákkal,
báránnyal jön el, fekete bikákkal,
eljön csendes dallal, hogy zenére bírjon,
édes-kedves Isten,
épp csak velem nincsen.

Vannak leányai, hosszúhaju szüzek,
vannak szűz borai, lányai a tűznek,
vannak oly kertjei, melyben árnyék nincsen
s mély árnyai vannak
fényes kertjeinkben.

Én már kitaláltam őt és ő is engem,
azért tébolyít meg, hogy így elviseljem.
Hatalmas folyókkal, szelíd lágy tenyérrel,
sötét fekélyekkel, kicsobbanó vérrel,
nagy vágyakozással büntet és jutalmaz:

halandó nem hallja,
értelmes nem érti,
félig zsenge gyermek,
félig pedig férfi.

E nagy napokban üvöltsetek rekedt trombiták,
csattanjatok fel az égig sűrű pocsolyák,
okádjatok tüzet, lávát, kráterek, kemencék,
hogy az emberek ez időt soha ne feledjék.

Kiáltsatok: édes Isten, aki szikla vagy,
hallasd sziklás robbanásban néma hangodat,
nyujtsd karod, noha béna, üssél szét keményen,
kőből való szelíd Isten, te vagy a reményem.

Én csak húsból vagyok, akit dúl a fájdalom,
nékem harsány jajgatásra van egy-két okom.
Te pedig csak fenn trónolsz a Rigóhegység csúcsán,
azt várom, hogy erdőiddel már mikor borulsz rám.

Azt várom, hogy lágy patakod homlokomra fond,
s miről szólni sem merek én, te bátran kimondd,
mossad szemem egész éjjel szép világos kékre,
hadd tekintsek ártatlanul országra, megyékre.

Hadd tekintsek e világra, gyűjtva, mint a nap,
s számlálgassam seregem, a hős csillagokat,
akik most az eget védik szörnyű földünk ellen,
hirdessem a szabadságot és konok szerelmem.

A VILÁG BETEG MOST, NEM ÉN

A világ beteg most, - nem én,
a világ szíve fáj,
nem én sorvadok, - a remény,
nem én tűnök, - a táj.

A ház, a hegy, a völgy, a hon
új éjt visel magán,
mint sötét ruhát alkonyon
egy elhagyott leány.

A szó, a gondolat, a tett
nyálkásan meglapul
s önmaga csigaháza lett
a szellem is, balul.

Szabadság? Ó, mennyi lator
szájában forgatott!
Így aljasított el a kor
minden gondolatot.

Hát mit keresek, mit kíván
szívem, milyen italt?
ha szomjú torkom és a szám
nem zengheti a dalt,

mit is kívánnék még? - Tilos -
ó, vers, ez a neved
s a könyv csak balga papiros,
amely a betűket
úgy hordja hátán, mint a rab
kegyetlen kényszerét,
mint sziklás hegy a vájt utat,
mint felleget az ég.
A kényszer ellen lázadunk
világ bordái, mi,
költők! Szegény nép, nem hagyunk
a mélybe hullani!

1943

KÖLTŐ VAGYOK

Költő vagyok, hát verset költök,
kényem és kedvem így lelem,
velem már hiába pöröltök,
elbukom, ez a fegyverem.

Üvölt a zsarnok és a gyenge,
ámde fölöttem nincs erő,
megfulladok a szerelemben,
nem bírsz velem, leteperő.

Múzsám a hegy, e gazdag múzsa,
lantom a hold, a mély egem
még a nap is az igám húzza,
dalra tanít az értelem.

Ez a világ ha áll, ha elvész,
megőrzi minden lábnyomom,
költő vagyok, ki kutat, cserkész,
túl a tűnő világokon.

Letörlöm a jégrajzu múltat,
ezüst világom sustorog:
akik egy eszmét hordva hulltak,
őrzik őket a csillagok.

Nincs szavam, nincs hatalmam,
szerelmem van, dalom van,
napom, egem, sajátom.
Nem látom. Kitalálom.

S ha értem jön az ördög,
én egy oroszánt költök
s megmutatom a Rémnek:
költött oroszán véd meg.

MÁR NEM A SZELID BÉKE

Már nem a szelíd béke kell nekem,
hadd virágozzék csöndes életem,
most döntse el,
ki tart velem, ki harcol ellenem.

Szép gyermekkép a falon messzetűnt,
nagy piros tűzvész borítja egünk
s az almafán
a piros alma helyett bomba csüng.

Oly könnyű lenne megbocsájtani,
de súlyosabb és nemesebb,
ami most harcra hív:
segítsetek igazat vallani.

1943

FOLYTASSÁTOK

Verset írnék reggelig,
ámde nem lehet,
folytasd eső konokul,
kezdett versemet.

Szó a pók ezüst ruhát,
kedvesem, neked,
tömjsi pók, ó sződd tovább
lenge versemet.

Sárga lámpafény lobog,
táncol, mint gyerek,
kedves sárga lepke te,
táncold versemet.

Sír a szegény kisbaba,
sír és kesereg.
apró ajkán nyál lapul:
sírja versemet.

Konok sereg gyűl alatt,
olyan bál lesz itt,
hogyan néma halak is
csak ezt zenghetik.

Részeg jön, ki üdvözült
mámorban lebeg,
kiáltsd el, mit énnékem
sohasem lehet.

Keményen mondd, szegénysor,
vádad, panaszod:
mint páncélos bogarak
lepd el a napot,

mint hangyák a fa tövén,
mint völgyön a köd,
bizseregjél, szétterülj
reggelük fölött,

mint kísértet, visszatérj,
álmuk ne legyen,
derűs csendjük ne legyen
pillanatra sem.

Tán majd ép marad a sor,
rím s a gondolat:
folytassátok versemet,
ahol nem szabad.

FÖLFELÉ

Hát lassan mentem fölfelé, míg jöttek birkanyájak,
ezüst magány és kék derű színezte át a tájat,
mormoltam kedves nevedet s gondoltam: egyszer vége...
mért nem mehet, ki nem riad, a végzetnek elébe?
Kis utakon, sziklákon át, közel az égi tájhoz,
oly békés csöndet leltem én, minőt csak a halál hoz,
a fogolytemető szelíd, a szuvas kerítésen
átbujt a fű, a gyom, virág: sárgán, pirosan, kéken.
Kis fejfák, furcsa, bús nevek, Iván, Maxim, Alexej,
ezerkilencszáztizennyolc, százötven végső fekhely,
oroszlás és olasz katonák, ragály vert szét közöttük,
szájukon sűrű nyál tapadt, összeszorult az öklük.
Kísér a hegy tovább, a nyár a völgyi mélyben rekken,
ó, vándorolnék egyre csak, szelíden, ismeretlen,
ó, mennék nagy hidakon át, felhők alatt a réten,
s úgy ringana szegény szívem a szédület hevében,
míg ismeretlen vándorok szegődnének nyomomba,
száz kerekarcu vadvirág, száz gömb-kalapú gomba.

S így mennék egyre fölfelé, csak fölfelé, magasba,
s gondolnék láng-kohókra és gyöngyöt sistergő vasra,
emelve föl az indulat, szegényekért hevülve,
patak vizében gázolón, lágy szénaágyra dülve,
s amíg hangyák, legyek, szunyogok, békakuruttyók szállnak,
csak cipőm sarka hágy nyomot a sűrű, lanya sárnak.

ESZTERGOMTÁBOR, 1943

REMÉNYEKRE KÉSZEN
1945-1952

REMÉNYEKRE KÉSZEN

Igyatok e fényből, igyatok e napból,
ide-oda hullám, szédít a világ,
merjete a borból, igyatok a csapból,
jöttetek a télből, annyi éven át!

Emberségem titkát, mint az unt kalitkát
tárom e tavaszba, nincs szívemben félsz:
hadd igyák a napfényt, kik a penészt itták,
nyugtalan hajósom jó honodba térsz.

Lányok kacagását zümmögi az alkony,
főveny ideadja pihe-hús ölet,
s igát aki vontál, mint a sovány, vak ló,
szabadságot érzel szállni szerteszét.

Szabadság szagával nyílnak a virágok,
szabad lobogással integet a lomb,
lággy füveket bujztat lejtő, lanka, árok,
szelíd mosolyával a tehén borong.

Távol fehér lécek: mint a dermedt bóják,
annyi ember tűnt el már a föld alatt:
biztatom a Nemlét millió lakóját
ám ők nem üzennek, semmit mondanak.

Kik a szabadságért moha-lenni estek,
nem hulltak hiába! Mennyi száj mered!
Kik a szabadságért halni voltak restek,
készítik-e végre már a mérleget?

Dolgozó természet mindent újra épít,
ám az ember, mondd meg, tanul-e, okul?
Dideregve látom, hogy a sír se békít,
s reményekre készen várok botorul.

Reményekre készen! Fejem fölött felleg,
ezüst suhanással száll a délután,
s megtelik az élet, csordultig a serleg,
melyre tapad szomjan örökszomjú száj!

1946 ÁPRILIS

HÁBORÚ UTÁN

Ó, mégis jó a föld,
hát vess belé magot -
mert élted nélküle
már meg nem oldhatod.

Nagy ősz! A ködgomoly,
a pára szerteszáll,
ó, mégis jó a föld
a szörnyű vész után.

Tifusz és annyi más
betegség vágtatott -
de mégis jó a föld,
hát vess belé magot.

Vetésed dombjain
virul a sarju-zöld:
szolgából most szabad,
egész hazád köszönt!

MAGYARÁZAT EGY LÁNYNAK

E város épül, mondtam én a csendben,
mely szállt felettünk, mint egy nagy madár,
s így lágy szemedben félig elpihentem
és szóltam volna többet is, de már
a korcsma tokás ura jött borával.

E város, mondtam, hídja, háza épül.
Ne félj szegénykém, kértem csendben én,
mert sajnáltalak, hogy már menedékül
szivedben nem maradt egy kis remény.
A holdnak hűvös zöld világa áradt,
és lábrakaptak omladék-romok
és Buda biedermeier-mosolyának
nyugalmát viselték az asszonyok.
Mert álom, mákony, füst és köd az élet,
de szól az üllő, szól a kalapács,
s a napsugárban eltűnnek a rémek,
a korhadóra zuhan a csapás,
s ki állatiból emberképet formál,
a romból házat: áhít a jelen,
minket segíts, te velünk vívd a tornát,
velünk, a népért: fényes értelem.

UTINAPLÓ MARGITTAL

*Vittelek egy ladikon, ladikon,
vizírózsák hajadon, hajadon.
Énekeltünk: ladilom-ladilom,
nincsen nekünk, nincsen nekem
sebajom, sebajom,
Sebajom sincs, hej de fényes, violás,
ne szakadj ki a szívemből zokogás!*

1

Szentendrére érve lassan este lett,
könnyű árnyak lusta-lomha teste lett,
akkor téged lány szemekkel lestelek.

Madariné fönny lakik a vár fokán,
olyan furcsa ez a kép hogy már pogány.
Tűnődöm a rác-világnak mákonyán.

Édes, jaj ez ódon képen te segíts!
Vad világból lány világba penderíts,
könnyű hajad illatával szenderíts.

Néztünk piros-öves görög püspököt.
Lila hegyet ezüstselymü köd mögött.
Kedvedért a Duna estbe öltözött.

2

Leányfalun voltam boldog igazán,
szilaj öröm, szelíd béke a hazám.

Fehér tornác, a víz mosta s a Dunán
remegtek a csónakok, mint lagunán.

Haját néztem, szemét néztem, ajakát,
ötven korall ölelte át a nyakát.

Hazafelé vitt a hajó, dohogott,
loment a nap, kövér piros kanonok.

3

Visegrádon, Visegrádon,
ottan volt csak szép világom.
Meg ne vessetek.

Egész nap csak fütyörésztem,
kétszer a szemébe néztem,
látni az eget.

Tudjátok meg, lány a hangja.
Feküdtem s nyakamba hangya
mászott, fekete.

Szabóbogár karom hosszán
mint egy parányi oroszlán
s a fák levele

hullott, hullott, mint ki reszket,
láttam távol egy keresztet
s jött a délután

mikor a természet halkít,
azért mondtam halkan: Margit
s fényes lett a szám.

Utószó

Veled vagyok úton mindig
szívem szíveddel színültig,
veled vagyok én.

S ha felettünk varju szálldos,
őriz ötven alabárdos,
őriz a remény.

MARGITI GYERMEKKORÁBAN

Egy kislánykép alá

E finom hegedű-termet
mily gyönyörű, csendes gyermek,
mily szelíd meg halk meg gyöngéd,
kész szenvedni, mamáért, önként.

Be korán érhetette bánat;
a Gyermekvédő Ligának

védenceként, idegen, messze,
egy tulipán-mezőből lesve,

vagy gyalult asztalnál ülve,
egy kicsikét előredülve,

figyelve az utcát, a gangot,
a különös, orron szúrt hangot,

s a hollandus kapitány állva
őt biztatja hála-imára,

s megvillan a nap arany bojtján...
A papa még hadifogoly tán.

Ha kérdik a kislányt, válasza késik.
Őzike arcát szilfába vésik.

ESZMÉLET

Midőn ezerkilencszáznegyvenötben,
német rabság után, Wels városában,
kórházi ágyon, mozdulatlan, - lélek
helyett a láz csiholt szikrát belőlem,
s egymásból pattanó lila körökben
létezett nékem csupán a világ,
s nem lángolt bennem élet, haza, otthon,
csupán azok a lila karikák,
mint démonok, eszmélet-túli képek:
ők voltak éltem minden funkciói,
s harminchárom kiló volt földi létem,
csontvázam akkor annyi volt, utóbb
megtudtam, így példáztam önmagamnak
és másoknak új anatómiát, -
akkor talán egy nagy tejesüvegben,
vagy imbolyogva zöld növény között,
felém kuszott egy kéz rózsás világa
s valaki mondta: képzeld, pesti ujság
azt írja meg, hogy József Attiláról
nevezték el a Tisza István utcát -
s a rózsaszínű kéz is elrepült;
s én hosszú hetek óta most először
nehéz szemhéjam végre fölemeltem
és láttam, hogy fölöttem ég a villany!

1945, WELS

FULLADT DÉLUTÁN, TARCAL

Majd fürdeti az ősz a fákat,
a gyümölcsöknek készít kádat:
de még augusztus-fény ragyog,
a bőség és aszály, ha lobban,
muskátli hervad ablakokban
s a kis szobákban angyalok.

Érzem, a gyűlölet is érik,
s csak néha jut a szenvedélyig,
ám rekken gyáván, fülleteg,
s lapít-hevül: egy-két ruháért
folyik a harc, nem mosolyáért
annak, ki értünk szenvedett.

Ó piros rozsdás kertek, rétek,
hát ennyi bánat fült belétek?
hát ennyi kín, mohó harag?
S mert minden-minden mozdulatlan,
még nincs remény, hogy szerterobban
a gyáva rabló indulat.

Mit érsz szegény, ki verítékkal
küzdesz a földdel és az éggel,
ha nem világít értelem?
Ó értelem, te fényes fenség,
jövőbe nyíló végtelenség
maradj velünk, maradj velem.

Pereg a napraforgó magja,
olaját vígan nekünk adja,
meleg kenyérnek szaga száll,
röpül a méh is sárga porral,
birkózom én e lusta sorral:

a szomjas föld esőre vár.

TARCAL, 1946 JÚLIUS

TAVASZI PÁROS

- Te vélem dicsekedjél.
- Tevéled én dicsekszem.
- Édes, ha nem szeretnél...
- Szeretlek s megöregszem.
- Piros fonál az élet.
- De tűzd hajamba kérlek.
- Egem, napom, sajátom!
- A két szemedben látom.
- Szememben Te vagy mindig.
- Szemem Veled színültig.
- Hiányod ég karomban.
- Szoríts, szoríts te jobban!
- Hajad virágba szökken.
- Virág az ég fölöttem.
- Érzed az illatot ma?
- Folyónak száz a fodra.
- Folyó fut, nő az árnyék,
az este szétterül.
- Ne mondd szívem, hogy várj még,
mert ínyem keserű.
- Ne várj! Tovább ne várjunk.
- Egymásra így találjunk.
- Mily dombos, hús a melled.
- Pihenj kis tornya mellett.

BOLOND PIKTOR VALLOMÁSA

Hevít a nap, fénylik a csillag,
madarak szállnak árnyaimnak,
haladok lassan és vidáman,
repül a lusta por utánam.

*

Hosszú vagyok, az égig érek,
csillagok útján mendegélek,
mosolygok könnyű estek titkán,
madaram van, de nincs kalitkám.

*

Lassan készül a vázlat:
rétek és kazlak és jászlak,
nem piszkítom be a vásznat.

*

Ehhez hosszú ecset kéne
az én gyengéd kezecskémbe:
festék pedig, sötét festék,
melynek színét lopva-lesték.

*

Ahhoz pedig kéne hang is,
bogár-zene és harang is.
Ezek fölé még az égből,
a leglágyabb, tiszta végből,
gyolcs is kéne, összevarrni,
kisgyermek is, elhadarni.
Kéne átok, kéne áldás,
hófehér ing, három váltás,
gonosz, kemény szív is kéne,
kéne három gyászos néne:
ki fogatlan száját eltát
s úgy viszi a sárga gyertyát.

Messze pedig kéne kastély,
a kastélyban fényes estély,
kandeláber lobogása,
fehér lányok égi mása,
akik egyre csak lebegnek
szárnyain egy menüettnék.

Ami ezek mögött árad:
barna földek, szürke gyárok,
gyors és vad zakatolások,
kőművesek és kovácsok,
asztalosok, földművesek,
ők lepik el most az eget.

Ez a világ milyen gazdag!
Terhes anyák hajladoznak.
bennük épül: bölcs e bőség,
világ, néked jó dicsőség.

Sok, sok piros, sárga festék,
bársony-sötét, nefelejcskék,
fövenysárga, kígyó-szürke
kéne most az ecsetünkre.

Ám ki szólna, éppen dadog,
látom, nagyon magam vagyok.
Lusta bánatokkal tele.
Ez az élet egyik fele.
Másik fele épp hogy nyílik,
elkísérték majd a sírig.

OTTHONOK

Sok otthonom volt, istenem, be sok!
Lakások inkább, mintsem otthonok,
lakások inkább - asztal, ágy, fedél,
hová az ember csak aludni tér.

Akácfa utca, gondolsz még reám?
Sötét lakásunk vaksi ablakán,
mely azt kutatta: mi van odafönt
- még nappal is az esthomály köszönt.

Mikor apám jött estelen haza,
úszott körötte friss szappan szaga,
egy szappangyárnak minden illata,
viselte nagykabátja, s ő maga.

Dohogott, aztán leült, vacsorált.
Édesanyám meg várakozva állt
és benne csöndes, barna félelem,
tudatta ezt a szeme énvelem.

S egyszerre apám hirtelen kitört,
mint mikor felleleg hasad odafönt,
ujjával furcsán előrebökött,
és szidni kezdte Palik mérnököt.

„Kitúrna engem! - Üldöz és gyaláz!”
Úgy ült a düh az arcán, mint a láz.
„Kitúrna engem!” - csapkod amit ér.
„De nem lesz akkor nektek sem kenyér!”

S így tehetetlen dühe büntetett,
ahogy tudott: asszonyt és gyermeket.
S én akkor némán álltam, hangtalan.
Az élet, éreztem, bizonytalan.

Meghalt anyám. Húsz éves voltam én.
Izzott a nyár, de mégis feketén
zárult körém, mint körbe-körbe fal.
Én öreg lettem. Ő volt fiatal.

2

Megjártam én a szenvedésnek
lépcsőfokait.
Éreztem én a háborúnak
sárkányfogait.

Ágyam volt, hej, az őszi szántó,
a férges alom,
mennyi tüzes seb nyílt ki rajtam,
én el nem mondhatom.

Meneteltem sok őszi estén,
vállamon az éj,
irigyeltem, ki dolga végén
egyszer hazatér.

Üzent a sok-sok kicsiny ablak
titka, melege,
mint ahogy messzi csillagfények
tűznek ide le.

3

Künn vastag csillám-zuzmara,
hajnal nevet az égen.
Tágul a reggel udvara.
Még alszik feleségem.

Kisróka-arcán pír feszül,
első sugarak érik.

Csak nézem csöndben, egyedül,
mint fontos dolguk végzik
a kék erek a homlokán,
s hogy emelkedik melle,
siklik a fény az ajakán,
mintha az ajkam lenne.

Köröttem ismert bútorok
az ő keze nyomával,
írások, kezdett verssorok,
a reggel hímporában.

Mocorgó, zsongó ébredés,
az élet pirkadása.

Új napunk is a fénybe vész,
és derű koronázza.

Igy festeném most képemet
szerelmes emberekről.
Margit mellettem lépeget,
amint megyünk a hegyről.
A társam ő, a kedvesem,
szerelmem, vérem, lényem,
ki egyre inkább egy velem,
és én is őt idézem.
Ki vélem így szövetkezett
életre, szabadságra,
vagy, hogyha erre nem lehet,
a kényszerű halálra.

ÉBRENLÉT MEG ÁLOM

Ha behunyom szememet,
akkor is csak itt lebeg,
akkor is csak látom,
tájaidat látom én,
hull a hó és száll a fény,
ébrenlét meg álom.

Elöttem a hegyvidék,
lift zuhan, még fenn a kék,
bányamélybe szállok;
s felismerem Ózd előtt
azt a gázás levegőt,
hunyt szemekkel járok.

Itt a nép szelíd, zömök,
metszett szemében török
éjek barnasága,
amott csontos és szikár,
cirok-szála bajuszán
a mosoly is árva.

Tokaj szőlős hajlatán
hajladozik a leány,
zúg a Tisza zölden;
az ég alján örökös
tüzes csóva, üstökös,
Pest, a szülőföldem.

Ne ülj otthon, rest ne légy,
megváltozott, bármi szép,
Petőfi Kúnsága,
napról napra új vonás,
ráncolódás, simulás,
mosoly, felleg, pára.

Kusza jegyzet-füzetek,
perpatvarok, kis ügyek,
villanás a százból.
Mint gerezd - nap érleli,
mézzel úgy leszel teli
a tapasztalástól.

KÖDÖS REGGEL

Nagy mosókonyha ez a ködös reggel
és benne kádak, csövek, rézcsapok!
ha szerteszáll a nagymosásnak gőze,
a tiszta város újra fölragyog.

Csak képzelem a mosónőt, hogy keble
a súlykolástól súlyosan remeg,
nagy sonka karja főtt pirosra érik -
ujságpapírban zsiroskenyerek.

A hab tömötten, lila likacsokkal
a fehér hideg égre felpöfög,
huzat visong, súlyos lepedő csattan,
kis rózsaszínű párna könnyörög.

Nagy mosókonyha ez a ködös reggel
és benne kádak, csövek, rézcsapok!
ha szerteszáll a nagymosásnak gőze,
a tiszta város újra fölragyog.

JANUÁR ELEJE, VÁZLAT

Csörr, csörren a dér, amint a fagyott
göndör gyomokon indulok tovább,
szissz, sziszegnek a párás ablakok,
s kicsillagoznak rajtuk jég-mohák.
Ereszkedik a pamut-szálu köd,
s a kémény felett barna füst-körök
lebegnek mint eloszló glóriák.

A szén között jócskán zörög pala,
záptojásszaga, lihegő szoba,
és ahogy fekszik, sárgul a papír,
elhervad, mint a költő, ki nem ír.
Az úton teherautó, brummogó,
ötven dugattyu, egész zenekar!
a ködben dörgő zivatart kavar,
ijedten megáll félúton a hó.

Igen, most kellenének cimborák,
most kéne teli kosár, jó barát,
hogy jönnek azért szellős tavaszok,
erre üritné mindenki borát.
Rongy-zsámolyon a tetőjavító
palát szegez s a sárga ködön át
a város oly sok sugarat nyitó,
oly gyönyörű, hogy fütttyent s felkiált!

EGÉSZ ÉS MEG NEM BONTHATÓ

Ez is vagyok, az is vagyok,
bánat, derű meg nevetés,
felhő, de közben napsütés,
beszélek is, meg hallgatok.

Mint szervezetem, komplikált,
ellentétekből épített,
része a múltó réGINEK,
s az is, ki véle harcba szállt.

Ez is vagyok, az is vagyok,
saját képletű ötvözet,
amelyben megolvadt hegyek
érce-salakja bugyborog.

Ne követelje senki hát,
hogy kék legyek csak, mint az ég,
mint sós a só, - egyféleség,
egyhangu rossz egyformaság.

Bennem is tél, nyár változik,
lelkesség, fáradt fájdalom,
s akarom bár, nem akarom,
nevet a szív, kiáltozik.

S együtt e sok: élő, ható,
együtt e sok: a szenvedély,
a szirti csúcs, a bányamély:
egész és meg nem bontható.

**ELVESZTETT ÉVEK ERDEJÉBEN
1953-1955**

ELVESZTETT ÉVEK ERDEJÉBEN

Valami még elintézetlen,
perben vagyok még önmagammal,
fogalmazom a vádbeszédet
szorult torokkal, zúgó aggyal,
fogalmazom a vádbeszédet
magam-emésztő fényes hőben,
én tudom, mennyit mulasztottam,
mennyivel több telt volna tőlem.

Az emberség volt utam célja,
ez volt a fényes, tiszta reggel,
igazság, szépség, jog, szabadság,
kimondom tömör közhelyekkel.
Háború, éhség kerítésén
átvonszolódva, agyonverve,
üveges-szemű holtak arcát
cipelve támadt jövőm terve -

és ezért tudtam élni újra,
kezdeni újra az egészet,
hinni a munkát biztonságnak,
az emberséget osztályrésznek,
s bár tántorogtam még a létben,
csak bízni tudtam, s alig járni;
azt mondtam, érdemes volt hinni,
szegényen, üzve *erre* várni.

S most szembenállok önmagammal!
zajló és elfecsérelt évek!
idegrendszerem erdejében
hallgatom ezt a vádbeszédet.
Tanúja voltam annyi bűnnek,
hivője annyi hazug szónak,
köszöntem annyi bűnözőnek,
szadistának, hamisítónak.

Fölment a nemtudás meg az hogy
félelem üzött s meghajoltam?
Semmi se ment föl! Kétely tépett?
magam is csupán árnyék voltam?
Hiszen az én sírom is ásták,
hurkot nekem is készítettek,
megbízhatatlan voltam én is,
megjelöltek, indexre tettek -

áradt folyó a hordalékot,
sodorja mindezt áradt vérem,
szorong a szív, kiált a lélek
elvesztett évek erdejében,
elvesztett évek sűrűjében
vállaimon a pupos kinnal,
szembesítve az ifjúsággal,
szembesítve az álmaimmal!

1955 SZEPTEMBER

KORTÁRSAIMHOZ

Asszonyaink vas-ráncu rongyaikkal
szenny-habos lila tajtékban bokáig
a vérnek sűrű lepedékét mossák -

a szél kitépett hajcsomókat rugdal,
gyászol a kicsi ország.

Tavaszt, levelek pille-lebegését,
aranyban izzó csúcsokat a délben,
s a rozsdafoltokat a friss levélen.

Siratom én a magam kicsi részét,
mind amit hittem s mindent amit véltem,
a furcsa évek hazug fénytörését.

Mily könnyű annak, az engesztelésnek,
mit önmagának adagol a lélek,
önvédelem, - ha áltat,

de oly nehéz, ki nem tudja letenni
a maga súlyát s így elébemenni
a tisztafényű nyárnak.

1955 KARÁCSONY

A FÉLELEMHEZ

Az ég vak ónix poharából
kihörpölted a kék napot,
cirok szakálladon remegtek
síkos kis halpénz csillagok,
páncélmellényed mögött lüktet
millió rigó s cinkeszív,
zöldfényű iszap, zsíros iszap
a földig húzta tincseid.

Mint lágytojáást, csak lecsusztattad
torkodon derűs reggelünk,
és szörnyű krétajeleiddel
nyomjeleiddel telt egünk,

emberszemekből fűzted össze
asszonyaid nyakékeit,
ujjunkra léptél, ha kerestük
a szabadulás lékeit.

Te üztél minket szarvasokká,
s voltál a hideg puskacső,
csontokból rakattad a tornyot,
s voltál fölötte a tető.
Mint jós a kártyát, úgy keverted
álmaink, látomásaink,
krizantém voltunk kertjeidben,
kit fagyod tövig leszakít.

1955

BŰN

Amit a Bűn kilehelt: - széndioxid,
nyálkás mirigy volt testi szövedéke,
ordas emlőkön csüggött a szegény hit,
s egy béka-rángás szívünk-agyunk léte.

S míg kimondatlan, el nem ordítottan
csak gyűlt a vád a metil-mámor alján,
és aki tudta, itt csigolya roppan,
menekült, mást és önmagát sodorván.

KÉT ÉVSZÁM KÖZÖTT

Vers a fiókból, 1950

Hát jó poéta vagy, de nézd, a gög
a régi barátságot verte dobra,
belőled azt, mi érzékeny a jobbra,
mert emberséges voltál azelőtt,
bár gyakran fontolt-számítással éltél,
és önmagadért sohasem henyéltél.

Most alig ismersz, hogyha szembe jössz,
sajnálsz is még talán, hogy így lenézel,
de hideg aggyal, részvéttelen ésszel
az ember ennél nem sokat időz.
S ha úgy érzed, hogy néha szomorú vagy,
hát megzörrented most nyert koszorudat.

Hideg a tréfád, nem hevíti lélek,
kihúlsz magad, nem izzó a kazánod.
Nem értelek, te vak vagy? ezt se látod?
hát szánlak akkor - ez is csak ítélet.
Költő, ha él, nem élhet lélek nélkül,
a víz a tűzzel soha meg nem békül.

Sok társad jár így, mind ki önkezevel
felkente fürtös próféta-fejét,
s hirdeti önmagát, de nem a nép,
mely mérlegel szívével és eszével,
mely műveinket végülis megőrzi,
vagy elveti, vagy pedig betetőzi.

Az halhatatlan, kit a nép szeret,
ki önmagát teremti, elenyész,
s a maga-felé-hajló kusza kéz
olyan lesz, mint kiszáradt gyökerek.
S a gög, amellyel rangod övni véled,
mint bogarak, mint hullarágó férgek
egész a csontig lakmárják husod.

Hadd el, barátom, hogyha még tudod!

(Utószó, napjainkban. 1955)

Látod, a máglyának csak üszke van már,
látod, most meztelen - magad maradtál.
Folytatod, ahol kezdted, az alapnál.
Így lettél ember. Győzelmet arattál.

CIÁN

Viszketegségben lassan halni meg?
Kegyesebb, jobb az éles guillotin,
egy villám-villanás, egy büszke kín,
mint nyálvihar és némi talmi kegy!

Inkább egy avatott pribék, mint locska,
cinikus szívvel írott engedély,
hogy azért költő lehess és csak élj...
inkább egy vipera, mint egy poloska!

1955

A NÉMA ANTOLÓGIÁK

Gyültek itt az oldalak,
zúgtak, mint az őszi fák,
csillogtak, mint érc-erek
a néma antológiák.

Versek sírja papíron,
lakattal lezárt szobák,
el nem mondott panaszok
a néma antológiák.

*

Üvöltenek, mint a szakadék,
jajongnak, mint az őszi fák,
zubognak, mint a vér-habok
a néma antológiák.

Kilöki gyenge szelepét
e gőzbe ömlött vad világ,
üvöltnék nem-volt verssorok:
a néma antológiák.

JÓZSEF ATTILA

Tűzben, időben

Kiben a mestert ifjan megtaláltam,
ő már örökkön mesterem marad.
Törékeny, karcsu férfi. Nem halálban -
egy árnyas úton sietve halad,
a Liget fáit ifjan füttyörészi
s mint nyáj tolul utána lomb, virág:
megáll, a hosszú kéményeket nézi,
lesi a füst fekete angyalát. -
Egy asszony piros reszelős kezében
megmelegedni keze megpihen:
nagy szikrák gyúlnak s szétomolva, ében
halállal tűnnek el a semmiben. -
Az éhség, a sötétség salakdombján
mint bűvó patak, vörös tűz fakad,
s végigviharzik öreg erdők lombján,
ordítva lángot, üszkös szavakat.
Ő itt halad a tűzben, az időben,
nem rontott rajta ellenség, barát,
olvadhatatlan - fémfakasztó hőben,
s a vihar nem moshatja mosolyát.
Olyan okos, mint lámpánkban a villany,
hold-életünknek klorofilja, zöldje,
tó-életünkben hullám, álmainkban
a megvalósuló rend,
s a vastraverzeken simogató csend,
lírai, tudományos,
eposzi és magányos
ki délben levest velünk kanalazva
azt magyarázza, mi lesz majd tavaszra.

Címsorok

Kamaszok tündér pirulása;
Öregek sűrű bölcsessége;
Törvényírók szabatosága;
Toronyból ugrók szörnyű mersze;
Kérlelhetetlen, senki mása.

**FOHÁSZ SZIGORÚSÁGÉRT
1955-1963**

FOHÁSZ SZIGORÚSÁGÉRT

A léggömb hadd repüljön,
hisz dolga az,
galambcsokor az ég aljára gyűljön,
lomb-derüléssel nőjjön a tavasz;
trombita rézsudárral
a szürke eget kösse át,
de aki szikla, megüljön keményen,
s ne épülgessen habos gyöngy-reményen,
könnyű vigasznak ne adja magát.

Én egykor, zsenge koromban megtanultam
a réz s a vas komoly természetét
s hogy bármi kék -
vízpára csak az ég!
S hogy két kezemből csupán az becses,
mit nehéz próba vált ki.
s ha úgy szorítanak - hét halált kiállni,
még azt is érdemes!

Mint ember-ösünk lomha parittyával
célozva csillagot,
én egykoron egy füsthabos utcában,
hol mint gyerek ma is honos vagyok,
nem üstökösből s nem csillag-cserépből,
de bérházudvar fordított egéből,
hol korom s pernye leng,
gyűjtöttem, mint gyerek, a színes képet,
alanyt, állítmányt, jelzőket, ígéket,
- az anyanyelvemet.

S ha negyvenen túl lassu tűzben égve
restségem vádolom,
ha mint a vándor, vissza-visszanézve
a hiány súlya nyom:
a kíméletlen szigort kérem számon,
a nem-nyugvó igényt,
mely győz a gondolati tetszhalálon,
s a restség, lomha lélek
szüntelen pörölyének
csapása alatt omlik szerteszét!

1959

VÁLTOTT SZÁRNYAKON

Jaj, váltott szárnyakon repültök éveim!
cinke vitt, rigó vitt, varjuhad viszi már -
s tépett a toll, ami visszajön, visszaszáll
az idő elhaló, reszketeg fényeiben.

Nehezül már a test, sodorja tér, idő,
viszi már, viszi már önmagát, görgeteg;
ősz szél viszi már, nem vidám fürgeteg,
szárnyakat simító, levelet terítő.

Gyorsul a staféta! csont-tollu madarak!
jégmadár, hómadár, egyetlen csőr emel,
nagy madár, vadmadár, magasból kiszemel,
s röpülünk, röpülünk pernyeszin ég alatt.

Hullanak, hullanak, szép rigótollaink;
szél viszi, ragadja kanári-örömünk,
kis patak megfagyott, magocska tovatűnt!
Sziklákon csorbulnak rózsaszín karmaink.

Madarak, madarak! Szűkülnek ereink!
Szivacsos homályok tüdönket belepik -
Madarak Istene nem segít, nem segít!
hívják már, intenek, csonttölvényeink.

MADÁRFORMÁN

Keselyű tollaim
fekete tollaim
hullanak, szállanak -

Egykori fészkeim
ág-hegyi fészkeim
pelyhekre mállanak -

Öregebb, keserűbb,
veszítve a derűt,
csalódva, csalatva -

várom egy kicsi jót;
mint a madárfiók
tátog a falatra.

KÖRÖSKÖRÜL A KERTBEN. FEBRUÁR

Néma csönd, az ág se moccan,
csak a feketerigó,
mint egy üldözött zsidó,
ugrál, megáll, neszre les,
köd-falak közt rést keres,
mint csavargó a tilosban.

Ez a kis madár kalimpál,
ez a kékes rémület,
nincs pihenés, nincs szünet,
ugrál, megáll, neszre les,
köd-falak közt rést keres,
fenn az ágon héja hintál:

s nagy a tél
nagy a tél!
Köd mögött
örömök;
ám a köd
nem szakad,
nagyon soká megmarad.

ÖRÖKSÉG

Húsz éve vagy halott, anyám;
a némaságod szárbeszökkent.
Fénytelen varjuszárnyakon
emléked milyen messzeröppent!

Szivedre font mirigyhalál
nyers-pirosan ömlő tenyészet -
fulladva érzem néha már
mint folytatásod, örökséged:

szívemet lassan körülzárja
egy bosszuló rohamcsapat,
ér-utacskákon átnyomulnak,
eltömődnek a lég-utak -
megállok fulladt-elakadva,
nem hegytetőn! az messzi még!

- ahogy Te karfába fogózva,
úgy kapaszkodom én beléd.

Húsz éve vagy halott, anyám,
s már int a végső nagy hideg tél.

Valaki kezdi bontani,
mit engem szülve építettél.

Húsz év előtt a kisgyerek,
ki voltam, véled hullt gödörbe,
s ha meghalok, Te vélem halsz meg,
Te képzelet és árny szövöttel

Igen, egy hosszú láncolat,
szülők, nagyszülők, messzi dédek -

majd túl az én halálomon,
csak akkor nyernek békességet!

1957

TÉL ELÉ

Ballagva, lassan közelg - szívja kis görbe pipáját -
füst-teli ég!
Pelyhes ölü kicsi szüzek elpirulón mosolyognak,
nyár vala itt!
Bokrok homálya szitálgat, röppen a holló-sötét,
ősz közeleg.
Medve-alvások idénye! bundaszagú meleg Éden!
jőjj, feledés!
Pézsmaszagu puha álom, vágyom kerek kebeledre
nagy aluvás!
Harcok után pihenőre... mint kit a tűzvihar tépett,
s halad tovább.
Viaszos esőkabátot, ködbe, viharba, előre -
nincs pihenés!
Emberi létünk halála, hogyha zizegve elönt a
téli álom!

MARGITNAK, TÉL ELÉ

Bőrödben még a napfény, ultraviola,
est felé ajkad lágy duránci viola,
szemed a nyári égből egy kis fiola,
zápor után az aszfalt csendes mosolya;
fogadon ablakszemek fénye összecseng,
szemed alatt éjfél előtti tiszta csend,
hónaljad félhomálya mohaként dereng,
gubancos ködben júniusi faliszent.
Kezemben reszket, szállni készül a szíved,
ó, könnyű, könnyű, meg nem fejtett ötvözet,
mely szilárd, mint a bronz, s mint pille, úgy remeg,
mint súlyos est és pára-lelkü reggelek!
Te csempész! évről évre emígy lopod át
az őszi vesztegzáron nyarad mosolyát,
s hiába téli, fagyott meszes koponyák:
szemgödreikből te világíatsz, tiszta láng!

PÁROSAN

Egymást figyelve; szavunk, mely alvás
honából bukkan,
gyémánt sugárral kutatva jelzés,
konok agyunkban,
arcnak színéből, kéz-remegésből
következtetve,
rögzítve létünk, anatómusként
röntgenlemezre, -

vizsgálóbíró ily logikának
nincs birtokában,
nyomonkövetni eszmét, beszédet, -
semmilyen áram,
s hő szerelemnek önmaga léte
nem mond így ellen,
tigris a hűség, oson nyomunkban,
hogyan leteperjen;
tigris a hűség, héja a súlyos
vágy repülése,
búvár utolsó éj-látomása,
elmerülése,
báránból ördög, sátánból angyal -
ellenek násza,
hamuba omlott vad szerelemnek
föltámadása.
Védni az eszmét! levél az ember,
s iszonyu ősz jön,
közös világunk méze etessen,
horgonya kössön!

A SZÓLÓ FELKIÁLT

Nyugati lankán nyugtalan
északi vihart fél: halált.
Ezüst hajók a mandulák,
úsznak a kövér júliusba át.
Vér-nyomok... milyen vad tusa?
Magig sorvad a meggy husa!
leverték szöges ostorok.
Átfűt a kő, parázs-bazalt...
Leányok gyenge derekát
lobogják szőke raffiák.
Ó, mezítelen, kitakart
vihartól védtelen világ!
Hozz hűvös pinceillatot,
hozz hűvös pincefélhomályt,
amelyben kádak, rézcsapok
őrzik a régi muskotályt.
Hozz hűvös jó agyagszagot
kék vincellér-kötényeden;
ó tégy csodát velem.

Te pátriárka, tégy csodát! -
a meggyfa törzse fényesebb,
mint alkonykor a kupolák.

Ti hegyet tartó kőkarok,
az égnek felmutassatok
hadd cirpeljenek kedveim,
mint must körül a muslicák.

Kérész-világ, ím láthatod
perc-mámorodnak függönyét;
kigyúlt szíveknek füstje kék,
az esti szél terelgeti.

Ó, csodatevő kék-kötény,
adj gálicot, kék permetet,
lisztharmat lesi levelem,
ó, vegyi mámor, vad remény!
Futó víz ássa gyökerem,
te leány, kérlek, megkötözz!
S te rőtes humusz, el ne fuss,
követ markolnak ujjaim,
segíts megállni, július!

Szüretkor ugyis csorgatod
kádakba sötét véretem!

BADACSONYLÁBDI, 1958 JÚLIUS

BARTÓK ÉJSZAKÁI

Vak ínyével az éj
végigtapogat,
érezni a síma fogak
zománchüvösét!

Hasábokba áll az anyag!
épül a sötét.

A lépcsőház néma akár
kifulladt torok,
a korlát zuhan lefelé,
s a lépcső
mint szűkülő lépcső
amelyben a lélek szorong!
De millió villamos szikra
fém-kalitka rezg,
s szobámban a csengő csengetni kezd.
Az ajtó magától
kitárul
s beléptet a fagy.

Egy kémény dudája szól váratlanul
a sötét mezőbe nyomul
e rőt bariton;
elszabadult mozdony előre tolat
legázolva füsthabu tajtékokat
s egy lámpa világít, mint arc a bitón.

Kiúszik az ágy -
megemelgeti szürke sötét
és biccen az ágy,
oly súlyos az ég.

Hol vagy Ararát?

Muzsikálnak a tejeskocsik
teherautón a barna bocik
hars káposzta zölden kiált
a villamosok megtalált
sin-utakon futnak tovább.

Éj párolog, hajnali kék
zsendíti a szén-feketét
s a test elalélva pihen;
mosolyog kicsikét a szívem.

SARKVIDÉKI

Tegnap köd volt,
szél üvölt ma,
meggyötört a
vihar, tombolt.

Léptem nyomán
jeges villám,
szívem csillám,
kék-halovány.

Reszket égi
madárszívünk,
csillan a gyöngy,
sarkvidéki.

Dermedt világ!
borszesz-kéken
résnyi léken
fölcsap a láng!

PENGE-KEMÉNYEN

Fekete varjak arany mezőben,
arany mezőben - emelkedőben.

Köszörű szikrát csihol a rőt nap -
csihol a rőt nap, vérteli csillag.

Csapat leánynak szallaga rebben -
szallaga rebben, a szürkületben.

Penge-keményen villant a hegyhát -
villant a hegyhát ezüst beretvát!

PÉTERVÁSÁRA, 1960

ÉLETRAJZ-VÁZLAT A SZEMEMRŐL

Belenéztem egy sárga vízbe a szememben ottmaradt
a csónakok ringása és a nap,
amit a tóba ejtett
egy növénykaru gyermek -
belenéztem az ő szemébe s szememben ottmaradt.

Szembejött vélem doktor bácsi, mindennap szembejött
s eltűnt egy ház mögött
s utánaúszott vékony
sírással és hajlékony
gyermektesttel és áttetszőn a télutói köd.

Belenéztem egy párás szembe, színe se volt, sötét
bokrok mögött az ég,
nyöszörgött gyönyörében
mint a megcsúfolt állat, a szégyen
most is a szememben ég.

Menyasszonyaim, villamosnak perronján hű arák,
hosszulábu banyák!
szememben nem is színük maradt
inkább az ecet meg pacsuliszag
kacsintja hús illatát!

Bennemaradt egy jóbarátom, egyetlen jóbarát,
fénnel betölti a szemkocsonyát,
hozzá kapaszkodik
tekintetem amíg
el nem emészti a színeit vesztő méltatlan elbágyadás.

Ez a szem látott mennyegzőket, brummadza! benne van
szoknya alól arany
comboknak fénye, sugara,
hajlatig tárulkozása
gyönyörteli, hangtalan.

Hajtottak egy osztrák hágón, szívünk kart-karba zárt
így láttam a halált
a ritkás havazásban
félóra alatt másfélszázan
elestek, karomból kicsusztál, ó, Liferant Richárd!

Szememnek természetrajzában ott a történelem,
így nézzetek hát szembe velem,
atropin-fénye örömmek
kristálytörése a könnynek
köznapi gleccsereken.

Belenéztem a reggelekbe, nyersszínű házsorok
téglavöröse meg sárga homok
nem-fáradt iriszenen.

Még mindig barna ez a szem!

Nem fogadta be a halált.

FOGSÁGBA EJTETT HOLNAP

Amint átgázoltál a sűrű napsütésen
lábadra tapadt sokmillió csillám
öledbe feküdt az árnyéktalan dél
és gonddal művelt kertek nevetése
kékesfehér zománcot vont fogadra.

Lágyé kod körül a homokszínű csend,
egy bokor sötétlett arcod háttérében
s füleid mint homokban lelt kagylók
itták a nyár fém moráját
s marcipánízű melleidet
férfiak szomja zúgta körül.

Rókametszésű arcod, tudd meg,
vigyortalan derűre oktat,
mint ahogyan a korai nap
hallást ajándékoz süket ablakoknak,
amint ahogyan a gyors langyos eső
sín-tépte utunkra ezüsfeketét,
domboru fényeket s árnyat permetez,
agyunk és szívünk szinkron csodáit,
s e látomásban már mellékes az ég.

Férfinak rendelt nő vagy,
ezüst áramszedő vagy,
elektromos szigony vagy,
zsákmány és zsákmányoló,
fogságbaejtett holnap.

Miattad hiszem, vagy sejtem legalább,
hogy fennmaradunk,
s hogy az emberiségről
mint szívós agyagról a sokszínű máz,
lepattogzik majd a pusztulás
s feledést termelnek önvédő sejtjeink.

Fény hömpölyög két bokád között
s az örvény spiráljai nem húznak le a mélybe,
mert ujjaid lángjai a krómszínű égen lobognak
és fémből szőtt szálakat sodorsz
a szívem köré,
s így megvéd a rokkantságtól a szerelem.

Férfinak rendelt nő vagy,
ezüst áramszedő vagy,
elektromos szigony vagy,
zsákmány és zsákmányoló,
fogságbaejtett holnap.

SURÁNYSZIGET

AZ INDIÁN ÚTJA

Mint kenuban az indián,
úgy úszik el a délután,
sudáran áll, mellén a Nap
két tűzpiros bogyót harap.
majd kék lesz, lila, a bogyó,
de most még vértől ragyogó!
Sudáran áll, s mint pikkelyek
borítják tükrös sebhelyek,
szigonyán halvér, iszamos,
keze csuklóig vérhabos,
s az ín, izom, csontszerkezet,
mint középkori műremek,
mint ronthatatlan hatalom,
kit csak a holtak súlya nyom
sudáran áll! feje-tolldiszét
az űrbe szúrja, nem az ég,
de bolygók köde festi be,
habszürke izzás - tolldisze.
Sudáran áll! de tört ragad,
az ég kövéren fölhasad,
metszi az égnek hasfalát,
s mint kábelek
síkos belek
kötözik ránk az éjszakát!

JÉGCIMBALOM

Két faág között jégfonalakon
pók ujjaid futnak,
homlokom köré a zúzmara-fényt
ma este ne fujjad,
házak közt a kék-feketeség
ájulatban húz át,
letépi a szél egy fekete nyír
súlytalan hó-blúzá.

S szalad a nyír páncél jegeken át
lány-futásu árnyék.
Ventillátorok kék fagya kaszál,
lűktető halánték.

Kék hegesztőláng jégfonalakon
sín-sikolyt csikar ki,
útjára indul a csuklyás sötét
homlokunkba marni.

Ó, süssetek édes paráztököket,
krumpli husát, omlót,
forraljatok gyöngyös fürdővizet,
olvasszatok porhót,

pára fátyolokban gyertek elénk,
szauna ködökben:
férfi szivünk, mint a nehéz madár
oda s vissza röppen.

**A PIROS TEREM
1963-1964**

BÚCSU SURÁNYTÓL

Hát búcsuzunk Surány, füzek és lágy dűnák!
Margit már csomagol, a koffer tátja ránk
papírbélelte torkát, s az emlék, az idő
visszaidézi még, mi szép volt, lebegő.
Arany és zöld! a fák merengnek mozdulatlan,
indián öregek a vízmenti agyagban.
Mezítlen lábnyoma csillogva szétpereg
- az úton átfut egy holdköldökű gyerek.
Mint őzek, lányok jönnek, gumimatracokkal,
a piros motoros a szürke vízbe robban
s a sátormélyi éj két testet bugyolál,
szívükben hallgatás, szemükben félhomály.
Ülünk a teraszon, szótlanul mint a csend,
mint jegenyék hegyén a semmi, odafent:
magadból összerakd bár a tegnap sejtjeit,
a nosztalgia nő, az emlék nem segít,
kristályba zár a perc, sóhajba fagy az emlék,
tutul a kis hajó, mit várunk? gyere, mennék!

1962

VÉRMEZEI ELÉGIA

Négy esztendeje múlt, hogy itt lakunk
partján a Vérmezőnek,
a fák a szélről mind előre dőlnek -
négy esztendeje múlt.
Északi szél cibálja ablakunk
partján a tünt időnek.
Ó, milyen messzi, hogy a Rózsadomb
gyermeki kert-világa
kis utcák zsenge ága
hús enyheibe vont!
Ó, milyen messzi már a Rózsadomb,
rigók köztársasága!
S ó, hányszor borult új tető fölém!
Már életmű maholnap
a sok bejelentőlap,
az idegen fedél.
Csupán a lélek, aki nem cserél,
megmarad hű lakónak.
S a lélek őrzi volt utcáimat,
az estbe roskadt házat,
hol fölkutattak révületek, lázak,
de elkerült a nap!
Szívembe száll az ős-káposztaszag,
Akácfa utca hömpölyögve árad.

Mint varjú száll egy sátor énfelém,
kőszegi fagy, a jégnek
tüskéi ma is a bőrömben égne,
a jégcsap-szúrte fény.
Én voltam az is, én,
s élet volt az is, élet.

Kis Rókám, gyere, úzd el, ami volt,
te végső otthonom vagy,
kezed kezembe, bámulom a Holdat,
lakásunk ez a Hold,
két szarva hegyén, nézd, fölragyogott
két szeme ablakomnak!

A PIROS TEREM

Emlékeztek-e még az Ilkovicusra?
a piros teremre? méhkas-pokol!
a piros teremre, fekete nőkre?
ár-apály zivaja hogy ostromol!
Éjfélíg verseknek, bölcselkedésnek
dallamát sodortad piros terem,
kommunistáknak és gnosztikusoknak,
szenteknek, spicliknek szavát lesem -
ó, te, az ifjuság! piros terem!

Künn szállt a telihold s idebent csillag,
szép cigányasszonyok, kivert kutyák,
szemközt a Nyugatin indult a vonatom,
jelezték az időm már odaát.
Éjfélíg olvastam verseimet, azután
néztem a füstöt hogy harapja szét
fekete fogakkal s fekete ajakkal
szívja fel végül a feketeség.

Elindult vonatom, de fogvatartott
engem a terem, a piros terem,
eltűntek társaim, lányok, fiuk,
elzúg a hatos is, utól nem érhetem,
s elfut a Körút az éji hídon,
szikrázva integet fenn a hegyen,
megrázza fényeit, fény-haja rezg,
ó, te, az ifjuság! piros terem!

IFJÚSÁGOM EGY-EGY RÉSZLETÉN

Ifjúságom egy-egy részletén
lehunyt szemem tisztán átvilágít,
munka után lábat mos apám,
lélegzem egy nagy ház éjszakáit,
mint sűrűszövvött trikó, rámtapad
a félhomály, mikor kelek reggel,
lépcsőházunk xilofonja zeng,
ahogy futok rövid ütemekkel,
műhelyszag, érzem, míg meghalok,
izgatott lesz orrom, szívem, bőröm,
kályhát fűtök, gépet tisztítok,
lesek ki a nagyablakon, ő jön,
haja lebeg s kísérik a hosszú fák,
s elmarad, mint abbahagyott ének,
bezárulnak szűk utcatorok,
messze viszik hosszú szerelvények,
ordít rám az őr s a nyers suháng
gerincemen, fenekemen csattan,
ver az erdő, széthasad a föld,
meghalok, a szégyen halhatatlan,
elindult egy tömött nagy csapat,
eljutott az örök-lombu fáig,
ifjúságom egy-egy részletén
lehunyt szemem tisztán átvilágít.

FÁZÉKONYAK HÁLAÉNEKE

Hát visszahódítottuk a napot!
hát tenyeremből iszik már a reggel!
ezüstbozontu fátylas hajnalok,
narancsnapunk a hártya-burkolatban.

Nagy vizek tükre összezseng az éggel,
az ablakomon hömpölyögve árad
hajóhada a fényes körtefáknak
s hajszálaidon harmat fénye ring.

A fázékonyak hálaénekét
hadd fogalmazom én meg!
elénkfeküdt a széleshátu nap,
csobbanva simogatja lábfejünket
szeptembervégi fényperemű nyár!
elénkfeküdt a széleshátu nap,
szikrákat dobál erős sárga szőre.

A fázékonyak hálaénekét
hadd fogalmazom én meg!
embernek való ez a haladék,
még mielőtt
mint megalázott szív lobos haraggal,
megtelik agyunk ázott ruhaszaggal!

MÁJUSI VASÁRNAP FÉNYTÖRÉSBEN

Emlékeimben vasárnap volt akkor
a férfiak tetőtől-talpig mosakodtak
családok ülték az asztalt körül
a leány áttetsző vízbe tette a rózsát
kis rókafiakat dajkáltak az odvak

emlékeimben vasárnap volt akkor
én illatos keményített inget öltöttem
és papírt készítettem s hegyeztem ceruzát
s egy naposzlop sétált az udvaron át
egy szeplős naposzlop
s te megmostad hófehér harminckét fogad
s a habtisza ég a szájadhoz ért

emlékeimben vasárnap volt akkor
a halottak szavunkra szépen válaszoltak
inkább tanítóan mintsem vádolón
elbeszélgettek velünk a holtak

emlékeimben vasárnap volt akkor
ünnepi csend
ünnepi nagy szünet
tisztára separt szobák
s a fák tanusága hogy nyár jön
s az ég tanusága hogy nyár jön:
üljetek körém, adjatok sót kenyeret,
adunk adunk sót kenyeret
adunk adunk
készítünk fürdőt
fenyőszagut
lenvászon lepedőt hűvöset
ágyat vetünk!

Emlékeimben vasárnap volt akkor
jelöld meg kérlek piros betűkkel
piros szavakkal
állj meg a tükrös reggeli fényben
jelöld magaddal.

A TÉR

Egy téren álltam, dőlt a fény s a barna
padok mind lángragyúltak körülöttem,
egy égő veréb a vállamra szökkent
s piros jelet mart belém lila karma;
öregasszonyok eveztek a lángban,
ősz hajukat az ég magábaszívta,
s mint vérrel átszótt domború pupilla
az ég figyelt, figyelt, egy téren álltam,
itt voltam gyermek, snúroztam, a pornak
arany villáma lobban, ez az emlék,
egy kisgyerek a téren, arany zsemlyét
és hideg, lila golyókat szorongat -
s a tér bokrai, fái útrakeltek,
a csarnok összeomlott,
a kofák sem pereltek,
s a lila kalarábé dombok
a föld alá nyomultak
mint közönséges holtak -
s én ittmaradtam, itt magam, a téren,
a vének elutaztak,
az ifjak elutaztak,
s én ittmaradtam, itt magam, a téren,
a golyók elgurultak
s én ittmaradtam, itt magam, a téren,
s egy furcsa, recés talp alá kerültem,
s fölöttem ez a talp vonult, vonult,
mig körben alkonyult
s én egy gödörben ültem,
s a talpat újabb talp követte, másik,
s az ég helyett a talp figyelt
egy talp figyelt -
itt járt anyám, háncskosarában kert,
káposzta, hagyma, lila karalábé,
ez mind enyém volt, enyém és anyámé.
Most már tudom, amíg a tér figyelt
az egész emberiség rámfigyelt
s később, mikor a talp terelt tovább -
az egész emberiség félrenézett.

NOVEMBER VISEGRÁDON

Mint zárt ököl úgy tartja fel a vijjogást a fészek,
s az ágak is, az ágak is fényes fekete lécek
már elkerítik kertjeit a füstalaku égnek.

Szemed kilátszó parazsát a sötétben is látom,
az ezüst szélből érkezem, lombszagú a kabátom,
jószagú füst, szó, zene, zaj, ez idebent a sátor.

Illatozik a bükkhasáb, kint kutyák kóborolnak,
a jegenye s a hegyvonal kékborzongásu oldat,
lepuffantotta a vadász a cukorbajos holdat

s egyszerre nagy feketeség csobog az üvegen túl,
az üvegen, az üvegen, a nehéz nagy hegyen túl,
eső esik, két lámpafény félúton összekondul.

CSAPDA

Budapest negyven kilométer
a lakás némán felvonít

Budapest negyven kilométer
telefon, fém és bakelit,
létezik minden és nem létezik.

Az ajtó hasadékán
zizzelve becsúszott néhány
lap, nyomtatvány, levél,
a villanyóra ketyeg,
önmagát méri meg,
a félig fogyott szappan
leheli illatát,
sötét homály lepi a hús fürdőszobát,
a szekrény beleroppan
olyan nehéz a csend
a fém s a bakelit
sikoltva összezseng,
a földön a levél
a hang a bakelitban
kis dobozban a villany
az asztalon a mappa
visszatértemre vár,
mint elkészített csapda.

ÉJFÉL

Hány éve fekszünk így, az iker-ágyban?
nyitott szemünk a hideg félhomályban,
tűnődünk, hallgatunk.

Szemünk körül a csípős keserűség,
beitta hosszú esték dohánybűzét
csapzott s fogyó hajam.

S ha autó dörrent, milyen pincerácsok
téptek szívünkbe, ideggyulladások
férfikorom delén.

S te megosztottad ezt, mint kinek része
egy pálya trópus hidegletése.

2

Éjfél. Kint minden lámpa meghunyorgott.
Konok kis fénykörödben arcod oldott,
nincs bennünk félelem.

Reggel a munka, emberek így élnek,
úgy dolgozol, mintha megbecsülnének,
te következetes!

Meghallgatod, mit írtam, vers-e, próza?
az embert minden munka sokszorozza,
buzdítasz, dolgozom -

a népért - mondanám - de hát e szó nagy!
ó, milyen konok, milyen nagyzó vagy,
azt mondd: érdemes.

3

Nem vagyok fiatal, de még öreg se,
nincs szerepem, mi homlokom övezze,
nincs ügyes taktikám.

Itt birkózom anyaggal, hővel, szóval
éjfél után is ébren tart a sóhaj,
figyel nyitott szemem.

S míg hallom mélybehulló pihegésed,
belémjajong: hát ennyi csak a részed?
Több ez, mint sejteném.

S a Vérmezőn, künn, a szabatos fagyban
épül a csend, s bennem az olthatatlan
konok megmaradás.

ŐR ÉS FOGOLY
1965-1967

ŐR ÉS FOGOLY

Fogságban tartalak, mióta már!
kezemben zihál a lélegzeted,
megosztva őrizzük nappalaid
s éjjeid, én meg a munkahelyed,
elalvó arcodnak háromszögét,
szívdobogásod, e gyors grafikont,
s meleged, amint az ágyból kilépsz,
s melleid, miket a reggel kibont.

Fogságban tartunk, mint mézet a lép,
mondat az izgága s lágy szavakat,
fogságban tartunk, mint kérdőívek:
születés, származás, ki vagy, mi vagy?
fogságban, mint az út gyors lépteink,
szemünknek madarát zöld láthatár,
s hiszékeny szívünket ravasz remény:
kicsiny körablakon kémlel a táj,

kutakból figyelem vágyaidat,
folyókkal kísérem lépteidet,
és ahol megállsz, én vagyok a pad,
és ahol kikötsz, a homoksziget,
bort ha iszol, én pohár vagyok,
ernyő, mely drótjain fölédfeszül,
végre magad vagy! kiált a szíved,
s így vagy te magad, de nem egyedül.

Micsoda működő nagy szervezet!
Kilépsz a körből és itt vagy megint,
mert idegrendszerem hálója fog
s megőrzi villanó reflexeid.
Ismerlek? igen, ez önismeret.
Hazudok? ez már az őszinteség.
Őrizlek-e, vagy a foglyod vagyok?
időnk már nem enyém s nem a tiéd,

iker-világ ez, fogoly s börtönőr
percenként cserélik az ablakot,
figyelő szem, ez most majd te leszel,
figyelő szem, ez most már én vagyok.
Szánk körül mosolyunk már ugyanaz,
s az évek talpa, mely reánk tapos,
ablakon innen vagy ablakon túl
oly iszonyatosan hasonlatos!

MEGINT CSAK JÓZSEF ATTILÁRÓL

Miért tegezzem én magát?
hisz életében sem tegeztem,
pedig maga az oxigén,
rézfonalakból sodort isten,
aki beszélni tanított,
nem számolva, hogy széndioxid
és tömény kizsákmányolás
halottai között forogsz itt,
te kemény, sovány csillagom,
ki szavaidat nekünk adtad,
te kemény, sovány csillagunk,
apánk, anyánk és kishugunk vagy,
te értünk voltál sínre fekvő,
a kis öngyilkos Magyarország,
nyelvünkre adtad szép ígénket,
a legkeserűbb, szörnyű ostyát,
a legkeserűbb örökséget,
hogyan kitartsunk az igaz mellett,
hogyan követeljünk annyiunknak
kenyeret, lakást és szerelmet,
te konok rögeszménk, te számok
nem-összegzett végtelenje,
te külváros, kit pernye bombáz,
te napos terek tiszta rendje!
soványan sietsz a Ligetbe,
halomba gyűlik az idő,
s mint verseidben, gömbölyű
hasát nézi a kicsi nő,
s az égen ragyog ádámcsutkád,
s a csöndben ég komoly szavad;
kibírtad volna hatvan éved
ha nem vág ketté a vonat?

1965

FÁTÓL FÁIG

Amihez érek,
fagyaszt, vagy éget,
nem ismerem
a semlegességet.

Nem tudok bábként
körben forogni,
tudok örülni,
fölháborodni.

Húsomat mérik
szívemet mérik,
akik a cinkos
szavam remélik.

Bazalt mederben
piros vas csobban,
életem rendje
kemény napokban.

Erdőhomályban
fától fáig,
aki barátom,
marad halálig.

HAZÁM AZ ANYANYELVEM

Olyan puhán leomló a sűrű ösztönélet,
ámde a tudatosság világosabb, keményebb,
amaz felszabadít, ez pedig kötelez,
hát együtt mindakettőt, a lélek nem felez.

És soha nincs nyugalmam, és nincs jól ahogyan van,
ág hegyén az esőcsepp ezer kristályba robban,
esők füstfellegében narancs köpenyek égnék.
Kinek viszem a fáklyát? magamnak? a sötétnek?

De nem vagyok próféta, sem igéket suhintó,
hisz magamat se tudtam megváltani a kintől,
nem prédikálok üdvöt, nincsen szíjostorom sem,
a győzelmet s a bukást megérteni igyekszem.

Nincs őszám, aki büszke, sem gyökerem mely ágas,
hazám az anyanyelvem, nem is oly szűk világ az,
s bármilyen is magányom, az emberség a létem,
a hárommilliárdnak pár mondatát megértem.

MÍNUSZ ÖT

A kristály-szerkezetű csend
hasábokba áll idebent
függőlegesen és haránt
jég-cseppkövekben sárga láng
és benne fenyők, jegenyék,
a kristály-szerkezetű ég
s mint eltévedt szilánk zizeg
egy könyv a csend számozta meg
a lámpa wolfram-szálain
rég kihűlt fények korma ring.

A VARÁZSLÓ KALAPJÁBAN

Tisztességünkkel nincs mit kezdeni,
legjobb fogásaink elavulnak.
Arcom mögött egy másik arc lángol,
várom, hogy még egyszer elővarázsol
kalapjából a nyár.

Eladták csontjaimat a Halálnak,
kísérletezzen az élet érdekében,
magyarázzon a zokogásból reményt.
Mellem mögött egy dinamó kiált.
Ismerjük egymást?

kevésbé, mint hinnénk,
műszereinket közöny rozsdásítja,
s így nem tudjuk mérni emberségünk fokát,
a repesztő fagyot,
az autogén nyarat,
amely bennünk dolgozik, a csontjainkban,
szemünk fényérzékeny anyagában.

Tisztességünkkel nincs mit kezdeni,
valóban nincs mit,
szigora pofádat csoportosan unják,
nincs bűnbocsánat,
mekegnek utánad merev szemű kecskék,
s mint a titokra, bámulnak a gyerekek.

Nem tudok mást,
se szebbet, se jobbat,
mint megismételni
a régi varázst.

De kezd a világ már ezzel is betelni.

KIRÁNDULÁSOK

Az ég sima almahéj burkolatán
még nem ütött át a hajnali nap,
még láttuk az elfakult csillagokat,
még rongyokban függött a homály a fán,
az udvarok, mint a mély sötét kutak,
még orsóra tekerve könnyű utak,
de csapat fiú
és csapat leány
már gyalogoltunk az álom után
a vasárnap kitágult ösvényein,
hol fűszálak vártak, rétek és hegyek,
és arcunkra tapadtak vérplazmaként
kis rézlemezek.

Ó, Hűvösvölgy, Solymár, ó frankhegyi ház!
a még kopasz ágak
kihajtottak rögtön,
a fű közt virágok,
a valóság, ez a vak szembesítő
majd szétveri mindezt,
de most még a képzelet rendje szerint lesz,
s a tavasz virít,
mert hatalmunk ilyen volt, korlátlan,
ezt hittük sokáig, sokan,
így mentünk a vasárnap ösvényein.

És estére, mikor bezárul az ég,
s az éj leereszti vasfekete rácsát,
már telitöltöttem a nagy aktatáskát,
erdővel teli,
tisztással teli,
ahogy a kelő hold kettészeli,
igen, a fiókom velük teli,
bokrokkal, fákkal,
cövekelt ég alatt úszó világgal,
hétköznapijaim vasárnapokkal,
műhely-zugaim virágszagokkal,
kénsszagu reggel
falevelekkel -
ezeket egykor mind hazavittem,
nyárfa és bükkfa, zöld hegygerinc!

S hazavittem a lobogásod egyszer,
hogy te már örökké csak nekem ints.

GYEREKEK ISTENKORA

A dicsőségért mindig verekedtünk,
az arany toronygombot mind leszedtük,
s a kék füstből kötöttünk puha sálat,
üvöltött bennünk öröm és utálat.

A gyengébbeket mindig odavágtuk,
kék szilánkokra fagyott édes nyálunk,
gyilkoltunk, hogyha kellett, képzeletben,
de mikor unta magát, szólt az isten:

mennék hozzátok snúrozni, golyózni.
Így tanultunk meg neki odasózni,
de sportszerű volt és fizetett máris,
bár tudta, amit csinál, illegális.

KÖTELEKEK

Mióta élek, rend és kötelesség
és mindenféle célok, nemes eszmék
állítanak az utamon kelepcét.

Mert nem lehet
reggeltől késő estig
kiszabadulni ebből a spirálból,
taposta törvény, mindenféle had,
tarkómon cipelem
a nekem jelölt könnyű utakat.

Ezzel itt nem akarok én beszélni,
mégis beszélgetünk,
ezzel itt kezettfogni nem lehet,
mégis kezettfogunk.
De mikor alszom végre,
az árnyékaim szemembe simulnak,
a bőrbevasalt téli fagy fölenged,
arany levelek tiszta éjbe hullnak.

Jobb lenne oldottabban élni!
lebontani a hosszú falakat,
szétdúlni a szabályos pázsitot
s a személyazonosság
hegyes karóit tűzbe vetni mind!
s bolyongni útlevéltelen

és ruhátlanul mint a szél
és hajlongani mint a fák
egy el nem múló júniusban -
bár az is kötelék, a nyár,
s az olvadás is kötelék,

s az ég,
még az is kötelék,
mint a születés, a halál.
És kötelék a toll, papír
vezet az önző fegyelem,
vezet a vágy, hogy légy szabad,
az értelem, a szerelem,
s mind magáénak követel!
így eszköz vagyok magam is,
az ujja nem szülhető nyersanyagban
a meg nem fogalmazott mondhatatlan.

A HÉT NÉMASÁG KAPUJÁBAN

1

Hűlt tested előtt? ravatalodnál? holttested árnyéka mellett?
- megkértek, közeli barát híján, én mondjak néhány szót, az
egész nem tart sokáig, mondjak néhány búcsúzó mondatot
rólad, te szegény halott, aki elhagyatottságodban nőttél
nagygyá, kopáran tragikussá a részvétlenségben. Kövére
hízott egykori barátaid, akik hátbaveregettek, kuncogtak
vicceiden valamikor, szorító elfoglaltságukra hivatkozva
lemondták az egyetlen alkalmat, amikor - hűlt tested előtt?
ravatalodnál? holttested árnyéka mellett? - amikor
elfeledve a közönyt, mindennapi arcukat, átélhették volna
egyetlenegyszer a sikertelen élet dicsőségét.

2

Ott álldogáltunk néhányan a célszerűsített gyász termében,
a *nem tudom hányadik osztály* díjszabása szerint rendezett
végső tisztesség kulisszái között, fölöttünk halk és finom
magnózene úszott, míg odakint az elsőosztályú füstköd
vastag tögyeibe kapaszkodtak a csupasz téli ágak s az
ugyancsak elsőosztályú, de már szürkülő tél úgy terült el a
földön, vedlett tetőkön és divatos kalapokon, olyan sivár
egyértelműséggel, mint a te ötvennyolc éves szétteregetve.
Ott lézengtünk, hallgatva idős anyád süket kiáltzásait, s
mert a művészet már minden ábrázolhatót ábrázolt, s így
megfosztotta eredetiségétől az emberi gyászt is, ott
lézengtünk a sivár rémjáték színpadán a legszokványosabb
jelmezben és arckifejezéssel. És akkor tiszttem és
megbízatom szerint - alighogy elült a stopperrel kimért
zsolozsma - előléptem én és fölolvastam a fogalmazványt,
körülraktam hideg tested az előregyártott mondatok
elemeivel. Elmondtam, hogy kezedből kihullott a munka, a
mosoly elapadt szemedben, s kihűltél, szétomlottál, mint
tűnődő szivarod hamuja, itthagya a hiányt, amelyet készen
kapunk és amelyre hivatkozni szoktunk.

3

Néhány fázó rokon, a ház lakóinak papírvirág koszorúja és a szomszéd fülkében a soronkövetkező gyász alanyai.

4

De mi lett volna, ha ez a te végtisztességed valóban a te végtisztességed lehetett volna? Ha megjelennek sírodnál tisztelegni a kimondhatatlanok, a profánok, az illetlenek?

5

Ha idecsődítjük halott testedhez, lelked emlékéhez, a szöcsketestűeket, a nikotintól elsárgult ujjuakat, a rozsdás tepsiképeket, a sikerületlen malomkerék-kalapuakat, az eredendő csámpásokat és félretaposott sarkuakat - ha kihirdetjük a söntésekben, hogy meghaltál, ha kiverjük a halotti marsot a rosszul bádogozott italpultokon, melyek támaszkodásaid kikötői voltak! ha kikiáltjuk a Körút hosszú aszfaltszalagain, íme, meghaltál, nagyon komolyan és megfontoltan, némi sértődöttséggel a várható és szabályos kegyelet miatt, italtól elhízva és sikertelenségtől megpuffadva eltávoztál a balfenéken - ha mindez köztudomásu lenne saját vizeidben! Akkor lenne gyász a gyász, köd a köd, félhomály a félhomály, muzsika a muzsika!

6

Akkor, bizony akkor!

a temető diadalkapuja alatt föltünnének a rossztestű kis ringyók, akikkel eszmét cseréltél füstben, esőben, hóban, söntésekben, utcán, mozik félsötétjében
belépnének az egykori kocsisok, néhai nagycsontu lovaikkal, egy valaha volt meleg istálló páráiból kibontakozva
és eljönnének a lottóárusok örökös szerencsekívánataikkal
és jönnének a turf csalhatatlan tippesei, lyukas cipőtalpukon érzékelve az anyaföld fagyos valóságát
és jönnének a józan vének, akik intettek a tízparancsolat és a tisztességes normák betartására, s akik most mégis itt lennének, bár saját pedagógiájuk csődjét tapasztalni!
és jönnének a lámpásarcu gyerekek, akik annyiszor láttak téged részegen, de szívükben a riadalom mellett sok volt a nevetés, mert mulatságos bukásaidból ők csak a mulatságosat fogták fel és nem a pusztulást.

Adjuk meg mindenkinek a neki illő gyászt. Engedjük az elmúláshoz a múlhatatlan pillanatok. És így most a Farkasréti temető olyan tömegeket látna, mint Pest utcái egy Kossuth temetésén, csak hogy fordított előjellel, ami a holtaknak már oly mindegy.

Kergessük el, legalább sírunk mellől, a kötelezőt, amely csak lézengeni képes ásitó pofával, a közösség legcsekélyebb érzése nélkül.

Jaj, megvénült szivaros, te, olyan volt kurta göndör hajad, mint a deres fű decemberben! Jaj, elhízott tohonya te, kifakult szemedben a nosztalgia csodálatos szigetvilágával! Te, aki minden utcakereszteződésnél megtaláltad lelked asszonyait! Te, aki sárga agyarral beleharaptál a kocsók cigarettafüstjébe és így érezted a csúcson magad! Te kövérségedben is ösztövérv lovag, ízeltpáncélu bogár, vastag poharakból hörpölő örök szomjas, te nem tiszteletreméltó halott! Te hétszer újrakezdő, te hétszer elbukó - most meghajtom fejem nagyságod előtt, a hét némaság kapujában.

IDEGEN KIRAKATOK

Az üvegzőld tó vizét
nem választotta szét a testem,
s e krómszínű lépcsőn nem mentem fel a toronyba
s nem verte vissza a hangom
hétszer e terem!
Belőlem nem lesz már francia, olasz,
svájci mégkevésbé,
sem nyugat-, sem keletnémet;
gondolkodási rendszerek egész sora
érthetetlen lesz mind a halálomig
és érthetetlen sokszázmillió boldogság,
sokszázmillió szomorúság,
de a fázás, a sírás,
a távolba oldódó szemek szürkéje
nem lesz idegen ezután sem, soha.
S mint egy páncéltalan test, amely
érzékeny reggeleket húz magára
és lenvászón tapintásu délutánokba öltözik,
érezni fogom mindig
a súlyos mesterség kötelelességeit

és erre kell összegyűjtenem elszántságomat,
mert átéltem minden reményt
és minden kétségbeesést,
a jövőt s a jövőtlenséget,
a zsarnokság kényszerét,
a gyáva engedelmesség gyalázatát,
s a magammal szembeforduló szív
erős kalapácsütéseit.
Ezért nem vagyok más, mint ami lehetek
és ezért lehetek több,
mint aki vagyok,
s bár se német, se olasz, se francia,
csak magyar és annak is szomoru:
szűkebb hazám az emberiség!

FRIBOURG, 1965 DECEMBER

GONOSZSIRATÓ

1

Nemcsak barátaink mennek el, itthagynak minket
ellenségeink is, s éppúgy űr támad utánuk, mint a jók után.
Ez nem paradoxon, higgyétek meg, ez magamon mért
igazság. Elment a gonosz, s ezzel megfosztott a haragtól,
szívem szegényebb lett egy tartósnak vélt indulattal,
gondolkodásom a szembenállás izgató örömével. A naiv
vívó elvesztette partnerét, az orvtámadót, akivel szemben a
hagyományos készenlét mit sem ér. Aki félhomályban nőtt
óriássá, szellemalakokkal rokon néma létezésben,
gondosan leragasztott borítékok alatt, telefonok érzékeny
mikrofonjaiban.

És mégis.

Halálával ismét szegényedtünk. Megokolt haragunk
vesztette értelmét. Megszűnt az aljasság szinonimája. A
kínálkozó képzettársítás lehetősége veszett oda. És a
legenda is, hogy a gyűlöletes örökké megújítja magát.
Nem, ez az ellenségünk, ebben az alakban, többé nem
létezik. Egyedi volt, utánozhatatlan, meg nem ismételhető.

2

A nyugdíjas gonosz belehal a semmittevésbe. Virágot
gondozni, gyomot irtani - bár megadatik néki - nem az ő
kenyere, nem! Egy ember szétomlik, mert hivatása
kicsurran ujjai közül, mert értelmét veszti, ha siet, vagy ha
megáll tűnődni a rézsútos nap fényében, mert a változó
évszakok formálisan újulnak meg és tűnnek el a másik
évszak havában, mocskában, fényözönében. A tartalom
múlik el. Ezért a nyugdíjas gonosz épp úgy áldozata a

sejteket roncsoló, vagy sejteket burjánzásra kényszerítő
Semminek, mint a szélütött építőmester, megrokkant
pedagógus, megbénult futóbajnok a maga tragikus
sorsának.

És ebben nincs különbség köztünk, tevékeny áldozatok és
tevékeny gonoszok között.

3

Éppen ezért a családi gyász és azoké, akiknek okuk volt
nem szeretni őt: egy összefüggő közössége, és a gonosz
halála figyelmeztető egyben, kemény figyelmeztetés
a megindító csupán az, hogy ebből is az emberségesek
okulnak a gonosz barátai méginkább megacélozzák
szívüket méginkább markukba szorítják az időt és a
bosszút, méginkább gyűlölik a naiv vívókat, akik eltűnődve
mennek az utcán, megállnak a nap rézsútos fényében,
lesujtva az újabb szegényedéstudatától.

4

Te voltál a leggonoszabb Gonosz? Bizonyára nem. A
tökéletlen emberi létezés bizonyára megfosztott attól, hogy
az lehess.

És az esztendők üresjáratok, amikor bár erőd teljében, de
hangod elapadt, följegyzésed dossziéba került, és sehol
semmi, a vetés elkorhad a földben, a korcs gyümölcs
megaszalódik az ágon!

5

Mit becsültünk benned mégis?

A meggyőződésedet. Igen, a meggyőződésedet, amely úgy
szólt, hogy a többség kártékony, tehát kiirtani való. A
meggyőződésedet, te eltávozott, amelyet - bármilyen volt is
az idő, kedvező, nem kedvező, konjunktúra, dekonjunktúra
- nemcsak a szívedben hordtad, de az arcodon is. És
visszaszorítva kísérteties virágok és fák közé, haszontalan
színes lobogásba, te egyetlen pillanatig sem mímelted,
hogy öregkori kikötőbe értél, kedvenc pálmáid, és
csészeköldökű maláj hölgyeid körébe, nem! te fogadat
csikorgatva, leveleidet újra és újra megfogalmazva
megvallottad hitedet.

Bár ekkor sem éltél rosszul.

De mégis, ezek az üresjáratok évek vittek a halál
küszöbéhez.

Megint szegényebbek lettünk egy gyűlölönkkel.

Megfosztott bennünket a sors a tiszta bizonyosságtól.

Halott nem haragszik halottra, barátaim.

Leendő halott nem haragszik valóságos holtra.

A temetési menetben mi is ott vagyunk.

A HÉTPRÓBA KÉRDÉSEI

Megkérdeztem magamtól, míg az est leszállott,
hadifogságban vállalnád-e magad mellett?
vagy deportálás ősállati iszonyában,
hol krumplihajért üvölt gyáva, bátor -
a kenyérosztást reábíznád?
Kezébe adnád leveleid? szégyenedben
leülnél hozzá, megvallani, meggyalázott,
hogy erődből már helytállásra nem futotta?
s ha gyilkosaid gyötörnék ki vallomásod,
mentőtanúnak, egyetlennek, elhívatnád?
Az utolsó két korty vizet, hogy elfogadja,
s döntsön helyetted, ki igyon - hogy a fogságból
kit váltsanak ki -
reábíznád?
hogy ő legyen az ejtőernyő kioldója
hogy ő legyen a kéz, mely felhúz a tetőre
kávédban cukor, szükséges só ételedben
hogy ő legyen az elégtétel első szava - reábíznád?
A hétpróbának alávetnéd?

HETVEN ÉV

Komlós Aladár születésnapjára

Egy férfi megy az úton át, mint gyermek
és kések között lép gyanutlanul,
gyanutlanul s remélve olyan hittel,
mely minden pusztuláskor megújul.
Naiv a szív, mely ennyi szenvedéllyel
az energiát újratermeli?
Nem élhet másképp, kisebb hő-igénnyel
ki konokságát maga szenvedni.
Nem élhet másképp, vádol s megbocsájtó,
s mint ellenpontozásos zenemű,
egymást emeli mindig magasabbra
a szigorúság és a jó derű.
S ki elhagyta a verset, aki önként
sziklák közé száműzte önmagát,
az maga vers, s ki letette a lángot,
az maga tűz, az maga már a láng!

1962

EGY KÉRDÉS MEGFEJTÉSE

A barátok nem olyanok, mint a jegenyék.
Milyenek is a barátok?
Szívük nincsen fémből,
izmaik nincsenek drótkötélből.
Milyenek is a barátok?
Nem fecskék, akik csőrükben hozzák
az ágacskákból font jövőt,
mégkevésbé sasmadarak,
kemény szárnyuk alatt a látóhatárral.
Milyenek is a barátok?
Nem oxigénpalackok fulladásos napokban,
a homályban ritkán világítanak.
Milyenek is a barátok?
Nem ülnek ágyad szélére,
amikor kiver a képzelt láz,
s ha vörös forradásokat mar arcodba a szégyen,
akkor sem ülnek ágyad szélére.
Milyenek is a barátok?
Ők isznak előbb,
ha fogytán a víz, az utolsó kortyot
megöblögetik szájukban s te tátogsz.
Milyenek is a barátok?
Elmondják, hogy rézsút fényeken át
merőleges testtel
hogyan mentek az erdő porzó homályán
oldalukon szerelmed karcsu tárgyaival
s hogy a hosszú fűbe feküdtek azzal,
akire vágysz.
Milyenek is a barátok?
Unottan hallgatják amikor magadról beszélsz,
hogyan felébredtél egy szürke hajnalon
és ordítani szerettél volna
a lepra magánytól.
A barátok nem olyanok, mint a jegenyék.

ARCKÉP EZER TÜKÖRBEN

Hosszulábu ifju ölelkezik a gyúlt homokban.
Ez én vagyok.
Palamellü férfi a szöges sötétben árkot ás.
Ez én vagyok.
Bordáin futkos a gyöngy, sovány testére mündért húz a fiu.
Ez én vagyok.
Fenn áll a hegytetőn, asszonya karjába kap, felettük robbanó fények.
Ez én vagyok.

Lirai dalt énekel, olvadnak tőle a lányok, kezét simogatják.
 Ez én vagyok.
 Sírtól sírig rohan, haja vörösre veri az arcát.
 Ez én vagyok.
 Egy ifjú, aki versenyt fut az utcán a kelő nappal,
 egy vén, aki tenyerén számolja végső sugarak filléreit.

 Annyit éltem, hogy el sem fér a szívemben,
 annyit láttam, hogy az már vakít, vakít.
 Ifjú legényke, futnál-e postára, boltba?
 mosnád-e tisztára műhelyed ablakait?

 Egy gyerek kiszalad a fényre, mellében trombitahangok.
 Kezemben erő, hogy teremtek, szívemben dac.
 Bölcsőket gyalultam, most nászi ágyakon szalad gyalum.
 Negyvenöt évem tizezeréves emlékezés.

 Elkezdenéd újra?
 El én!
 De tiszta szívedből?
 Nincs tiszta szívem.
 És jó hideg aggyal?
 Nincs hideg agyam.
 Mert mulékony s nem múló anyag vagyok,
 kit víz alá húz a kétkedés,
 de földob, mint repkedő halat, a remény,
 s mert tizezeréves feledés szunnyad idegeimben,
 elhiszem, hogy itt az a perc,
 mely újra szárnyrabocsájt.

VÖRÖSRÉZ

Vörösen füstölög a tömjén
 a vörösréz havába értünk
 vörösréz dáliák hajolnak
 izzó vörösréz katlanunkba
 lassan közelg egy inka asszony
 vörösréz mellén kemény gombon
 vörösréz isten ujjá játszik
 puplin petúniák kigyúlnak
 könnyű hajunk is oly gyúlékony
 vörösréz abroncs homlokunkon
 vörösréz bilincs a kezünkön
 vasmederben vörösréz olvad
 sugárhajtásos fénye reszket
 az egykor robbant nyári napnak -
 vörösréz hagyma ételünkben.

ALMÁSDERES

Nem lehetsz többé almásderes, lásd be,
a nehéz fák patái dübörögnek,
ménésben menekülnek már a házak,
sörényed őszi, fehérén világít.
A homály teli meleg kancaszaggal,
abrak ropog az este fogsorában
és gyémántfényű zabszemek az égen,
kék víz az alabástrom itatóban.
Nem lehetsz gyorsabb mint a vékony árnyék,
te hosszú lófej rajza, tusskeményen,
az voltál, rózsás, nedves, finom cimpa,
karcsú boka a mozdulatlanságban.

REKVIEM BERDA JÓZSEFÉRT

Te voltál a legszabadabb, társas magány vándora,
mindent magad teremtetél, városszéli Robinson,
Pilis-Börzsöny az öledben, két kezeden Badacsony,
bogrács alatt rózse lélek, eged krumplipaprikás,
képzeleted rókagomba, szekfűgomba, vargánya,
te összkomfort nélküli ó te kötetlenül megkötött,
ködös szemed zugaiban mintázott test gyönyöre
te összkomfort nélküli szegény szíved szerint ágyrajáró
legkegyesebb kegyelmes kuncsorgó kis kegyekért,
így lett hát a fölfalható -
így lett remény, álomcsillag,
te voltál a legszabadabb, havi rezsi, villanyszámla -
nem szívott ki mint poloska a polgári kényelem,
orrod húsos lebenyében rostélyosok érett szaga,
tenyeredből kisuttyant a forint és az állandóság,
piros arcu kóristák, vörösortu kórusok
és az elsuhanó angyal, ártatlanok szűz hite -
gyászolnak a gyalogosok gyalognak teéretted
végig a Váci uton
ahol poshadt rétszagok
s kéndioxid füstök szállnak
s fehér karingben kiált a
Mauthner-bőrgyár üdvödért!

ELÉGIA A BETEGSÉGRŐL

Régi varázsát elvesztette a betegség,
ma már a lázak fátyla mögött semmi sincsen,
mozgásom körét, röppályámat tágította -
ma mint a satu, testem úgy szorítja.

Kékpíros csillám szemem elől hova tűntél?
ma száanalom, mi akkor gyengéd hódolat volt,
a lázas ifjú gyúlt homlokán könnyű kezek,
s a borogatás hideg, tiszta cserkoszorú.

A jóbarátok üde téli szagot hoztak,
hóillatot, esőszagot, fjord-áramokban,
hajuk tövéig lángolt egészséges arcuk,
hozták szünetlen híreik a külvilágból.

S az ágy mellett a könyvtorony, gordonka hangon
Tóth Árpád, Dsida bánatai muzsikáltak,
Csehov szakállas, sovány arca túl az ajtón,
kezébe fogta kezem Anna Karenína.

Szabadságjoga - az voltál az életemnek,
szaladt a higany csillogó üvegcsövében,
ó, szentesített lógás, tüzek udvarában!
ma lealázol, egykor édes, jó betegség.

A MADÁR ELSZÁLL

Zilahy György képei között

A kerítés fekete rovátkái mögött
ott áll az ember és néz a madár után,
néz fölfelé a sárga tollak után,
lebegnek könnyen, mint a köd,
többmillió éve néz a madár után,
amelyet felold az elérhetetlen ég,
s a csonkolt fák nem nyújtják fel karjukat,
mert nincsen karjuk és kezük sincsen,
s az eszelős dölt sírkövek alól
a rozsdabarna halál rongyai alól
a héber betűk jelei mögül
a hullámokban sodró magány alól
a közöny ízelt páncélja alól
nem mászik elő se élő se holt
hogyan kalimpáljon a madár után,
amely mindig és mindörökké elszáll
hiába forgatjuk utána nyakesigolyánkat
kifehéredett arcunkat hiába emeljük szárnyai felé
a madár már akkor elszállt, mikor megszülettem,

anyám már akkor meghalt, mikor először néztem a szemébe,
ő is elszállt, ő volt a madár,
s az álom kertje olyan virágokat lövellt a félhomályba,
hogy azonnal megfeketedtek,
mint a csillagok is, amelyek mellembe pörkölődtek,
amióta összeütköztünk, én és a világegyetem,
a madár elszáll
és mi kerítések, rácsok fekete rovátkái mögött
mint a csonkolt fák, fölfelé srófolt fejjel,
szemünk udvarában az örök madárnélküliséggel
csak szétszórt pihéit látjuk lebegni a gyenge madárnak!
amerre nézel, bennünket látsz, madárlesőket,
fekete és fehérarcuakat,
kifordított tenyerű dermedt bábokat,
akik iszonyodva de boldogan is, nézik, hogyan siklik át
a madár a végtelen ágak csapdarendszerén,
elevátorok, daruk és gáztartályok fölött,
az égi strand fölött, ahol kék és piros bóják
ravasz láncolatát is kijátszva
repülnek a mi madaraink,
a mi drága, könnyű, alumíniumcsontu
és nylonpelyhű madaraink,
amelyek akkor szálltak el, amikor mi születünk,
de anyánk és álmaink képében mindennap megszöknek
és mindennap eljönnek hozzánk
szorgalmas pusztulásunkban!

MEGLÁTOGATTAK AZ ARCOK

Meglátogattak az arcok
világítottak az esti szobában
itt-ott csupán egy-egy arc részlete
szembogár, ornyereg, homlokmező,
telt ajak amely a plafonba ég

meglátogattak az arcok
eloldozók
cövekelők
miattam gondba gyúrt szájak
éntőlem tiszta szemsugarak
történetem arcvidékei
arcfennsíkok
arcvizenyők

meglátogattak az arcok
még pergett róluk a szőke homok
szemöldök gyanánt fényes moha
folyópart arcok
füstpásztá arcok

arcok koromból
arcok reményből
történetem arcvidékei

meglátogattak az arcok
pincékből kerültek ide
barakok priccseiről
sorbaállók közül
tornatermekből
üstök gőzeiből
kocsmák alagútjaiból

meglátogattak az arcok
pofonvert arcok
összecsókolt arcok
szülés fényében ránduló arcok
csontszigonyok, melyeken fönnakad a fény
megalázott arcok
kiengesztelt arcok
bosszúvágó arcok
az ütéstől ököllé dermedt arcok
csontszigonyok
gáztartályok a novemberi füstben
margaréták júniusi délutánján
anyád arca
anyám arca
nemvolt gyermekem arca
minden arc, aki volt
minden arc, aki lesz
az én gyermekarcom
halálontúli arcom
küzdő arcom
könyörgő arcom
gyönyörtől elrajzolt arcom
fogfájós arcom

arcok és arcok és arcok
gyertyalángok és kövér dáliák!

**VISSZAPILLANTÁS A JELENBE
1967-1969**

VISSZAPILLANTÁS A JELENBE

Gyakran gondolkodom az utókoron, azon a rendező szervenvedélyen, amely egy nagyobb áttekintés magaslatáról vizsgál, egybevet, szembeállít

embert és lehetőséget,

észreveszi a csillagot, amely a zsebünkben ketyegett, az időcsillagot,

s egyetlen szavunkat úgy ássa ki a föld rétegeiből, mint mi az ősember ekéjének egy darabkáját.

Gondoltam, talán a legjobb lesz, ha magam is, már látásom jelenidejében, visszanézve figyelek s egy-egy megrozsdásodott szavunkat finom rézszálú kefével megtisztítom és keresem az összefüggést szándék és tett, érem és eredmény között.

*

Megtalálták a bronzból vert kaput több emberöltő földmélyében,

a dicsőség kapuját,

griffjei, oroszlánjai, bomlotthaju kancái, csakúgy, mint sokféle csillaga, keresztjei teljesen épek, megbontatlanok. Ez volt az a kapu, amely nem hosszú életedben, de mégis, több történelmi szezon fényeiben, árnyaiban neked soha nem nyílt meg,

rajta bebocsátást soha nem nyertél,

kapucéduládat, bármilyen gyorsan váltogatták is egymást a portások, nem állította ki egyik sem.

A dicsőség kapuját eleven, ürge, izgékony egérhad zárta el, ők voltak a küszöb, a habszürkén és pelyhes szürkén hullámozó küszöb,

a sustorgó, sziszegő küszöb, amely szellemünk s életünk arany gabonaszemeit ropogtatta soha nem szűnő étvággyal, amely néha kettévált ugyan, utat engedve egy-egy igaznak is, de csak azért,

hogyan annál cincogóbb dühhel elzárja a belépést a többi igaz előtt,

apró fogaik őrlőmalmában elkopott egy országnyi hitel, egy hadtestnyi tehetség, erő, nekibuzdulás,

attól ez a sok örlemény, csontliszt, föltekert idegszál és zsigerspárga a küszöb előtt,

a kinyilvánított dicsőség kapuja előtt,

amely ime most a földtani éjszakák mélyéből került a
fémszerűen szilárd, hidegmosolyu

világos utókor elé.

Ezért sorakoztatok a kapu előtt? Mellette mindenütt
folyók, erdők, hegyvonulatok

meneteltek a jövőbe!

Miért koldultatok a bronzkapu előtt

jámbor állatok?

*

Találtak például a harminchetedik geológiai rétegben
furcsa repeszdarabokat, ezek szavak voltak állítólag.

A bennük huzódó erezetből megkíséreltünk, kizáró és
azonosító módszerrel, szócsoportokat összeállítani.

A leletek közé tartozik például egy tömegesen előfor-
duló szilánkdarab. Egyes tudósaink szerint ezek jelentése:
szerelem. Ám a hasadási próbák újabb és újabb változa-
tokat állítottak elő. Egy-egy szilánkdarab, az egyenletes
fény ellenére, amelyet mi szintétikus fénynek hívunk, vá-
ratlanul ragyogni kezdett, lyukat égetett az azbeszt kesz-
tyűbe, sőt a tenyerünkbe is, míg mások, dacára a teljesen
azonos vizsgálati módszernek, sőt eredménynek, meg-
maradtak hidegnek, szürkének, mozdulatlanak.

Fizikai és vegyészeti vizsgálatok egész sora állapította
meg, hogy a *haza* értelmezésű szilánk ránkmaradt tömegé-
nek főrésze hamisítvány.

Hasonlóképen jártunk a *béke* nevezetű szilánkkal s
nemkevésbé így az *emberség* nevűvel. A kevés valódi
szilánk is gyakran megtévesztette tudósainkat, akik olykor
nem tudtak különbséget tenni a meggyőzés és erőszak, a
támadó és a megtámadott, a hóhér meg az áldozat között.

Mindez azt bizonyítja, hogy elődeink már messzeme-
nően járatosak voltak a vegyészetben, a fémkohászatban,
sőt a varázslatokban is, képesek voltak látszólag egyér-
telmű elemekből bonyolult vegyületeket alkotni, a maguk
és világuk magyarázatára vagy megtévesztésére.

Ám egy napon magukkal vitték a föld alá szavaikat,
amelyek már nem világítanak, s csak a csontvázuk ragyog
fehéren.

*

Találtak egy női szívet, mondhatni teljesen ép állapot-
ban. Érzelmi világa ágas-bogas, mint az erek szövevénye,
amelybe vért lövel.

Az elektromos rezgések még mindig mérhetőek benne.

Két tucat fürtös férfifej égett képlékeny, jó anyagába.
Most vegytiszta üvegtálkán fekszik a jelen-idejű, egykori
női szív,

ez a szívós erekkel összekötözött marék rost és marék
kocsonya,

s pumpálja a vért gyerekekbe,

majd később születő gyermekeibe,

holnap talán találkozom vele én is buszon, villamoson,
rámsüt a fénye,

rézhálóba fogja szerény nevetésem,

de ma még utókor

még vizsgálat tárgya

még komoly tanulság,

ám holnap már almafák nőnek ebből a talajból.

*

Ez az a ház, amelyben éltem s amit kétfejű utódaink a
feledés rádióaktív hegysége alól ástak ki.

Ez a napnál is fényesebb tárgy, amely tenyerembe
simult és átfogtak érzékeny ujjaim: kilincs.

Érintkezőpont a törvényhozás, az agy és a végrehajtó
hatalom, a kéz között, *kilincs*.

Antenna, amely felfogta hazaérkezésem rejtjeleit, távo-
zásom szaggatott sípolását, kilincs.

Otthonom és hontalanságom fénylő keresztje sarló-
kalapácsa

két kőtáblája

kilincs.

Miután elköltözöm innen, a kilincs itt marad, ő az
állandóság.

Eddig még mindig az ember tűnt el, a kilincs ott maradt
a zár fölött

a létező ajtón

és a nemlétezőn,

a feledés rádióaktív hamujából az én otthont kereső
kezemet szabadítják majd ki,

csak a kilincset,

ezt a tündöklő stafétabotot

évezredek és pillanatok között.

1967

EGYESSZÁM, TÖBBESSZÁM

Van, akit védenek bizonyos normák,
baráti kör, beléfectetett érdek,
taktika, védjegy-védelem

de én mindezen kívül állok.

Fölágaskodhat egy bokor s az arcomba téphet,
a lépcsőn hiába igyekszem fölfelé,
olyan az pontosan,
akár egy lefelé haladó mozgólépcső.

Az admirális kihagyott a tisztek listájából,
a tenger nem hagyott ki a hullámverésből,
az elsőosztályú utasok fedélközén
könnyű báránylehőkkel int a közöny.

Ebből pontosan elég ennyi,
mert bennem sincs kevesebb az éber lelkiismeretből,
mint a hivatásos honmentőkben,
nekem sem tép kevésbé szívembe
az átlagos munkabér,
az átlagon aluli gyermekáldás,
s a fiatal párok vágyakozása lakás után.

Nem vagyok monomániás,
erre nem is ad alkalmat korunk, amelyben élünk,
s ha egyesszám elsőszemélyben beszélek is,
rólatok szólok,
kiket nem véd a védjegy szentsége,
az ehavi kirakatrendező tekintélye sem,
rólatok szólok,
zuhogó esők
és merőleges fények
időtlen falai között.

NEVELŐIM

Neveltek szelíd szóval s bottal
nevelt Petőfi és Ady
borostás férfiak szemében
jövőm vasszürke árnyai
neveltek pofonnal és bottal
nevelt a düh a dac
rézcsigafényes munkapad
ködcsuhával a téli reggel
s mindenféle rendeletekkel
nevelt az állam

rámkényszerített a világ
több-nemzedéknyi pedagógiát.
Vörösmarty és József Attila -
nevelt a vakhit s eszmélkedés
szívembe kés
s végülis saját tévedésem
gyönyörű halottá nevel.
Ebben a vad processzióban
véget nem érő nagy menetben
köztünk kullog a sovány isten
taposott sarok rossz cipő
 belém fogódzol mindenható?
 tőlem kérsz falat kenyeret?
Mióta formálni tudom
eszméletem és szavaim
szívemben formátlan a kín
 magyarokért lengyelekért
 olaszokért görögökért
 zsidókért bunyevácokért
 négerekért fehérekért
 rongyok verik a sűrű vért.
Voltak választott tanítóim
neveltek hitek balhitek
ujságcikkek és látomások
textilkereskedők kanászok
szelíd szívek és szörnyszívek
 szavak és botok hogy suhogtak!
 íme a hátam - szónak botnak
 nem vagyok mérce tiszta szem
 de még szolgálhat tanítással
 szarvassá űzött életem.

KI MINDENT ÁTÖLELT

Itt menetelt nagy bádoglapokon
a sörteállu mohó Ifjuság,
kétoldalt fákat kutatott szemünk,
de nem tudtuk, hogy mi vagyunk a fák,
hogy mi vagyunk a rét, a hegytető,
írtás közén a rózsás napsütés,
fejünk fölött, hogy mi vagyunk a füst,

s a füst fölött a vasfekete ég,
mit is tudott, ki mindent átölelt,
s a kőmederben ő volt a folyam,
falak között a jó akusztika,
fiatal nőkben, aki megfogán,
fiatal testek forró fővenye,
hullámverés a mellbimbók hegyén,
ki tudta azt, hogy ő a folytatás,
hogy ő a század, ő az ezredév,
ki tudta azt, hogy ő az áldozat,
hogy ő a hóhér, s ő az üldözött,
csak meneteltünk bádoglapokon
ki tudta azt, hogy ő a hegy, s a völgy,
az ige, amely cselekvésre kész,
a főnév, amely bukik, vagy lobog,
a jelző, aki emel vagy gyaláz,
s a névelő, mely indít mondatot,
csak meneteltünk bádoglapokon
és esztorgáltunk csövet, idomot
és ölelkeztünk mint a gyökerek
és szeretkeztünk mint a tűz lobog
és sugároztuk bolond álmaink,
de nem tudtuk, hogy mi vagyunk a fák,
hogy sejtjeinkben érik a halál,
hogy mi vagyunk a hárommilliárd!

TÉLI ZENE

Cipőnk szikrát vet a jégen,
megpendül a jégcimbalom,
jégjegenyék hajladoznak,
jégrózsa nyit a kőfalon,
s a jégneon bevilágít
jéglemezes éjszakába,
jégvonó a jégúrokon,
szisszen a fagy könnyü lába.

Apáink idejében a tél oly óriás volt,
a vassá fagyott napfény suhanó kalapács volt,
jéghasábokból tornyot, műhelycsarnokot ácsolt,
apáinknak szemében egy ordaeszem világolt.

Amikor még gyermek voltam
kétfelől a házak
mint idősebb testvéreim
léptemre vigyáztak,
hangvillája volt a fagynak,
a füstnek vonója,
olyan volt a szomorúság
mintha arca volna.

Anyáink idejében a hajunk zuzmarás volt,
lyuk égett a cipőbe, az út egy vízmosás volt,
egy kapualj, egy bódé, összkomfortos lakás volt,
egy kis cukorkaüzlet mézillatu varázsbolt.

Térdig hóban, övig hóban,
arcok szemig hóban
menetelő jégoszlopok
mindig vonulóban,
menetelő jégoszlopok,
arcok szemig hóban.

Fivéreink korában a tél oly tünemény volt,
jégszoknyák hajlatában kék és viola fény volt,
a földön puha felleg, arany gomoly az égbolt,
a lányok hónaalja rozsdapíros sövény volt.

Igy jutottam eme télig,
hógátakon, jégküszöbön,
fagyott nemzedék mögöttem,
zuzmarából szikra-özön,
hátamon a megfagyottak,
karomban a feltámadók,
mellemen a vörösréz nap,
homlokomon kék telihold.

SOVÁNY ARC, TISZTA ING

A villamosok és buszok
a kalauzok s utasok
az ellenőrök s őrizettek
akik fizetnek s nem fizetnek
ideges bírák rossz tanúk
a sugárút s az alagút
ez én vagyok?
ez mi vagyunk?

az uszonyos s az ebihal
a ma a holnap a tavaly
a rendőrök kik integetnek
a gyalogjáró aki retteg
a tudós és a nemtudós
a nepper s az alkalmi jós
a forradalmár
és az ál -
ez mi vagyunk?

A füst grafitja mint a lélek
fridsider fokon a halál
de minket ez nem nivellál
a más bűnét nem vállalom

a közös táj
de a lélek
a magatartás nem közös
most is azokhoz tartozom
akik e széndioxid-kénes
tüdővel tudnak élni csak
kik emelkedő utakon
mint hátizsákot gondjukat
cipelik mások gondjait
s bár ilyen-olyan honpolgárok
az elsőrendű felelősség
mély bugyraiban botorkálnak
s akik ma is a forradalmat
és szerény csöndes magyarságuk
nem higítják divat szerint:

sovány arc

tiszta ing.

FELKIÁLTÓJELEK A KÉSZÜLŐDÉSRŐL

Hogyha kezdeddel hozzáérsz, érzed a ludbőröződését - a forzícia már érzékeny, a sárga virágok már megfogalmazódtak benne, csakúgy, mint a rigók füstsárga csőrében a válasz; a ruhaipari vállalat raktárában viszont már suhog-nak a tavaszi kosztümök, szétszórva a műanyag vegyi illatát; ugyanazon az óriáskeréken ülünk és emelkedünk a nagyobb égbolt alá, hogy homlokunkra mint egy kövér madár, leereszkedjék a nap, és hogy a vállunkra üljön egy világoszöld, vézna nyárfaliget; a kép primitív, istenem, miért ne? ha meggondolom, még nem is olyan régen úgy kapaszkodott a barna haj koponyámon, mint szívemen a szertelen remény, mint az egyszeri és mégis örök élet hite a gyanútlanág ágain; de lásd, az ötödik emeleten élek, élesen villanó ablakok mögött s, kezemben egy rosszul működő telefonnal s a várakozás felkiáltójeleivel a szívemben.

VÁZLAT A HAGYATÉKRÓL

Ha meghalok fiókomat
szétveti majd a déli nap
s szétfeszítik
a fel nem használt csillagok
melyeknek őrzője vagyok.
Kezek madárvilága száll
a homlokok fennsíkjain

ez arcok fénye az folyók
tükrében ahogy ittmaradt
a hold
emlékünk foglyaként
hét kémény ontja majd a ként
hét ágas tüdő szívja be
fiókom ezekkel tele
Őrzöm a kézfogásokat
a búcsú rángó jeleit
szobámba hajlik mint az ág
a nyitottingü ifjúság
fiókjaimban szárnycsapások
szétrajzanak a szürke csőrök
s az utcák katlanába hullnak
mint röplapok az álmaim.

ANYAKÖNYV

Már annyian ismerik az arcom,
mintha kisvárosban élnék!
az utcák és autóbuszok leltárában ott van a szemem,
a szám görbülete, vetkező homlokom.
Kiknek egykor inasa voltam, olykor előre köszönnek.
Együtt öregszem a platánokkal s az ecetfákkal,
e nagyvárosi szegényekkel,
arcom vonásai beleégtek a házak vakolatába.
Vannak kigyósiklásu reggeleim, füstboltozatu deleim,
Duna-rezgésű alkonyaim, itt, ebben a városban,
ahol több mint kétmillió ember között élek
és mindenki ismeri arcom névtelenségét
s már jelbeszéd szinte, ahogy egymás mellett állunk
villamos peronján, mozi előcsarnokában,
a hússzék bomló szagai közt,
véres husokra függesztve szemünk,
s ahogy belépünk ügyeink intézni hivatalokba,
temetők utcasoraiba,
tejszagu bölcsődék hófehér kulisszái közé,
ahogy rohanva vetkőzünk strandokon,
s vállunkat pernye marja,
ahogy rendőrök éles sípjára megrezzenünk,
de elmosolyodva nézzük a
mereven ugrándozó rigókat a téren!
Már annyian ismerik az arcom,
mintha kisvárosban élnék!
Mert én vagyok a szembejövő,
az előhaladó, az elmaradó,
én bámulom a suhanc horgászokat a Dunapart lépcsőin,

s a suhanc horgász is magam vagyok,
én, a magasba néző, az esőt kutató,
a hold alatt járó,
én születek mindennap,
a nap bármely izgatott pillanatában,
és én halok meg a kórházi ágyon,
én nyomtatom saját gyászjelentésem,
én vagyok ez a város, amely öregszi, omlik és épül,
összeköt élet s halottat,
tompá csillagot és fényes aszfaltmezőt,
szerelmem, ezüst szerelmem, kénfüstös oázisom,
örökebb, mint aki szeret, mint aki gyaláz,
mint aki érteni képzel!

INDIÁN DÉLUTÁN

Sziu és delavár nők
vonulnak mint az árnyék
az aszfalt ingoványa
itt fogja mokaszinjuk
rész-rózsacsokrok égnek
fekete-kék hajukban
vipera jobbkezükből
nyelve pirosan lobban
e kéjenc délutánban.
részköldökükön játszik
egy kövérujjú isten.

PESTI FÁK

Egyszer csak belépnek a házak közé
és állnak ott sebezhetően
lombjukon könnyű benzinpára
törzsükön iratlan írás
ott állnak sosem mozdulatlan
az akácok
juharok
platánok
ecetfák
társaim a nagyvárosi anyakönyvben
könnyű ernyők a füst esője alatt
kiterjesztett ujjak áldatlan koponyánk fölött
várakozó honpolgárok
a nagy tisztiorvos neonzöld előszobájában
nem budai fák
pesti fák
szegényházi öregek

nekivadult suháng-fiatalok
utak mellett
csarnokok körül
zsugázó kispolgárok fölött kibicelő fák
sakkozó bölcsek bólogatói
a budai hegyek
a Pilis
a Mátra
a Kárpátok
ideszorított nyulványai
szibériai fenyvesek
Fülöp-szigeti liánok
téglák és betonok közé szorult üvöltései
Ti fák
akik tavasszal kiborítjátok a zöld kosarakat
télen meg konok csontvázakként álltok
ti vagytok
a mi kétmilliós ősvadonunk
a mi kétmilliós ziháló tüdőnk -
szeretkező
egymásba folyó
egymást tépő-szerető-marcangoló
világmindenségünk
klorofilderengésű
asszonyai vagytok!

ATTILA ÚT, PROMENÁD

Mikor egy nyári napon feltörték az Attila utat
hogy a távfűtés csöveit lefektessék
a sokat tépett földből furesza csontok kerültek elő,
lókoponyák, lapockacsontok, hadilovak
lábszárcsontjai,
és harcokosi roncsok és autórongsok
és hevederek
és áttételek
és gépkocsiláncok
és fejnélküli sisakok
ahogy egy földbe süllyedt háboru lökte ki
koponyákba dermedt félhomályát -
a holtak arcvonalba álltak
az áldozatok meg a gyilkosok
csak éppen kiköpték
fogaik közül az aszfalt-alatti hüvös földet,
s ezek az oszlopok
átgázoltak a Vérmező virágágyain
a néhai lovak pedig
az aszfalt szalagjain kocogtak -

egy zöld réztrombitába belefujt a csend
s mi csak álltunk a mély barna árok mellett
amely gázszagu volt
kétoldalt álltunk
és néztük hogyan mászik elő a föld alól
a második világháború
egy utolsó előtti osztaga a Semmi
mikor egy nyári napon feltörték az Attila utat
hogyan a távfűtés csöveit lefektessék.

KRISZTINA, ZÖLDFA

Őszi akváriumban
úszik kint a világ
üvegen-túli világ
üvegen innen csobban
itt az ablak mögött
tárgyam a köd
ernyed a platánok izma
üres papír kézirat
üvegen kopog a vak
fényekre szedi egy prizma
negyvennégyes szalad
angyal tipegve lépked
ördög tipegve lépked
Kinizsit kér a tag
gombás betonfalak
itt jön a Nemtő
a feljelentő
fekete cola konyak
énekelni
útrakelni
nem-betelni
Holdon inneni táj
holdon inneni kráter
holdon inneni holdlakók
holdon inneni üzletlakások
holdon inneni gond
holdinnyi hazám
Zöldfa
lombja nem volt
lombja nem lesz
rügyeket se tervez
Őszi akváriumban
úszik kint a világ
üvegen-túli világ
üvegen innen robban.

MÚLTIDŐBEN

Még fiatal lángolásomban is csak
szemérmes megváltó voltam,
nem osztottam szét magam, mint egy ujsütet cipót,
az életben általában a megformálhatót szerettem
és a nehezen megfogalmazhatót
amiért küzdeni lehet,
morálból nem adtam példát,
kerestem szüntelen barátaimat,
megfordultam mindenütt, a halál tornácán is,
a gúlákba rendezett holtak udvarában,
de nem mint a népmesék hőse,
megittam pálinkám, borom,
sorbeálltam kenyérért, húsert, mozijegyért,
mint a többiek,
hasonlítottam rájuk,
de úgy ahogy mindenki más hasonlít,
ám hozzáad valamit, amit apja, anyja bízott reá,
s így más voltam mégis, vágyam szerint legalább,
hittem, mert hit nélkül képtelen voltam lélegzeni,
és dolgoztam is, mert enélkül minek fogyasztani
a háromésfélmilliárd fejadagból,
kiáltottam az éhezők miatt
és szégyeltem magam jósorsomért,
jólesett volna eljátszani egy szép szerepet, mert hála
és dicsőség jutalma jár az alakításért,
mégis visszaléptem, mikor
tükröt tartott elém a Rendező,
letéptem arcomról a sírás és nevetés grimaszát,
államról a rézpiros szakállt,
szememről a fekete szemüveget
és útjára engedtem hátam mögül a Mitoszt,
árva voltam, de ezt mint emberi járulékot viseltem,
énekeltem, de csupán a csöndnek,
meg az üres szobáknak,
dolgoztam, de azt azért hogy maradjon valami
annak az inasnak is aki azóta már belépett az ajtón
és a segédek
feketére pácolt időtől koptatott asztalánál
helyemre ül.

A SZENVEDÉS TÉRFOGATA

„Szenvedett ő is, bár nem annyira”
így születik a frappáns párhuzam,
„szenvedett ő is, bár nem annyira”
nem annyira, de *mennyire*, uram?

S bár fenntartom a kérdés jogát,
tudom, hogy válasz késve érkezik,
keserű számat derűs fintorok,
derűs szemem mély bánatok szegik.
Nem árusítom én a szenvedést,
nem számítom súlyát, térfogatát,
mérlegre nem állítom bánatom,
centivel nem mértem meg a halált,
levetköztetett, nem a nyár, a tél,
kék teliholdat mart a mellemen,
végigkergetett folyópartokon,
megfuttatott hóverte köveken,
de szenvedésben nincs világrekord,
ki szenved ingyen? csakis a bolond,
s én csalódásban nem vagyok profi,
csak amatőr. Magába zár a kín,
mely éjszakánként olyan otthoni,
de ezt pofázzam zokogva megint?

ELLENPONT

Fennkölségemet megette a fene,
ellenpont vagyok, nem harmónia,
hitem hiánycikk, gyűlölöm a szavak
vizezett savóját.

A képmutatás most már megneveltet,
micsoda ripacs a nagy Gondviselés,
szíve szintétikus,
műanyag-fogékony.

Közöny alján közöny,
mosoly mögött mosoly,
lehámozhatatlan,
annyi réteg alatt
ugyanaz
ugyanaz.

Örömünk, mint a kaptár, kirabolható,
konokságunk megtörhető, mint folyó tükrén a jég,
de szomorúságunk sugara
megfoghatatlan,
s a felismerés sziklájáról
már senki le nem taszíthat
s így a vesztett reménynek is
illata lesz.

SZOBROK ÉS FALISZENTEK

Vannak akik már életükben
szobrok lesznek vagy faliszentek
legyenek bár a dogma agy antidogma szentjei
nem tehetnek kárt bennük a tények
mert kellenek
szükség van rájuk
vallásos igény martalékai ők
egy kialakított egyensúly mértékei
dobogón állnak
talapzaton
és megvilágított falmélyedésekben
közös végzet szülte őket
közös bűnök perforálták bőrüket
de most már érinthetetlenek
s mindegyikük homlokán mint vajákosok jele
mint leprások bíborfoltja
az Emberiség üdve világít.
Ime én is eléjük járulok:
üdv nektek
üdv nektek kik annyira megfeleltek
a kiválasztó szándéknak
a szükséglet királyvizének
üdv nektek
csalárdság kis aprószentjei
szilárd bűnösök
és ingadozó humanisták
üdv nektek
főszereplők
a milliárd statisztika között.

TÉNYEZŐK

Korunk hőse messiás,
hangvétele fortisszimó,
teste csupa lila seb,
pódiuma börtönök és volt királyi paloták,
tárgya mindig csak a nép,
elnyomja vagy fölemeli,
csak a nép,
folthatásban tízmillió, százmillió, milliárd,
csak a nép.

Korunk hőse fizikus,
lágytojáást és dupla kávéfogyaszt
mikor kél a nap,
tervezi a fennmaradást és a teljes pusztulást,
gyorsan égő nyersanyag,
művirágok műillata, érdes azbeszt-anyaöl,
vasbetonba foglalt lágyék,
kopogtat egy irodának tömör dióajtaján,
átveszi a fizetést,
átveszi a kitüntetést,
szemüvegét törölgeti,
ő a teljesség tudója,
s nem tudja hogy mi áll róla
titkon őrzött iratokban,
ő tudja, mi az egész,
ám a főnök tenyerében
nagyobb hatalom a Rész!

Korunk hőse névtelen,
ő a többség
emberszagu tömegével
megtölti a gyárakat
népbüféket mozikat
szobakonyhás lakásokat
acélvázak gyűléstermek padjait
ő szavaz
ő üvölt
ő dalol
de a kórház vassodronyán
hegyes álla
koponyába süppedt szeme
lélekzete
alig mozdul
s gyökérkeze
bordáiba kapaszkodik
míg az özvegy
fölvesszi a pénzt amivel eltemeti.

MONDATOK, VASÁRNAP

Papírtálcán viszik haza a franciakrémest.
Arcok a vietnami vériszapban.
Nagy várakozás a *Csillagosok* bemutatója előtt.
Béketüntetés Washingtonban.
Egyiptomi rakéták elsüllyesztettek egy izraeli naszádot.
Papírtálcán viszik haza a puncstortát.
Ünneplő tömeg tódul ki a miséről.
Arcok a vietnami vériszapban.

Ebédhez ülnek L.-ék az üzletlakásban.
Halál az országutakon és a síneken.
X rágja a ceruzát s leírja: *én*.
Papírtálcán viszik haza a franciakrémest.

Süt a nap, süt a nap, süt a nap.
Itt az ősz, itt az ősz, itt az ősz.
Úszunk az ezüstzöld akváriumban.
Kardfejú emberek s holdarcu halak a vízben.
Torony a vízben, vízből torony, toronyból víz.
X rágja a ceruzát s leírja: *mi*.

Vériszapos a te inged, komám.
Az bizony, az, vériszapos.
Estére nyílnak az alumínium rózsák.
Éjjelre bezárják kelyhüket a gázrezsók.
Ne nézz az arcába, halott, mert éppen gyaláz.
Nem vagy, tehát csak a művedet tagadja meg.
Nem vagy, ezek szerint egyedül ő létezik.
De porrá hull, amit leír.
Elhervad azonnal a mázsa bölcselkedés.
Megemésztették a zsíros ebédet.
Helyettük bőfög a rácsos kanális.
Vacsorához ülnek L.-ék az üzletlakásban.
Béketüntetés Washingtonban.

X rágja a ceruzát s leírja: *ők*.
A puncstorta eltűnt a papírtálcáról.
Maga a papírtálca is eltűnt.
Csak mi állunk itt a hold kandeláberje alatt.
Hallgasd énekünket.
Kalapunkban szépen muzsikál a forint.
Csakhogy este lett.
Szép, hideg, átlátszó este lett.
Ámen.

TORZ MANÉZS

A liliputi nő rikoltott,
megrázta nagy babafejét,
egy áltudós s egy ál-artista
jött a porondra, ime két
dörzsölt fiu egy álporondon,
mű-lángot fujva mű-torok,
valódi őrlő fogsorokkal,
becsúsztak alligátorok,

s egy csillár gyúlt a kupolában,
produkcióhoz ime fény!
és kigyúltak az ellenérvek,
és kigyúlt az ellen-remény!
bejött a Rendező, ki félig
kígyó és félig struccmadár,
szeplős arcán olyan mosollyal,
nem tudja visszafogni már,

penge ajkát összeszorítva,
fogsora közt a nevetés,
ime, egy ember leterítve,
nem nagy varázslat az egész,
mutatja tenyerét, de súlyos
iszap zárja szemét le majd,
mikor a hulla újra talpon,
lerázva fűrészporthoz, ricsajt,

s meggörbülnek a vastraverzek,
a liliputi nő rohan,
kezében saját nagy fejével,
s a reflektorok komolyan,
kénsárga, erős sugarakkal
felsöprik ezt a nagy manézszt,
szétszerelik a paripákat,
a hasfelmetsző elteszi a kést.

CSONKA REKVIEM. KASSÁK

Hősei voltak a név nélküliek, a szorozhatók,
az apadtgyomruak
a malterarcuak
a virághajuak,
kiket a kiszolgáltatottság absztrahál,
éneke volt a vas kiáltozása,
de ugyanakkor ő volt az ultrahang.

Sétált egy fekete tölgyfa a Váci uton,
nem hullatta soha vasleveleit.

De amikor meghalt és műves keze
oldala mellé feküdt szóval,
üvölteni kezdtek a kövek,
ám a gyári dudák némák maradtak.

Arca, mely egykor bazaltból vált ki,
vásárolt földbe illeszkedett.

Rohannak szürkepiros felhők,
rohannak egyforma házsorok,
hamusárga testek foltjai.
Az idő áll, de mi rohanunk.

Mesterlegényből dómépítő,
pallérfiúból toronystatikus,
kiben oly természetes a magyar,
hogymár az Emberért kiált.

És aszfaltszinü kezeslábasban
égígérő napraforgók között
jegenyearcu fiai sietnek
hegyek és folyók és tengerek felé
hegyek és folyók és tengerek felé.

SZAVAK

A kabátzsebem, a belsőzsebem, az órazsebem
mind teli szavakkal,
az asztalfiók, a díványrekesz, a szekrénytető
mind teli szavakkal,
s ha földbe ereszt két kemény kötél,
a föld lesz teli
nem illeszthető,
nem fokozható,
de néma szavakkal,
a kihűlt szavakkal.

*

Szavak, amelyeket költők találtak,
lányok találtak, a mellükön rózsza,
gömbölyű szavak a gyermekek ajkán,
bélpoklos próféták százada, szózat!
szavak, a halál kék cseppkövei,
oszlopok, amelyek tartják az ég
erezet-nélküli síküvegét,
szavak, szavak,
anyánk és hóhérunk mondatai.

Testvériség?

Ez a szó nem elég.

Örökké?

Sírba eresztő kötél.

Hűség?

Már megfogant az árulás.

Gyűlölet?

Ez lesz a jó kegyelem.

ALASZKAI ÉJ

Jack Londonra emlékezve

A tábortűzön túl huszonöt lábbal
gyűrűbe fognak minket farkasok,
lehelletüknek gőze száll kövéren,
egy-egy torok szűk hangja felsikolt,
szűk szeme rése lobog körbe-körbe,
a hipermangán-szinű sárga láng,
vastag iszapban toporog a létünk
tízezer éve - gyermekünk, anyánk.

Egy csapat, amely még életre képes,
de tudja jól, az idő egyre fogy -
itt váll a vállhoz, ember-falat épít,
körvédelem - s körül a farkasok,
az ordasszürke bunda összeolvad,
farkasbozót, keserűszagu fátum,
kürt-dallamuk e vékony vonítás,
ez nekünk szól, a végső ultimátum.

Mig ég a tűz, addig kívülrekednek,
magunk leszünk az újabb fahasáb,
magunk leszünk az alaszakai éjben
ha akarjuk, ha nem, a tűz, a láng,
de vinnyogásuk jelzi, hogy a gyűrű,
a rés-lobogás mindig közelébb,
hallani tisztán forró lihegésük,
dögmadár felhő fedi már a fényt.

Hát igen, omlik, sorvad a tűz bokra,
mig ember, ordas szinte összeolvad,
bendőjüket feszíti a remény már,
hogy összeolvaszt minket majd a holnap,
de most még itt a végső lehetőség,
a mellkasukban nem szívünk dobog,
még nem mindegy, hogy mi faljuk fel őket,
vagy minket falnak fel a farkasok.

JÖVŐ TELEIM EMLÉKE
1969-1971

JÖVŐ TELEIM EMLÉKE

Északi városban éltem
higanyszín halhólyagok
szűrték a déli napot,
szigonyt, meg csákányt cseréltem
bőrömet a jégzilánk
szemem az északi láng
vérködös-pirosra tépte.

Fókabőr álarc az arcon,
halruha, síkos az ing,
aranypikkelyes hering,
vakít a fény ahol alszom,
éjféli nap, ragyogó,
déli sötétség, a hó
oszlopos tört-alabástrom.

Visszajön öcsém, apám még?
hajójuk merre bolyong?
fagyasztott kék horizont
jégbefagyottan a szándék,
két karom korcsolyanyom,
rőtezüst róka oson,
kevés a szó, nincs ajándék.

Nem tudok még szamojédul,
hánytat a cethal-olaj,
száz éve volt, vagy tavaly?
elképzelem, menedékül,
ujjhegyen erdő szalad
kétoldalt zöld madarak
s oldalent nagyváros épül.

A KIMONDOTT S A KIMONDATLAN

A szótlantul szembejövőben
ki tejet mér kenyeret árul
a szülészetre futó nőben
a bányaliftek utasában
az arcretesz bár összezárul -
van vélemény

kimondja vagy nem mondja ki
vagy nincs hely ahol fölkiáltson
de szobájában fölkiált
hogyan a világ manipulált
s betelt a föld

Ti ezekkel számoljatok!

Azokkal akik szembejönnek
bálát cipelve hátukon
feszítve izzó rézhuzalt
s akiknek izzó hasfalán
légkalapács dörömböl

erdőszaguk van rongyszaguk van
de tenyerükben összeroppan
a kitalált-koholt
nem gyülekeznek mégis tömörülnek
szirénák elektromos szárain
nagy korom-rózsák hajlongnak feléjük
Ti ezekkel számoljatok!

VETKÖZÉS, ÖLTÖZÉS

Vetkőztetnek a múltó évek,
lehúznak cipőt és nadrágot,
vetik a zúzott bazalt-ágyat,
mossák a kóbalt messzeséget.

Vetkőztetnek, de öltöztetnek,
kabátom súlyos posztó-éjjel,
homlokomon az ős beszéd-jel,
fejem fölött egy nyírfa repked.

Arcom értelmét fogalmazzák
keserű s jó felismerések,
kialakítják az egészet,
benne a rabság s a szabadság.

ÉSZREVÉTELEK A TÉLRŐL

Nem vagyok medve, nem tudom
átaludni a kék telet,
élesedik a barna ág,
élesednek a fegyverek,
vaslemez, egykori anyaföld,
fonálon kerek rézpecsét,
esztergakés a déli nap,
hullik a forgács szerteszét,
borodat forrald délután,
gyúlnak a foszfor-zöld tüzek,
fogaid közt az alkonyat,
bőrödön édes szegfűszeg,
szemed neonja zöldezüst,
lélegzeted korcsolyanyom,
hófüggönyökben otthonunk,
lábnyomunk hulló csillagon.

ALKONY MOZDULAT NÉLKÜL

Mint pohárba töltött tea
gőzöl az esthomály
levél a fán
hullana már de a
mozdulat fáj a fának
fán a levél
a Semmi mintha volna széttétekint
öt perc és itt megint
hibátlan burkolatban már az éj.

ELLENSÉG A TÉLBEN

Mint idegen polgár úgy élek a télben a fagy gránitfalai között,
szeszláng lidércek ugrálnak körül, el sem küldött
s meg sem érkezett levelek káprázatai
a falak síkjain a Tél napiparancsa csupa fekete nagybetű
tilos emlegetni általában a nyarat
a hártyszárnnyakon ereszkedő esti világot
lábunknak tilos emlékezni a folyó fővenyére
orrunknak a méhviasz illatu déli pillanatokra
s a Nap körül keringő arcok szelid aranyára
De lám fiókjaim teli vannak reggelek emlékeivel
fényzuhogásu nyári éjjeket dugdosok könyveim mögött
egy fél göncölszekeret többféle izzó szputnyikot a Tejút egy részletét
s a toronygombokra égetett email alkonyokat
vagyis el lehet mondani: teljes az illegalitás.

IDEGEN VÁROS

Feketeharisnyás lányok lépnek a sárba,
neonok kemény húrjain pendül az est,
zene szól mindenütt, függönyök szűrik a fényt,
hosszú a lábuk, lépnek egymás után
fekete nyírfák, fekete antilopok.

Kezén a véres iszap, autóba száll s eliramlik,
fekete kocsija lakkján gurul a zöld telihold,
ki ez az ember, kiáltok,
kopog a semmibe hangom, választalan.

Nyílnak a vaskapuk, egyik a másik után,
gépsorok ontják a surrogó kék kocsikat,
fekete aszfalt-tükörben
női test lakksziluetdje.

Ki vagy? és merre mehetsz?
a forgóajtó kétfele lök,
kérdzem őket, nem értik savam,
nincs jelbeszéd, de hiszen
emberszabásu vagyok!
harckocsik, rakéták, órákon keresztül zárva az út.
Ebben a városban nem élt anyám.

HOLDVADÁSZOK

Ismered a Holdvadászokat?
csupa ezüst pikkely és izom,
pikájukon csillagdarabok,
dús hajukban kék virágszirom -
piroslángu kocsikon robognak,
homlokukon acélkék radar,
fölfogják a semmi szavait,
karjuk, combjuk csupa lila var.
Fölemelt kéz egész városunk,
talpuk alatt számóca rohad,
pikájukban csillagdarabok.
Ismered a Holdvadászokat?

NYÍLIK AZ ÉG

Nyílik az ég.
Leolvadnak kristályabroncsai,
mult-jelen-jövő Anyánk
a ház fölé hajol -
elsétálnak előtte álmai a fiatal fák,
a traktorvontatásu tél is lassan elgurul,
két hüvelykkel mélyebbre csúsznak a holtak,
és értünk és ellenünk hullott felebarátok,
s mi kontinens-közi szívdobogással,
kezünkben ajzott porceláncsigákkal,
kvarctükröcskéekkel,
megállunk és elmondjuk
emberek, vasak, kövek
hálaszavait,
az égi terítőhálóban ezüst keszegek,
reményünk játécai.
És bemutatjuk időközben született
szavainkat és félszavarokat,
pupillánkba préselt fénymérő műszereinket,
egy csillagból kovácsolt lendkereket,
egy napkefét,
és kérjük bűnbocsánatát amiért

asztalunk és játékaink mellől
észre se vettük a gúlákba halmozott
fiatal férfiak nyitott szemét.

AZ ÁTMENET ÉVEZREDEI

Rólunk van szó, jól sejtitek,
rólunk és édesapánkról,
aki megfogta egykor kezünket
és elhelyezett minket átmenetileg
egy értékmegőrzőben,
aztán elvesztette a ruhatári számot.

Így lettünk, ha átmenetileg is,
önállóak és függetlenek
és álmodozásaink szalmazsákjára
befogadhattuk a reményt.

Átmenet-apánk kifeszítette a célszalagokat,
s ha átszakítottuk az egyiket, máris dörrent a pisztoly,
tovább, tovább!
s mire a Szerelem gyöngyházteste beérett,
kiverték gyönyörű melleit a fekélyek.

No lám, a rím is átmenet,
élet s halál között szép fegyelem,
íme a jéghegyek,
íme a Nap, ez az isteni szem.

Átmenet fiai, átmeneti nők,
átmeneti anyák, bölcsők, temetők,
kiürítendő fogalmak, hitek,
átmeneti szállás,
ez a sok, ez az egy.

Átmeneti rügyek, mézteli virágok,
átmeneti fények esztergakorongon,
átmeneti szavam, alig hogy kimondom,
repülnek a házak, a kibontott ágyak.

Ebből a társadalomból
másik társadalomba,
magam vagyok az anyag,
magam vagyok a szerszám,
s ott leszek ahol lenni muszáj,
tiltakozni és építeni,
énekelni és kiabálni,
üveggé olvadva és újra születve,
holnap meg holnapután,
átmenetileg,
amíg az ember fönnmaradni képes.

PICASSO: LA FEMME À L'ÉVENTAIL

Keskeny kezedd tiltakozzál!
legyezőbb, mint másik kezeden
a legyező.

Öt ujjad rebben,
te vagy a gyengéd, szép napos táj
erőszak ellen tiltakozzál
déli Madonna!

MÉRÍTŐHÁLÓ

Álmomba is viszem magammal
való világ rajzolatát
mielőtt lebukom a mélybe
- kézművesek inas fogása -
merítőhálóm összehúgom
az égen piros lendkerék
víz alatt tempózva világít
lábak karok rózsaszíne
egy arc melyen a gondolat
halványfehéren foszforeszkál
tétova kéz hideg kilincsen
ügyész bírói pulpitus
egy törzsön két fej két mosoly
egy szájbán két nyelv ágazik
egy érvben kettős értelem
egy mellben két szív kettős lombja
rémálok ez?

hétköznapiom.

HELYZETGYAKORLAT

Keserűbb vagyok, mint illenék,
túl minden illemhatáron,
szívak szívemben kés a szavad,
távirat, fekszem az ágyon
faragott kövek erdeje zúg,
halottak üdve mögöttem,
fejem fölött az ágy peremén
virraszt az öklöm.

HUGOM - ANYÁM

Addig gyalogoltam az időben, amíg, na látod,
a bátyád lettem, anyám - anyám-húgom,
a vasvonalon már keresztülléptem,
túlélő lábam sírodtól régesrég elgyalogolt,
az öregebb én vagyok immár, s megszűnt
bűnbocsánatod önkényuralma, így lesz szabad
akit az árvaság nem tesz szabaddá - így lesz szabad?
kétágu válladon kettős madár ült, gondoskodásod,
vállamra nem száll.

Ezentúl lépteid én figyelem majd? micsoda lépteid?
én fekszem gondjaid kis deszkaágyán?
Magam miatt már nem hozzád kiáltok,
második halálod bennem érlelődik.

Jár a szám, hallod, fecsegek, hugom-anyám,
mind fiatalabb leánytestvérem,
hét tükör arcod hét fájdalom,
hét tükör arcod hét nevetés,
hugom-anyám!
rég voltam tenálad kint Keresztúron,
legszelebb zugában négy temetőnek,
ahol a holtat csak holt látogatja,
s a sírvirágot libák legelik.

De rég utaztam azon a vonalon,
a 28-as villamos vonalán,
életünk stációit figyelve
tél-tavas-nyár-ősz ablakain át;

MTK-pálya tribükoszorúja,
Maglódi úti kéménysisakok,
összevegyülve gyászolókkal és gyűjtőfogházi látogatókkal,
hugom - anyám
vizsgálva mindig fény-nyilazó szemmel
az idő prizmaín keresztül
arcodon a bocsánat félárnyékos mosolyát.

De ehhez már többé nincs jogod, szívem,
a fivéred lettem,
aki már el nem nézheti neked,
hogy odaálltál a halál tankja elé,
s hogy gyöngyként fölfűzted magad a szögesdrótra,
és üvegszilánkon nevetve lépegettél,
te anti-mártir, te!
erdei avar-arcu
pályaudvar arcu
Akácfa-utca-arcu

és megjátszottad minden hatalommal szemben
a győzni tudót!

látod, szívem, e versért is pénzzel fizetnek,
adósságomat nem törleszthetem.

IMPROVIZÁCIÓ

Miután életemnek sorsát
szüleim is csak rögtönözték
testem egy tutajra kötözték
és ez a tutaj Magyarország.

KÉRDÉS, FELELET

Ha megint keresnének,
Város, megvédenél-e?
elbujtatnál-e engem
tégla s beton közé?

Bujkáltam, mint a lélek,
tízezer szem figyelt rám,
és követett a Hóhér.

Város, megvédenél-e,
ha megint keresnének?

Nem téгла-labirintus,
de emberi közösség,
padlás is, kapualj is,
egy bátor jóbarát
egész lakónegyed.
És karok erdejében
nincs bennem félelem.

EGY RÓZSA TŰZHALÁLA

Egy rózsza tűzhalála
tíz rózsza tűzhalála
öngyilkos nyári máglya
hullik a hús göröngyre
a szőlő üveggyöngye
a meggyfa gyantakönnye
autótiporta békák
mint bádog margaréták
zörgő lapult staféták

nem mozdul még az új nap
nem oldja nap a holdat
a rózsák hamu-holtak
de tüskéjük ében
vérnyomot hagy az égen
egy eszme szép nevében.

MAHALIA

Fölénk hajol egy óriási dajka, vaníliaillatu, haja tömör és fényes, mint az ébenfa, szeme domború tükrén csillagrendszerek. Tenyerében datolya, dió, gyömbér. Aranybarna térdén, amelyet fényesre esztergált a nap, millió és millió gyermeke ül. A megpofozottak. Fehérek és feketék, valódi és tiszteletbeli négerék. Fölnéznek derengő homlokodra, figyelik szemed holdudvarát és várják az éneket.

Énekelj, énekelj Mahalia!

E pillanatban már egy fagerendás, ácsolt szobában vagyunk, feketére égett mennyezet alatt. Hallgatjuk fényes arccal ezt a nagy fekete asszonyt, aki felidéz születést, halált, mennyegzőt, szegények vonulását, egy maga képére teremtett néger istent, fényoszlopot a ködben.

De hiszen ez a szomorúság nagyon ismerős, Mahalia! Ez már ott reszketett az emberiség szívében és idegrendszérében kétezer évvel ezelőtt is. Ismerem ezt a fájdalmat a tegnapi éjszakából, mert olyan sötét és lágy és mélybarna mint az éjszaka kevéssel éjfél után, Mahalia! Tüzek játszanak benne, visszacsillámló ölelések, testek, amelyek egymásba fonódnak mint a gyökök, Mahalia! Olyan ez a hang mint egy vörösrézoszlop, kék és piros jelzőlámpák füzére ez a hang.

Mutasd az arcodat, milyen színű? Ki volt apád anyád dédanyád? Arcod színe, tested színe, mellbimbód égett feketesége! Minden eleve elrendeltetett. Tegnap is, ma is, holnap is. Nem változtathatsz ezen.

Fölénk hajol egy óriási dajka, vaníliaillata, haja tömör és fényes mint az ébenfa, szeme domború tükrén csillagrendszerek.

Tenyérében datolya, dió, gyömbér. Aranybarna térdén, amelyet fényesre esztergált a nap, millió és millió gyermeke ül. A megpofozottak. Fehérek és feketék, valódi és tiszteletbeli négerék. Fölnéznek derengő homlokodra, figyelik szemed holdudvarát és várják az éneket.

Énekelj, énekelj, Mahalia!

FOSZTÓKÉPZŐS BALLADA

élni az életet fénytelen
élni az életet lombtalan
sikertelen
vigasztalan
élni az életet hontalan
otthontalan
szenvedve élni szenvtelen
álomtalan
élni az életet élettelen
feszülő aggyal
gondolattalan
szavakkal élni ajaktalan
színekkel színtelen
nyomokkal nyomtalan
reménytelen

ÉLETRAJZTÖREDÉK

Közép-Európa bugyrában születtem
egy kis nép fiaként
de törvénytelen fiaként ki olykor
elvesztette a legkisebb reményt
kormos üveggel nézhetett napot
s a biztonság is megtagadtatott
A haza bizony megkövetel gyakran
olyan nagy vállalást
mely olyan mintha kemény büntetésül
mint kétszeres csapást
ajándékozna *négy* látó szemet
hogyan láthassuk mi elrendeltetett.

ÖRÖKSÉGHAGYÓ

Hazámért jobban meg kell küzdenem
mint annak, aki örökségbe kapta,
léggyökerekkel földbe gyökerezni,
küzdeni, mint a mindig-ujrakezdés,
egy szóért, mondatért, igekötőért,
s nem elvtelenül, nem befogadottként,
elődeim még mélyebbre temetni,
s nyüsztve hasonulni, mint a szolgál,
mert szabad és egyetlen választás ez,
tudatom-szívem magasfeszültsége,
halottak nyúlnak, s élők is, segítve,

az élményvilág minden dobbanása,
a félszavnk, a torzó mondatok,
az égbe szálló alkonyati fák,
a zizzenő vitorlavászon árnyak,
a gyalázottak közös döbbenése,
a kézművesek testvéröröme
hazámért jobban meg kell küzdenem
hogy legyen hitem örökségbe hagyni
hazátlanoknak, kik nyomomba lépnek.

A TELJESSÉG IGÉZETÉBEN 1971-1973

*A teljesség igézetét
megfogalmazni képtelen,
egy hegesztőfény villanás,
nincs hozzá elég fény jelem,
és földhöz ragad a remény,
mint befalazott szürke ház,
sejtésem el nem mondhatom,
körülkerít a hallgatás,*

*s így magam meg nem fejthetem
két ember-képlet viszonyát,
úgy figyelem az életed,
mint idegen materiát
te legközelebb-csillagom,
legyen e szó bár primitív
én soha meg nem fejthetem
egy biztos logika szerint*

*én neked is titok vagyok,
bár sokszor leírt vegyület,
lehetek olyan idegen
mint föl nem fedezett sziget,
itt élek sokértelműen
s itt élek én köznapian,
de nem érthetek szót veled,
mert nem árulom el magam.*

*

*Magyar vagy-e? a válaszom
tiltakozással van teli,
mert hazámat, mint védjegyet
nem a homlokom viseli,
ez belső tartomány s ezért
magamba rejtem, míg a szám
szétperzseli a hallgatás,
holott e nyelv szülőházam,*

*holott élettani e szó,
a rejtett összetartozás,
minden okmánynál igazabb,
jó dajka-dal, szülői ház,
magam küzdöttem érte mint
a napvilágért embrió,
mi ketten összetartozunk,
mint héjbazárva a dió.*

*

*Nem törleszkedem senkihez,
arcomon dicsfény nem ragyog,
ne magyarázzák jellemem
egyszerűsítő mondatok,
annyi hazugság tépte szét
egy gyermek-álom fátyolát,
hogy csak az igaz dühe vonz,
gyors életem már ily falánk.*

*

*Nem voltam haszonélvező,
dicsértje hangos szezonoknak,
amelyek később úgy elfogynak,
mint lángok között a tető,
nem voltam mártir, nem vagyok
szőrcsuhát öltő jó vezeklő,
többször kitapsolt főszereplő,
és mindez talán arra ok,
hogy ezután se vegyenek be
érdekvédelmi egyletekbe.*

*

*Akinek nincsen jóbarátja,
magát okolja, senki mást,
ne úgy tekintse szűk magányát,
mint egy természeti csapást,
az egyedüllét folyosóin
bolyongva már régen tudom,
nem tart halálig a barátság,
szétzüllhetünk a nagy uton.*

*Küzdeni kell a jóbarátért,
megalkuvás kell, sok szerep,
hazudni kell a jóbarátért
hétköznapot és ünnepet,
a lélek bármily telhetetlen,
semmit sem ér a támadás,
be kell hogy érjünk látszatokkal,
a barátság normája más.*

*

*Ez a malom ellen-malom,
garatján nincsen búzaszem,
fogai közt nem liszt pereg,
asztalom őrli, fekhelyem,
utamat őrli, hol megyek,
madarak csőrét őrli meg,
ez a malom ellen-malom,
fogai közt a bízalom.*

*

*Kinézek, lent a Térmező,
duzzad az esti barna pára,
szobám falán a félhomály,
függesz kedik már éjszakára,
a kérdések a papíron
s a homlokon belül rekednek,
mert én vagyok a kérdező,
és én, ki válaszolni retteg.*

*

*A válasz mégis én vagyok,
te magad vagy a teljes válasz,
emberi életünk a válasz,
mely a sötétben felragyog,
mert minden élet műremek,
van külön fénye, fénytörése,
a telességnek külön része,
a hárommilliárdból egy.*

CONCERTO JELENIDŐBEN

Fürödjetek meg a ligeti tóban
ti ifjúságom női,
mozgalmiak és nem-mozgalmiak,
a hullámvasút zöld szédületében
zuhanjunk rézsút, emelkedjünk égis,
bort, kávé rendelek az Ilkovicseban,
a Fényujság hadd írja föl a versem
az Oktogon egére.

*

Csöngessetek ó villamosok hosszú
világító menetben,
házak falába égett csontkezekkel
ti elpusztított ifjú nemzedékek
ne áldást intsetek!
az elvetélt szerelmet ne hazudja
özvegyi kövér sóhaj,
fulladj az éj sarába
halott baráttal házaló vigéc!

*

Az aszfalt husán mint a kiütések
kipattannak a szájak
a lépcsőházak légcsővében forró
nemzedék-lihegés.
A mellékvágányra tölt vagonokban
rácsok mögött a büntudat üvölt,
az Emberiség örök tartozása;
nem adtatok vizet.

*

Ki megálmodta azt a forradalmat,
a testvéri jövőt,
szétosztva bennünk, napról napra pusztul,
kráter szemével hunyorog a Napba,
arca gödrében sűrű a tenyészet,
szakállá csillám, zuzmó, sárgaréz.

*

Bezzeg az ügyesek világa hej!
bezzeg a temetetlen szép ígék!
birtokba vették ügyes tanulók
szókészleted.

*

A kacsalábon forgó palotát
magadnak megteremted,
fölépítik az örök közlegények,
a szólni rest szegények.

*

Mit megálmodtunk s álmodunk ma is
- robbanó rózsa - kiteljesedik?
arcok világa árad szerteszét
az arcnélküli nappalok helyébe?
Gyermeki hit? Az is. Önvédelem?

Az is, az is! de fönnmaradt az ember,
önmaga ellenére fönnmaradt,
s megteremtette újra önmagát,
multjából a jelent és a jövőjét
még nem sejtett erőből.

*

Fürödjetek meg a ligeti tóban
ti ifjúságom női,
mozgalmiak és nem-mozgalmiak,
a hullámvasút zöld szédületében
zuhanjunk rézsút, emelkedjünk égig,
bort, kávé rendelék az Ilkovicsban,
a Fényujság hadd írja föl a versem
az Oktogon egére.

A NAPHEGYEN ÁT

A Naphegyen át fel a Gellérthegyre
megyek a lágyan lengő ködhídon
a törökfürdő üveg pupillája
színeket bont a ködben

Mit keresek az idegen csapáson?
a régi utcák vakondjáratát
hol behunyt szemmel otthonomra lelnék
mért nem kutatom újra?

Az udvar felett papirtestű sasként
a költészet reménye száll zsinóron
az árvalánnyal sétál kéz a kézben
Chaplin a kisbüdösben

Visszhangot öblít nyitja ajtaját a
pingpongterem a Csarnok hűse árad
a marhamájak síkos halmain
egy lámpa fénye csillan

Papirkárpittal bevont dobogókon
gyűrt s ifjúarcu munkáskórusok
micsoda virágkarcsú szavalónők
és fehérlángu keményített blúzok

A villamosút Pestről Pestujhelyre
fagy sósavától mintás ablakok
baltával kifaragott jégvilágban
arcok homálya gőzöl

Egy homályhűvös kapualjba lépek
az udvar tátog mint fekete akna
arany hagymákat szeletel anyám
asztalhoz ülnek élők és halottak

AZ ESTE ÉRKEZÉSEI

1

A Jánoshegy felől a tömzsi este
barna posztókabátban közeleg
avarszagot csillagot hoz magával
pórusaiban hűvös tiszta csend
a Vérmezőn leül és nézelődik
ott tűzfolyó fény-alkatrész hidak
meghunyorog s visszafelé botorkál
kezében egy toronnyal mint a vak.

2

Zuhatag fény-hajával
a hosszúlábu lány
a pára-tartományban
szalad a hold után
termálködök ölében
ezüst csónakba száll
zuhatag haja ében
és könnyű mint a nyár.

3

Füst-oszlopcsarnokokban
gyors transzformátorok
a nyersvas-est csobog
magasfeszültség robban
Itt haláلودig hű vagy
ez itt a végső műszak
az elfogyó idő vagy
szerszám s köszörűkő vagy.

AZ EGYIK HAZATÉRÉS

Megérkeztem hát a csatából, adj lábvizet, törülközőt
meleg ágyadba hadd feküdjek, lángoljanak a villanyok,
lemostam már a vért kezemről, fölmutatom a két kezem,
mindegyik ujjam törvény-oszlop, emberi tízparancsolat.

Bach tiszta angyalmuzsikája, Bartók dübörgő démona,
ó karcsu éj, csillagfarokkal, aranykohász, reggeli nap,
elsüllyedt anyám bója-arca az idő vashullámain,
öleli mind a hazatérőt, ki ledobva a hadruhát

nem tisztázta még önmagával, kegyelem jár vagy büntetés
S hogy mennyiben volt végrehajtó és mennyiben volt áldozat,
körülfognak a szép halottak, mert változatlan ifju mind,
mint én valék az induláskor, vajákos lázban álmodó,

elképzelve az új világot, s ez rántott ki a tetszhalál
gödreiből, hogy érdemesnek éreztem a produkciót:
fölkelni, meleg vér a számon, arcomon langyos sárpecsét,
ó hányszor mondtam életemben, adj lábvizet, törülközőt,

megérkeztem hát a csatából. Ki győzött, ki az áldozat?
letérdelünk a hús iszapban, egymásnak hadifoglyai,
lemostam már a vért kezemről, fölmutatom a két kezem,
mindegyik ujjam törvény-oszlop, emberi tízparancsolat.

MINDENÜTT, MINDIG!

Kiléptem valami kapun, átléptem többször a határt,
vittek plombált vagonban századmagammal,
utaztam önként vonaton, hajón és repülön,
de mindig ide utaztam, ebbe a városba.
Átgyalogoltam a Pont Neuf öreg ívei fölött,
s a Cité helyett mégis a Körút aszfaltjára léptem.
Az én Notre Dame-jaim gótikus reménykedések voltak
és vízköpő szörnyeim mind eleven figurák,
nevük van, arcuk és címük - sírjuk az öt temetőben.

És hallom az Andrassy-út valaha-volt fakockáin
a rendőrlovak patáinak nyesett dobbanását,
és látom a sörgyarak tűzoltósiskos kéményeit a Maglódi úton,
száraz forró homokban fekszem, az Idő homokjában,
s mellettem lélegzik haját kibontva a nyári Duna!

*Vasmargarétát tűzők a gomblyukamba,
cipőmon végiggurul az éjféli nap,
barátaimmal mindig és mindenütt találkozom.*

ÁSATÁS

Az emlék kapái nyomán
kifordul arcotok a földből
kőkorsók tálak cserepek
egy lelet-ország

Otthonok alaprajzai
főútvonalak vezetékek
egy fölemelt-kéz-intelem
agyag mementó

Egykori nők szeméremcsontja
váll-hidak szép ujjlegyezők
bordák orgonasípjai
sikoly-kantáta

A hamu pehelyrétegét
botladó lábam fölveri
esztergályosok bölcselők
váll-vállmenetben

S a Fönt s a Lent ha szembesül
az élő szem a szemüreggel
az Örökség földsúlya nyom
kibírhatatlan

Üvöltözik a szent hazugság
prédikátorok sebe csordul
sörét-szakállakon a Nap
fölvéreződik

Hithirdetők vajákosok
ringyók szüzek körtánca szédül
rozsdás gödreidbe Halál
nagy ásatásunk.

JÁMBOR AJÁNLKOZÁS

Kalapálom lilakék szögeit a fagnak
cipelem az éjszaka vastraverzeit
s mint kutyakölyköt fogai közt a forróleheletű anya
hord engem a város egy emberöltőn át

Szótáramban nincsenek örök szavak
adom cserélem kapom őket mint folyó a hordalékot
de tanulságaimat úgy őrzöm mint a kifent kést
és párnám alatt rejtem szétszaggatott álmaimat

Ám tervezve jót és újat számíts reám
a kockázatot is megosztom veled
ott leszek az állványokon ha kell keverek betont
vállalok vésnöki munkát értek a szappanfőzéshez
s értem a szenvedést
csak a cél és az eszköz tiszta legyen:

EGY RONCSTELEP FELÜLNÉZETBEN

Vasreszeléken térdepel a hideg délután
egy koromhernyó araszol a zúzott kőuton
rőt parázs belvilág dereng kemény szőreiben
a raktárnok a fabódében már kopaszodik
Föláll az alumínium lány Meduza fején
kénsárga füst nagyperemű szétbolyhozó kalap
kupacból tömzsi hitszögek cimbalomhangjai
többkilométer szögesdrót tüskéin vérbogyók
Egy félprofil egy néhai tábornok orra szúr
vasjázminok vasszirmain arany korrózió
a ködpadláson lefelé rongydenevérek raja lóg
az esthomályban kék Tejút forgácsolt könnyű fém
Világmindenség jelei őshüllő ősdaru
kékacél időtengelyek fogaskerék idő
háromszor szitált rozsdapor ellépked egy bronzelefánt
egy rézkakas hajnalt kiált a roncstelep kigyúl a rozsdakristályragyogás!

TOTEMEK TABUK TÁRGYAK

Hűvös fehér papírlapok léleksugárzó vízjel
és nem-famentes papírok szálkás-szöszös mezőnye
és Faber-Castell ceruzám aranygrafit fonála
kékacél véső *Vautier* perceg az anyag szisszen
s önkívületben fölragyog a réz sárkánytaréja
Beszáradt tinta violás érrajzaiban álom
ez itt egy sárgarézkilincs recés ujjnyomat holdja
lábfej-nyomat kamaszcipőm óezüst sárba toccsan
A virágszáda terítő harangruhádnak volt egykor
zöldbarna szemed foglya még tükör oválisának
hajszálaid a fésűben bennük még villanyáram
A csuklós-igazítható lámpa körül porcsillám
és gyerekarcom tükrözi egy törhetetlen tányér
két háborún átkattogó koporsó ingaóra
egy anyakönyvi kivonat egy szőlőgyökér fantóm
Egy lugmérő egy fakanál egy gyantacsepp pohárban
rögbuzogány bársonypénész ingfellegek az égen
egy fakarosszék váza mely százötven éve úszik
ráspolyperemű poharak tömzsi szögek faékek
porráomolt légy pók darázs egy kék gyufásdobozban
Ez hát a magánmúzeum mozijegy és kokárda
háncsfonatú lámpakaréj egy denevér esernyő
könyvek bordái cimbalom cimbalomverő lábszár
gyönyörű római betűk és blokbetűk és kurzív
cérnafutásu ideges betűk egy volt füzetben
egy katonai behívó s egy sürgöny *gratulálok*
összegyűjtötte az idő s az anyag is kibírta

De nélküled de nélkülem

totemek tabuk tárgyak

FOLYTATÓLAGOS VALLOMÁS

A Lehel tér nekem Kassák Lajos a Korong utca József
Attila menneiei torzó Karinthy-fej Bucsinszky kávéház
kirakatában százezer kialudt szemgolyó fénye éjszakám
kátrányos víztükörén

Sárkánytaréjon az éjféle nap - Ilkovits
műhelyem szemszöge Szent István Bazilika
Maglódi út hol a zsír meg a lúg lökődő ölelésben
krátergyűrűit dobta magasba *elszappanodás*
alkotta műveit írástudatlan apám

Félelmetes Teve utca Szegedi út hol a lélek
szalad a leány után sikamló jégen a fény
életrajz-lépteimet új kövezet fedi el
zászlósan integető örömem eső felitta
Magdolna utcai szép kórusok öklöző lázak világa
s hol tudományosan magyarázták a nemi varázst
munkásotthon kis dobogója Ujpest

Itt vagyok én s ez az ég szárnyam s kemény kötelékem
s mint ama vándor tót napszámosok
beépítettem a tégláimat
omló s emelkedő főfalaidba

Éjszaka kék lebegésben a dúlt Vérmező
urnémaság
ezüstben hullámszik mellkasod Délivasut
valaha itt élt Babits Kosztolányi
zarándokok kék lábanyomában tócsaként csillan a Hold!

A várakozó tömeg én vagyok
mely villamosra buszra küzdi fel magát
a februári reggelek ködében
és én vagyok a Belváros nyugalma
hol Petőfi járt azt a küszöböt
megkeresem a boltos kapualjat
Tízezer fénycső és még tízezer
átlós utak ezüst fénykeresztje
ingem alól világít
térképe vagyok süppedt negyedeknek
tartósító ölelés.

EGY MÚZEUM RENDEZÉSE KÖZBEN

Kőrisfa Réz
Rögös Vasöntvény
Kéz fagyökérből

Ebből a szakmából felszabadult
Megnősült Széna-tér Két ismeretlen tanú
Több mázsa sárgult Kézirat tetőgerincen
Viszi a Szél

Golyóstoll Töltőtoll Írófüzet
Bizonyított rögeszmék
Csattogó álmok reggelek aranykódében
Remények Flottaparádé

E házban született áll még a ház
Húvösszagu
Repül a folyosó ég s föld között
Repül a zsámoly
Ime egy félkaréj zsíroskenyér kövületben

Egy német karabély mely gerincére csapott
Csajka amelyből a répalevest kanalmazta
Hanglemez *pár nap csupán fiúk nem szabad most lezuhanni*
Jön a szabadság

Kékacél véső
jól köszörült Vautier
Külön a főhelyen egy darab szappan
Penészlila
Szádaruha melyen átsüt az emlék
Rég levetette a szép fiatal nő

Ez itt egy só
Ez itt a föld
Aszfalt alatt
Csontok ragyognak.

DE HOL A CSÚCS?

„Ez volt élete csúcsa itt főműve itt fogant meg...”
Egymásbafont szerelmesek egy négyszer edzett véső
összpontosultak izmai a márvány ellenállt még
a gyémánt fény már csak szilánk a hűlt szemkocsonyában

„E vaságyon gondolta ki az éhség lázadását...”
Zúdult hadrendbe-szervezett rongyok rebelliója
dohányszagu orvos hajolt kalimpáló szívére
bőrbe sebet égetett egy nő kíváncsisága

*

Micsoda zene vad sikoly háboru béke - minden
a náladnál nagyobb erők manipulációja
remény csapdája félelem szorongás tagadás hit
vonul a végtelen menet - a csúcsra? a gödörbe?

De hol a csúcs melyről szemünk még Kánaánba látott?
a pillanat mely életünk folyékony tűzbe vonta?
még fölfelé kapaszkodunk vagy sírba visz a lábunk?
mi volt a csúcs? egy napsütés? egy kézfogás a téren?

mi volt a csúcs? egy jóbarát? egy nagy beszélgetés? Egy
pohár bor kávé muzsika a Duna nyári tükre?
a készülődés hajnala? sátorhajad homálya?
gyermek-tervező szerelem? egy kalimpáló asztal?

hát hol a csúcs és mi a csúcs? egy pont? fehér papírlap?
egy pillanatnak mámora? muskotály-éden? kattan
a zárka zárja - az a csúcs? a végtelen szabadban
egy munkahely - a gályapad? magadcsinálta létra
melynek ingatag fokain istent kutatja Jákob?

TITOKZATOS PÁRHUZAMOK
1974-1977

TITOKZATOS PÁRHUZAMOK

Anyámról most már ritkán álmodom
hát így vagyok Ujrakezdeni késő
Vautier - jut eszembe hirtelen
egy franciagyártmányu acélvéső
S ettől a Vilmos császár úti fák
az Ilkovics pirosterme a zónák
a méhkas-pokol és a vacsorák
a hosszúlábú lányok s a matrónák
az éjszakába sistergő viták
vagyis az ifjúság

Az alkonyt kezemmel berajzolom
futok s a füst ezüst hálóiiban
fönnakad agyam szivem és szemem
s az isten is ha van

De elrepül keskeny madár kezem
egy távoli vonattal érkezem
egy messzi repülővel
a mögöttem elmaradó időben
mögöttem idő előtttem idő
anyám keze az asztalt terítő

A Duna medre mutatja magát
hogya lábam nyomát benne megtaláljam
szétosztottam e városban az életem
egy lámpa lépked mögöttem s az árnyam
Mindez majd továbbél főveny homok
aszfalt simul a régi lábnyomokban
egy kamasz futó talpa úgy veri
a föld alól a szívem visszadobban

Anyámról most már ritkán álmodom
de egy-egy kapualj egy utca ház
agyamba szúr mint ideggyulladás
Titokzatos párhuzamok rokon
s már egyszer megélt pillanat-szilánkok
félájult villanások ezüst lángok
s a kéz mely visszaint Kié e kéz?
s kié az újra hallott nevetés?
a pohár szüzen koccan holdja lángol
Mitől oly el nem mondható ez az egész?

EGY CSEHÓ CSILLAGAI

A katlantorku kis csehóban
hol ferde gőzbe hull a fény
egy asztalnál összekerültünk
Margit L. M. meg én

az előbbi a törzsvendégek
örökletes jogán
a szemlélődés homokos partján
a tűnődés hetedik lépcsőfokán

Mi ketten viszont csak fényt keresve
hörgő fekete sikátorok
tüdejéből öt negyvenes égő
oxigén csillaga föllobogott

s a Klauzárlól elnevezett téren
vékony fiú szaladtam át
barna karján szalmaszatyorral
megpillantottam anyát

Ötszáz méter - négy évtized
számít-e vagy geometria?
most már a magam anyja vagyok
most már a magam fia

Túléltem minden túlélhetőt
föld lett barát rokon
nem kereshetem arcuk havát
sápadt csillagokon

Úlök hát ebben a kis csehóban
magam vagyok
éjfélre elrepül a csillár
utána majd az asztalok

maradok végül itt a padlón
mellettem nincs már senkisé
üveggyapotba teszi a hajnal
könnyű kezével nehéz szívem.

BÚCSÚ EGY UTCASARKON

Ezek a lassú haldoklások
közöttünk még de távozóban
ez a sok csontkéz-búcsúintés
rágó szívek márványlapon

Ezek a visszatérthatatlan
rohanó fáklya-emberek
ezek a menthetetlenek
ezek az éjbe zuhanók

Évek óta a Farkasréti
temetőben találkozik
ez az önmagát égető
ezüstpáncélos nemzedék

Évszámok nevek összefolynak
homokfolyam aszfaltfolyam
láva-tömegünk égig dobja
sorsunk bádogcsillagait

Búcsúzni kell? de a gödörnél
ne hazugságok közhelyek!
gordonkasötét szólamával
muzsikáljon a hallgatás

És ragyogjanak a háztetők
szemünk rakéta-röptetői
s dudáljanak bár ez tilos
éjfél után a gépkocsik!

GULLIVER

Hajam szálanként lekötözve
virágokkal kötözve össze
egy napfénypálca jár a réten
a pálca csontváza sötétén

*

Végülis ez a szörnyü éhség
emberevő ember-igény?

*

Élelmes volt vajon Babits?
József Attila törtetett?
Van-e bennetek büntudat?

*

Mindent a tűzre vetni mint a
vénember egy végső fokon?
Kudarcaimmal bibelődöm
kínjaimhoz ragaszkodom

*

Ringyó a nő? Anyánk a nő!
hasában minket viselő
a szép az örökkévaló
két combja közt befogadó

*

Igen megöregedtem
előrevetítettem
magam a vénülésbe

*

De liliputiak közt
ne hallgassam el mégsem
a méreteim emberi arányok.

ÜVEGSÍKOK

Ez itt az Ősfa kábel kezével aszfaltba kapaszkodott
félíg betonszobor félíg madár félíg növény
repülni nem akar maradni vágyik
óriás daru magához emelte - sárga csipesz
s nézi most vaksi szemével az Ég

Naphasadáskor
átzuhognak a fejünk fölött
fémszilánk-aranydarázs-csapatok

Fiatal nő a parkban
szoptatja kisgyerekét
piros szipóka a tejharmatos csapokon
kékfehér emlőn simán siklik a fény

Ez itt a kortárs folyó
fekete vizén holdcsónakok
ezüst lepelben a volt evezősök
arcuk szürke vasérc

S abban a vitrinben csupa menyasszony
gyémántos üvegsíkok
feledés-szötte csipkeruhában
valaha-asszonyok valaha-lányok valaha-nők!

Ez egy lépcsőház malomkő-pokla
örölve békét és háborút
örölve reményt és elnyomást
ez egy lépcsőház malomkő-pokla

Lakónévtábla kék ragyogásban
Ez elment halni eszme nevében
lakodalomban ez piros vőfély
májusfát tűzött toronytetőre

Ez föld alá ment napot nem látni
ennek fém alvadt szemüregébe
ez elment halni eszme nevében
eszme nevében ez ittmaradt élni

Lakónévtábla kék ragyogásban
fluoreszkáló

*

Ezüst csipkék a Hold körül
ezüst bádoglevél ragyog
bádogból dermedt csillagok
ezüst csipkék a Hold körül

Rőt csillogásu meggyfatörzs
gordonkahúr
Pablo Casals szellemkeze nyomán
a Nyár s a Hang azonosul.

ROVAR-IDÉNY

Irtunk beszéltünk vitatkoztunk
nyüzsgött az egész hangyaboly
s a cipőtalpat meg se láttuk
mely egy-két perc és eltipor
fekete-sárga zuhanással
támadtak a darázshadak
szép violázó hártyszárnyon
függeszkegett a pillanat

Verset költöttünk szövegeztük
szabad jövőnk dekrétumát
s nem vettük észre láva ömlik
lángtaréjjal a kerten át
cipeltünk morzsát hegy lesz egykor
kínunk s reményünk egyre nőtt
permetezővel jött az Isten
elmúlt a rovar-délelőtt.

BRÁCSA, CITERA, DOB!

A lépcsőházak szoprán éneke
az ultrahangokkal összefonódik
a füstfúrokon könnyű nap-vonó
egy nemlétező Úrnak muzsikál
Az autóbuszok brácsaszerenádját
a fémmel boltozott Ég csarnokában
kettészeli egy vak hangrobbanás
De karmesterünk már beint - a fény!
s az ablaksíkok ezüst citerái
s a kupolák e nagy bádogdobok
s Dunánk fölött a cimbalom-hidak
testünk magányát át- meg átzenélik
az ellenpontok és harmóniák
Fölhangolódtam kilépek a házból
lábujjhegyen élémszalad a Reggel
brácsa citera dob!

FARAGOTT GÉGÉK, EZÜST KOPONYÁK

Egy gyöngéd relief a kapualjban
meredek homlok vékony ornyereg
a kagylós szemhéj alól mandulásan
egy női szem sugárzik
Ki volt a nő és ki mintázta meg?

És azt a kapuövet ki faragta?
tíz harcsapofa egymásba tekint
s a vörösmárvány lépcsők csigaházát
ilyen mesterien
kik illesztették s milyen rajz szerint?

Hol a szobrász s hol az építész s hol
a tót legények s kerek fenekű
szép cipómellű téglahordó lányok?
Milyen csontokból árad
e kristálycsillogás ez a derű?

Hol vannak már a teremtő kezek hol
a tervező az álmodó agyak?
kik a csunyácska várost teremtettk
ezt a gyönyörűszépet
kik megmintázták a csillagokat!

Szolgák s urak viasszal keményített
abroncsszoknyájú csont-asszony-babák
a faggyúgyertyák arany udvarában
a ruhátlan szegények
faragott gégek ezüst koponyák.

KRISZTINA, 75-BEN

(RÉSZLET)

Ferenczy Béni ülő asszonyát
csillagzománccal fujja be az est
mint húr feszül a kék tetőgerinc
a pázsiton súlyos varjak zsinatja

A Zöldfa akvárium-belsejét
üvegzöld könnyű álmom tölti be
virágszár törzseken sörény-fejek
algák moszatok meduzák
víz alatt szétágazó lebegések

A kávéfőző króm-kazánja lángol

A toronyház idétlen rémuralma
pillantásom emeli és ledobja
s a parkolóhely külön nyugalomból
bődülve indul egy lakk Chevrolet

Mint lampionos japán teaházak
két ikerüzlet pirosa világít
s e lámpafényekben fölizzanak
az elgurult az üvegcsillogása
és megtalált kis harisnyaszemek!

BIZONYOS IFJAK ROSSZKEDVŰEK

Bizonyos ifjak rosszkedvűek, hiányzik a terror, az éji rémület,
a vallatósobák bőrbizsergető romantikája, s a fölszikkasztó pillanat
emberszagu gyűlések arénájában, ahol az volt a dicsőség
hogy megtagadtatott szülő testvér és legjobb barát, amikor
úgy választották párjukat a belső láztól sápadtra mart emberek,
mint valami megbízhatósági igazolást, önvédelem fegyverét,
szinte a nemnélküliek kopár elszántságával,
női díszektől megfosztva a nőt.

Nem forradalom a forradalom nekik, mert nem volt még módjuk
túszokat fogni, agyonlőni kiguvadtszemű embereket, mert
gyerekkorukban akasztottak ugyan macskát, egeret,
de kezük még tiszta az embervértől, vagyis
égetően szennyes ettől a tisztaságtól.

Bizonyos ifjak rosszkedvűek, ezek a göthös, dekadens, nyálas,
árnyéktól is riadozó papagyermekai,
ezek a saját autón furikázó loboncos,
belülről örökké üvöltöző,
a gyűlölet plasztikbombáját szorongató
árnyék-kamaszok,
ezek a magukat megfogalmazni képtelenek,
akik úgy váltanak meg az emberiséget
hogy maguk sem tudják minek, miért?

Lássuk el őket pokolgépekkel, eltérítendő repülőrajokkal,
kábitószerekkel, gyúlékony városok, falvak kulisszáival,
még mielőtt végezne velük
a kibírhatatlan unalom!

A CIRKUSZ CSILLAGAI

Előbb jönnek a sztárok
(és nem röstelli egy sem
hogy túlzott az imádat)

aztán jönnek a sztárok
(és nem gondol rá egy sem
hogy miért az imádat)

aztán jönnek a sztárok
(persze az irigy vinnyog
persze az irigy nyávog)

Ó szegény kiemelték!

Átment a kék manézson
egy aranyruhas herceg

MERT

Mivel kimondhatatlan
és bizonyíthatatlan
és szembesíthetetlen

Mert fullaszt a szemérem

Mivel az össz-arányok
mivel a taktikák

Én csont-göbökön kúszva
elējük és elétek
mert bizonyíthatatlan

Mert üdítőbb a fürge
nyelvek szógyöngyözése

Lug tövig lerohasztja
a barátság rózsáit

Mert a piacról élünk

Mert mivel és ezért

Mivel a horizonton
egy fehér liba gágog

Nincs szavam cáfolatra
a vád igaz bevallom

Pacal és marhamáj közt
szivem földarabolva

Na és ez érdekes?

EZÉRT

Az ostromlott állandóságok azok
a bizonyos konstans tényezők
amelyektől az *elviselés*
elviselhető

Az ostromlott állandóságok a tartás
ívsugár-tiszta magasfeszültsége
a föl nem adható meggyőződés
mely majd a föld alól is fölsugárzik

Ma már tudom
ezek az ostromlott állandóságok
múlhatatlanok

Ezért?
Ezért.

ÚTKÖZI ÉNEK

Leltározás miatt a lélek nyitva
az utca nyitva ahol megszülettem
a sétáló halottak útja nyitva
alvás nélküli éjjek szakadéka
csomózott vaskötélen
az Ég felé kapaszkodik reményem

Az ingyenáruház is nyitva
ingyenbabák és ingyenlázadások
a mozgólépcső mely fölfelé mászik
mint ízeltarany hernyó falevélen

A befogadók Arany Ady József
világa nyitva
leltározás miatt a lélek nyitva
ó nyelv örök hazám! menlevelem
szót értek én
az elődökkel és a születőkkel

Testvértelen egy ifjú mozgalomban
testvéreimre leltem
az összetartozás erős hitével
a haza aszfaltszalagjain járva
leányderekü fákkal menetelve
kvarc-csillogása ezüst Dunaparton
lapályról hegyre érve
de többfelé oszlott a társaság

Félköralaku vésnökasztal félhold
homorú vájatában
az acél kékes napfogyatkozása
rézlobbanás a pinceláthatáron
vésőm nyomán szisszen a fém csigáson
az anyag titka nyilik

S mert verset írok mert költő lehettem
mert kimondhattam mit elődeim
nem tudtak s nem mertek kimondani
otthon vagyok az omló negyedekben
s új lakásokba bekopogtatok
köszöntenek
a volt szegények és mai szegények

Szülőházam az aszfalt televény
ez nem futóhomok
épülhet újabb város is föléje
széncsillagai kékesen ragyognak
az éjszaka kétoldalt elkísér
a fénycsövek lobogó fáklyafénye

Ablakpárkányon kék madárvirág
fejünk fölött vasöntvény glóriák

INVÁZIÓ

Mint fövenyén a tengerparti nyárnak
emlékeim szobámban patraszállnak
s már döngeti a vékony közfalat
kétéltű dzsipeken a gyors csapat

Lányok és fiúk madártestű lények
forradalmárok hívó keresztények
és sárgacsillagos zsidók körül -
kerítenek s van ki ágyamra ül

és van ki régi verseim lapozza
hogy közös ifjuságunk visszahozza
a Duna szétosztja a fényeket
ezüst küllőin könnyű hold remeg

Bronz rózsza áll sötét ajtókeretben
illattalan! szagodat hogy szerettem!
te augusztusi jó önkívület
a tél s a tél között egy perc szünet

Mert akik most szekrényen ágyon széken
csilláron függeszkednek - fény az égen
egy közös nyárból jöttek vissza mind
emlék-figurák szokása szerint

egymásbarajzolódva orr a szájon
s egy antilopszem hogy utat találjon
a szép nő homlokcsontját veri át
barátaim? Picasso grafikák?

CSONKA REKVIEM. LENGYEL JÓZSEF

Hófüggönyök és jégfalak
Vércsillám-fényű agyagárkok
Drótszögkoronás kerítések
Vak varjuszárnyu nappalok

Madártoll szürke téli szélben

Ezerszer meggyűrt gyermekarc
Az ujjak gyökerében szerszám
Földnehéz szívben soha-nyugvás
Leintett örök lamentálás

Madártoll szürke téli szélben

Zsákruha csillagbuzogány
A csorbaélű vak fagyokban
Egy vézna test kiáltozása
Egy döbbent lélek vasszava

Madártoll szürke éji szélben

Az emberért kérlelhetetlen
Nem lágyítva edzett acélt
Emlékező szív gyengédsége
Emlékező szív szigora.

CIPŐIM

Egykori gazdag gyermekek cipői
bronzbaöntve ahogy a kis lábra puhán ráncolódtak
mint a biztos jövőbelépés emlékei
szikrázó vitrinüveg mögött örökre megmaradtak
míg rájukdőlt a ház a rendszer a pokol
és szétolvadtak a feledésben

Én gyermekkori cipőimre nem emlékszem
cipőim ime vasbetonoszlopok árkádsorában
mégis megmaradtak

Lábamat keskeny lábfejemet ölébe vette egyszer az isten
és lemosta róla az agyagot a vért a csiganyáladékot
a korom zsirjától síkos vasport

Ezt tündöklő szertartásként elvégezte mind
a bűnbánó Úr
arcom elé guggolt
hús alabástrom szép homlokával
érintve szöges térdkalácsomat

S lábam megmosta mélytengeri sárga szivacsokkal
sebeit lábamnak szézámolajjal fölítatta
és őszi reggelek gyolcsával bekötötte aztán

Végül egy terembe vezetett kezemnél fogva
s a vasbetonoszlopok között
megmutatta egykori cipőimet
a hegyesorruakat
kamaszeleganciám bohóccipőit
s a buldogpofájukat amelyek
elnyelték lábaim igazi lényét

És megmutatta végül a német facipőt

Annak az évnek ónbaöntött telén
vasöntvény varjak és pernyehabzásu felhők alatt
sötétzöld fenyvesek szuronyos kíséretében
kies Kőszegen
azok a facipők vittek hajnalból éjszakába
kihülő csillagoktól forrasztópáka csillagokig

Miért nem akkor hajoltál arcom fölé
vetted a kezedbe fagyott lábaim Isten?

FÖLFELÉ SZÁLL A DÉLUTÁN

Több történelmet éltem *egy* hazában
az emberarcok álarcot cseréltek
szentek születtek és új elbukottak
megváltoztak az érvek s ellenérvek
három halálom három temetésem
de verset írok s nem gyümölcsöt oltok
bőrömbe tetoválva a *feszítsd meg!*
s mégsem visel a bőröm hullafoltot.

Fölfelé száll a délután a perzselt
a pernyekönnyű kékfekete szélü
egy arany bálvány áll az út tűzében
egy vériszapos mészáros-kötényü
az ideálok poros kirakatban
már rég átírták az árcédulákat
a nem-létező célszalag fölizzik
zug a fasor de kivágták a fákat

Egy abszurd tükör ezüst horizontján
fekete arcok görcsös gyökéarcok
a gyökér szájak földet kiabálnak
gyökér-kezek nem hintenek malasztot
gyökér-menetben álmok távfutói
a nem-birtoklók az előfutárok
s a *Mene Tekel* fekete igéje
az úgazdagok házfalain lángol

Összekötöm a multat a jelent és
a jövőt is - amennyit tiszta ésszel
emberi elmék s izmok szövetkeztek
az idegekbe ducolt szenvedéssel
nem falanszter-szolgájaként a gépnek
gombnyomójaként automatikának
nem mint a polgár ki sunyítva hallgat
nem mint a koncert hizelkedő állat

Most kellene egy latin mondás fénye
s egy hármasszaltó mely szürrealista
egy madár kinek tripla szárnya csattog
s egy folyó mely a hegyre ömlik vissza
Non omnis moriar - hogy majd a művelt
közönség s az álművelt is megértse
egy költő üldögél a *semmi ágán*
de zuhanástól ez se az se féltse

Ám csak egy drótmadár ül fenn az ágon
és ez az ág egy kémény pirogránit
a füstfiókák visszafelé szállnak
egy torony mélyen meghajolni vágyik
Szántva a föld megvetve mint egy jó ág
fejénél napbuzogány ez a fétis
ha beléfekszem - ilyen olyan címke
egy darab Magyarország leszek én is.

FARSANGI KIRÁLY
1978-1979

AZ ALKU SZÖVEGE

Csak az aranyfüst szavaktól ments meg uram
a *széptől* ami érdek nélkül tetszik
a szétrezgő kántorhang baritonjától -
mert nem is az ízlésem tiltakozik
a gyomorsavam kevés

A kapu fölül
bontsd le a molett gipszangyalokat
de rejts el egy furulyát valahol egy sípot
hogy szóljon a falból az este a reggel a tél a tavasz

És ne adjál álmomban kigyúló reflektorokat
de nyugtalanságomnak se szabjál határt

És adjál uram!

Hiszen adsz uram, adsz
mást sem mint magamban kételkedést
hiszen fölruháztál rühes viszketegséggel
hogy simára feszített lepedőm alól
fölszúrjon a csutkás-fényes szalma amelyen
Radnóti írta üzenetét

*

Csak attól kímélj meg uram
hogy olajúszó szemmel
magam sajnáljam
hogy félig férfiként félig nőként
kettős fölmentés után kiáltsak
sóvárogjak kettős kéz után
mint a kétnemű

A sudár kamasz már régen elrepült
madarak röptét én nem kívánom tőled
de vedd tudomásul
emberi hangomat már semmi liturgia
hamis kórusba nem szervezheti

Ezt gondold végig kellő komolysággal
és akkor maradok tisztelő híved uram!

RAPSZÓDIA TÉL KÖZEPÉN

Zeng zúg a jégcimbalom
verője lásd egy gyönyörű kéz
verője lásd egy iszonyú sors
jégcsillag ragyogás kék szenvedés

Mi dolgom ebben az absztrakcióban?
ezüst lovasok ezüst lovakon
lábnyomod ez itt a kékezüst hóban?
kékezüst hóban ezüstróka nyom

Megítéltettem a mínuszok által
harcsaszáj éjek harcsaszáj napok
megfagyasztandó a nagy kihülésben
melegvérű vagyok

Hogyha az istennel szót értenénk ketten
volna hozzá némi számonkérő szavam
mért van ha nincs
és mért nincs ha van?

Zeng zúg a jégcimbalom
Bartók veri tépi a húrokat
szürke jeget nyel József Attila
Radnótit viszi a vonat

Sikolt a cseleszta acélbillentyűkön
mélyhegedü zokog puffan a dob
menetelnek a kék tömegek
verik az autókat fényostorok

Akiben ilyen a tél vad lidérce
akiből ennyi szenvedés liheg
ültethetik már támlásszékükre
a pszichiáterek

Vagy talán mégsem! - melléből a város
tízezer üzőtt kutyája ugat
talán egy ország üvölt belőle
talán egy kollektív kemény büntudat

Zeng-zúg a jégcimbalom

Túléltem annyi milliót annyi
megszállott embert annyi lángelmét
nem tudom hogyan sáfarkodom velük
nem kérem szellemük föloldó kegyelmét

Már csak magammal van elszámolásom.

FARSANGI KIRÁLY

Zöld bakkecske az Attila-úton
háromszor szűrt holdfényben megáll
cafrangokkal máslis koronában
üdvözlí a Farsangi Király

Postadoboz benne *nincs-levél* van
homlokán egy keletbélyeg ég
olvasható dátum *hetvenhatban*
szemben vele leült a Sötét

Szálas posztóköpeny óncsatokkal
benne a test váll- szegy- s bordacsont
mészcsillagok fehér szikrafénye
koponyában üreg-horizont

Áll a király sok zsebe kitömve
nekrológok? dísztviratok?
homlokán az alkony sara szárad
fenekén a kelő nap ragyog

Barna homály - itt a régi műhely
álmot fuj az álom-fújtató
kék és piros görbék arabeszek
ablakon túl *ugyanaz* a hó

Ugyanaz a lány a járdaszélen
főlemeli sodronyos haját
mint aki a szürke égnek adja
havas égnek adja át magát

És az ismeretlenek az utcán
itt vonulnak nők és férfiak
arcukat a halál nem gyalulta
nem vitte el őket a vonat
jaj fekete vonat!

Fölrajzolom matt hólyagpapírra
cérnafonál tollal a napot
amikor a műhelybe beléptem
hátam mögött üveg jégcsapok

Fölrajzolom vastag nemeztollal
vaskályhából kicsapott a láng
Vautier-vésővel megidézem
ébenfában ragyogó anyám

Szerszámaim függenek az éjben
kékre edzi őket majd a fagy
fejem abroncsoló karikáról
papír-cserlevelek hullanak

Pehelytollú hamuban a szájig
mindig pöröl üvölt kiabál
szilánk-szemmel máslis koronában
föltekint a Farsangi Király

Nyitott kezét magasba feszítve
szétosztja ígéit szavait
s egy-egy jelző fölrepül az égre
madárrajok törvénye szerint

Hamu arcából két szeme sötéten
vakolatlan téglafalba ég
s onnan tekint majd a Pillanatba
ott festi be a feketeség.

RÁOLVASÓ

Karácsony és új év között

Gyógyulj meg gyógyulj meg gyógyulj meg
ébredjen veled a reggel
üvöltsd a szeráfi beat-zenét
gyalogjáró seregekkel

Isteni isteni isteni
kéjjel fald föl vacsorádat
szénsavas szénsavas szénsavas
fürdőkben gyógyítsd a vállad

Ősz öreg ősz öreg ősz öreg
hajad a szélbe eresszed
főpincér főpap főszakács
keresse kedved kegyelmed

Ibolya ibolya ibolya
illatú fiatal lányok
ujjaik hegyén az éjszakát
terítsék reád az álmot

Szívedet szívedet szívedet
olíva kenettel kenjék
szegények szegények szegények
hűséged így énekeljék

Barátot barátot barátot
gyűjteni nem lehet zsákkal
csak lehet csak lehet csak lehet
égi és földi hazákkal

Kemence kemence kemence
süsse meg jó pecsenyédet
hívjanak fiatal asszonyok
tagadjanak meg a vénnek!

KÉT SZENTENDREI

Árnyékzsinat

Ez itt az alvadtbarna ikonok
az óezüst pravoszláv kórusok
a bárányprém illatú fővegek
az Anya-Fiú intim kisvilága
Ez itt mind bronzarany és vertarany
és vérarany és csavartfényű esték
kék Madonnái jönnek át a téren
az árnyékzsinat lassan összegyűlik
Ezek a pincék ó-kazamaták
ezek a tűhegyű sikátorok
ezek az ezüstarcú régiek

ezek a sárgalángu napraforgók
egy szemben mindig ez a látomás
ecset a kézben sosem változik
itt élt örökké tartó nyarakon
rögeszméinek fogolytáborában.

Madár-utókorom

Madárként ide visszaszállok
szántom a Dunát szárnyaimmal
borostyán szemmel lesben ülve
az ég-ívelte hegytetőn.

Kék füsttel oldódik szívemben
a Szigetségnek hosszú sávja
Monostor Megyer Oroszi
egy szívbillentyű estét kongat

Hegyes kénsárga rigócsőröm
édes szőlőket csipeget
a főveny arany lepedőjén
napozik Sába királynője

Emléketek test-Édenében
kis nyáriházak paloták
fészekrakók újjgazdagok
tetőin fogok megpihenni

És minden szabad ívelés
megmarad szemem anyagában
kenők kajakok suhanása
rézborítású alkonyon

Az olvadt hullámok görögnek
s viszik a szürke fűzeket
az országút vad tamtamát
vas horgokon a ponty ezüstjét

Egy elképzelt faág hegyén
egy elképzelt ég röpterében
egy még utolsó röppenésben
így lesz madár-utókorom.

ANNA KÖDBEN

Utaztam hát a szülővárosodba
vissza s előre több mint nyolcvan évet
ritkás ezüst

nem taláلتalak Téged
cipőm nem illeszkedett lábnyomodba.

Az Orsetti-ház kecses reneszánsza
a lábasházak tömör mély homálya
zöldeskék kapualjak harcsaszája
márvány köveken leányságod tánca!

Növéreid barátnőid a vékony
futásba lendült tünde leánylábak
hajatok sátorában meggyfa-ágak
kis melletek alkonyhoz simulékony

Farsangi maszkák ezüstös damasztok
huszárfigurák vörös nyeregkápa
röpcédula a burzsuj ablakában
tömzsi bójaként billegő parasztok

Komor férfiak koromfeketében
goyai arcok penész-sárga homlok
vad törzsi forgás rókamál az omlott
homlokzatokba égett szemed ében

Mézbe mártott dió s egy csipkefátyol
s a Menyasszonyi Arc a telihold az!
innen ömöltek génjeim Kihordasz
a múltó évek vastag vak sarából.

A SÁPADTARCÚ

Én rézbőrű testvéremet
szóval gyümölcessel felköszöntöm
kristály-metszésű poharam
jó tüzes vízzel teliöntöm

Átadom néki sátram
a vánkos alatt tiszta álom
lovának csillag-zab jutott
e holdharmatos éjszakákon

Tolldíszén piros fény dereng
ha ébred benne tiszta reggel
de akkor én már vonulok
a sápadtarcú seregekkel

ÉLNI

Egy pillanatért érdemes
fénysuhanásért érdemes
szemlehunyasért érdemes
szemkinyitásért érdemes

Arcközei szóért érdemes
szájközel szóért érdemes
szemközei szóért érdemes
egyetlen szóért érdemes

Haj jószagáért érdemes
bőr jószagáért érdemes
kéz parazsáért érdemes
mell parazsáért érdemes

Egy ébredésért érdemes
füzek hajáért érdemes
esti körútért érdemes
egy lélekzetért érdemes

Vers száz soráért érdemes
vers húsz soráért érdemes
vers tíz soráért érdemes
egyetlen egyért érdemes

AZ UTOLSÓ ROHAM

Igen ez már az utolsó roham

Kiosztották a kulacs rumot
s a lőszeradagot kiadagolták
sisakszíj megszorítva
görcsös-kemény az állkapocs
szívben a minden-mindegy szédülete

A hajnali dér beverte a vasboronákat
vasszőgeit a hajnali fagy

Ez lesz az utolsó nagy meredek
bokrok virágok ezüst múmiái
tűz-vasfolyam
széteső arcok
mellből a sasvijjogás

S odafönt fölragyognak a fények
a hússzínűek
az égszínűek
odafönt ragyog már piros betűkkel
LUXUS ÁRUHÁZ

1976 KARÁCSONYA ELŐTT

HORVÁT-KERTI FORZICIÁK

A forziciák arany pillangói
már elrepülnek mire hazatérek
átlibegnek egy távoli tavaszba
mint fénykristályok mint egy csöndes ének

S ha folytatódik is a nagy staféta
itt nem lesznek már forzicia lányok
e gyengéd és törékeny székeségek
méhek rajában könnyű hintaágyak

Ahogy csoportban álltak s összesúgtak
ahogy még hajladoztak és remegtek
ahogy még áramlott a nevetésük
kis kontyunk fölött egy-egy laza felleg

S ahogy elsőként hirdették a többi
rügy bimbó virág levél érkezését
kis hírvivők kis hajadon-futárok
már elmulasztottam a magam részét!

De még a muszlin ködön átvilágít
szép karcsúságuk - lábujjhegyre állnak
s a gálic éjszakában gyertyafények
lobognak peremén a láthatárnak

VASFÉSZEK, VASMADÁR

Föltépik az éjszaka rostos anyagát
a vonító kísérleti kutyák
fölizzanak a vassal szegett
földhöz szögezett drótketrecek
Az ablaküvegen hajszálrepedések
két kopár ág között vashuzalból fészek
vasmadár vasmadár - hol itt a vasmadár?
szárnyai alatt fuldoklik a nyár.

A LEVEGŐ KERESÉSE

Két homorú tenyerét kifeszítve
előbb az ágyában felült
s mint egy pohár vizet a szobáját
egy hajtásra kiitta.
Kevés! csodálkozott még szomjasabban
de ott volt közel a gömbölyű park
ametiszt-kék árnyaival
s mint egy pohár vizet azt is kiitta.

Hol sikkad el ez a sok levegő - hol?

1997 MÁRCIUSÁBAN

TÁRGYAK FELÜLNÉZETBEN

Leltár előtt

Nézem tárgyaím
a tollakat
fukarul gyűjtött vízjeles papírjaim
ahogy ezüstösen ragyognak a rózsák
elsüllyedt erdő-szagú könyveket
s a fotelt ezt a zöld lápi növényt

Az egész csupán egy halom kacat
ha nem adja át kezem érintése
létezésemnek váltóáramát

Majd mikor tárgyilagosan rendezik
s leltárba mondják szám és név szerint
ez és ez
 ennyi és annyi
 gyönyörű száját ásításra nyitja
foszfor-szemű macskám a hallgatás

Medvetánc

Ezt tőle kaptam az ő kézírását
két fedél közé zárja a kötet
a dohánybarna sápadt borítékot
az évek puha szája szívta meg -

egy sajtóhiba kijavítva benne
már több mint negyven éve s az idő
kódébe vonja s úgy lebeg fölötte
mint szálaira bomlott terítő

A polcról egyszer idegen kéz fogja
és átlapozza hogyha nekem fáj is
s majd az a kéz egy kis füzetbe jegyzi
a kötet mérsékelten muzeális

Sok levelem van

Sok levelem van
 Minek?
 Csak magamnak
bár nem olvasom újra soha őket

piros szél lebegteti álmaimban
e száraz zizzenésű szemfedőket

Anyám tükre. Két változat

Anyám ónfoglalatú tükre
egyetlen ami megmaradt
különös kegyből visszakaptam
vakultan néz az ég alatt
de benne ezüst látomásban
egy keskeny barna arc dereng
s két tenyér finom mérlegében
apró rezgéssel ül a csend

*

Anyám ónfoglalatú tükre
benne egy pörsenéses vak nap
benne siető szép alakja
homályos udvar sötét ablak
mellében kalimpáló csennel
torkában mirigy-halál kúszik
fut menekül míg eljut egyszer
az örök fényes júniusig

Tárgyak megszűnése

Egy asztal tányér villa kés
s az asztalon egy fényhasáb
az ablakon túl satnya fák
a szobában az ég kevés

Üveg bor csillanó pohár
expressz-levél s egy távirat
megszületett meghalt A vak
sarokban barna félhomály

A szekrényben két öltönyöm
három cipő ing kék fehér
majd az a bizonyos személy
felölti kihez nincs közöm
S a legvégén egy szörnyű csáp
szorítja össze az egész
már nevetséges szerelést
s a végén megeszi a láng.

BESZÉLGETÉS A KERTTEL

Te tovább élsz mint én s mert nekem unokáim
már sosem lesznek leszel majd az unokám is
barnára aszott inas eres szőlőtőkék
egymásba tépve birkóznak az elfajulás
vad ösvényein s gnómnak indult őszibarack
fák púpra pupot növesztve az égbe marnak
s a mohos zúgokban vérgyöngyök csillanása
mutatja útját vonulását ama gyöngéd
de súlyos köhögéssel küzdő királylánynak

Hát mi leszel te kert - mit kecskerágta dombon
a városi vágy telepített - mondjuk ötven
hatvan év múlva mi leszel te a burjánzó
végtelen flóra üvegöld alagútjában?
küldesz-e rózsát margarétát ama sírra
mit ásott a jelen s a jövő elfed
küldesz-e majd a lomb fölötti végtelenből
egy csillagcsóvát neki akit sorsa mégis
arra jelölt hogy menedékét magas házak
és mesterséges fények között érezze csupán
vak régi utcák homály-labirintusában
s elvegyülve százak és ezrek tömegében
hozza a reggelt vállain s vigye az estet!

A NYÁR EMLÉKEZETKIHAGYÁSA

Ezek ónsúlyú egyenes hideg esők voltak
szélgépek zuhantották a vihedert
spirálos téboly csavarta ki a fákat
drótvágó ollók haraptak szét fénylő villanyhuzalokat
forogtak krómezüst vízoszlopok

Szirénák víjjogó zászlaja alatt
vízszintes betegek százait vitték a kórházi ágyra
tetők ormáról a vaskakasok
fekete éjbe repültek - hidak
törött gerinccel a folyókba hulltak
madarak barmok a szétágazó utakon
gyümölcsök virágok tetemei a vastag iszapban

Micsoda ítélet volt ez? ótestamentumi?
középkori katolikus?
valami új maffia iszonyú terrorcsapása
nyári emberek ellen?

Ebben a tizenhétágu napsütésben
kis szellőfolyosók szagos járataiban
fölhevült főveny forró páholyában ül
ott ül a Nyár
a főilletékes

Mi volt ez kérdezem
mi volt ez főisten -
kérdezem tőle

Hibátlan teste mely nem ifjú már
pihen a sárga homokban
nem felel mosolyog
okát e kis kihagyásnak
hogyan elernyed egyszer végtelen fénylő figyelme
röstelli bevallani.

ÉVSZAKOK FOGLYA

Okker főveny és jégbazalt lap
fagyok és lángok megaszaltak
s a nyelvem alatt olvadt széjjel
az ürmös ízű nyári éjjel
a törköly ízű téli reggel
Házakkal fákkal meneteltem

aranyruhában zsákruhában
aszfalton hűvös pocsolyákban
Mélybe rántott a virágörvény
a fagy törvénye volt a törvény
a télnek hadifoglya voltam
a nyárnak hadifoglya voltam.

HANYADIK SZÁZAD

Konzervdobozok vasfazekak
egy vasfazékban kelt föl a nap
rozsdás spirálok roncs tengelyek
lila mocsárban élő fejek

Szájvirág nyílik kék szemvirág
madárevő nagy orchideák
a mocsár-glóbusz nem kelepel
lila hínárban emberi fej

Divatautók - a roncstemető
fémüvöltésű márkamező
farmerek frakkok cilinderek
kék pókfonálon vízcsepp a csend

S a lápon beljebb betonlap
halott rakéták döglött halak
dermedt legénység szemük helyén
fekete csillag kék antracén

Rozsdacsillámos acéltorony
lágy libegéssel száll a korom
rőt-arany bársony szép szemfedő
ez itt egy férfi ez meg egy nő

ez egy család volt az meg egy nép
ezek itt népek - így osztja szét
s olvasztja össze megint a kohó
önpusztítását a földlakó.

ADALÉK ÉLETRAJZHOZ

Áldassál Akácfa utca sosem-volt-vala akácfa!
születtem tebenned ősszel kivirágzottak a házak
csarnokunk csodavilága harcsa ponty akváriumban
kosárban makói hagymák vörösréz kis buzogányok
Rostélyos csontfoglatban síkosan elomló májak
marhacomb vasszögön függve tollszagú csirkék a ketrec
vijjogó drótbörtönében győgyleveeskének galambok
mészáros véres kötényben fehérben a tejfelárus
áldassál Akácfa utca sosem-volt-vala akácfa!

És anyám lábanyomában lépteit mindig követve
pentatonikus ütemben jobbkezét jól megragadva
jutottunk túl emez utcán téren hol olvadt az aszfalt
lábnyomunk rajzoló hőben tapad a bitumenréteg
Haladtunk ősz-tél-tavaszi míg elértünk nyár közepéig
aranyaszobrok mosolyáig bámulva szalmababákat
Zúdult az eső fonála öltötte tüvel a földet
s mentünk tovább a homályban fémhajú édesanyámmal
itt vagyok itthon kiáltok itt vagy te itthon szegénykém
fizetsz majd szép fogaiddal bőröd sötét mosolyával
áldassál Akácfa utca sosem-volt-vala akácfa!

Látod hogy mennyien jönnek tenyerük félholdja fénylik
látod hogy mennyi barátunk sűrű hajukban virágok
elválasztani ki tudná bennük a holtat s az élő
látod hogy összemosódik mind ami lesz s ami nem volt
Menj csak ezüst susogással lépek majd lábnyomaidba
utcámnak térképjeléül vállalom én ezt a tájat
gipszangyalait s a malter háború-verte ragyait
kő-kövön tócsasötétek rothadón édes az illat
áldassál Akácfa utca sosem-volt-vala akácfa!

ANNA UTAZÁSAI

A századforduló után valamivel
Annát szülei vonatra ültették
fekete ruháját kis csipkegallér
s fehér kezelő díszítette

Mögötte maradt zömök lábasházak
és zárt kőudvarok üveghomálya
a bazaltkockás piactér a díszkút
egy zöld faliszent s egy zsidó csodatévő

Kiszállt egy idegen város közepén
szívében idegen harangnyelv ritmusával
később egy szappanfőző felesége lett
tartósan volt boldogtalan de mégis

sötét szemében fecskeszárny-cikkanás
messzire utazott néha a lélek
fénylett az éjben egy aranyhorgony
háború volt mikor megszült másodiknak

Harminchat nyarán megint vonatra ült
menetrend nélküli útja végtelen
a síma rákosi homokban fekszik
a halál végleg így honosította.

SZÁRMAZÁSTAN

Egy teritőm sincs amely a dédanyámé volt vala valaha
anyám medencecsontja másfél méterre a földben
gyengéd vállak mérlegcsontjai -
s néhány felmenőm csontja ugyancsak ebben a mélyben
ennyi a föllelhető

Első királyunk aranyozott jobbját
az ünnepélyes lassú körmenetben - primások főurak tábornokok -
ágaskodva bámulta az emberlánc mögül
első királytól idegen apám

Sem vidéki fölmenők sem oldalágak -
vándorutakról valók a nemzetségeim
rózsafaág nem lett kezükben a bot
ahol lepihentek forrás nem fakadt

Nagyrészt már megépült városokba települtek
szorongva éltek sötét szobákban várva a had
a páncélos sereg vad dörömbölését
deszkákból ácsolt gyenge kapukon

Hát mért vagytok mégis atyámfiak atyámtól távoliak?

LÓT VISSZANÉZ

Azokban a városokban
szülő megtagadtatott
azokban a városokban
gyermek megtagadtatott
azokban a városokban
láthatatlan maffiák
följegyezték mit beszéltél
önmagadban a vitát

följegyezték megkeverték
minden szavad mondatod
kihallgatták lélekzésed
hallgatták a telefont
s hogy az ágyban mit suttoztál
kivallotta szeretőd
mikor volt? hány ezer éve?
mivel mérjük az időt?

Azokban a városokban
hited fölhasználtatott
azokban a városokban
félelemből volt a jog
s szerteszét elszaporodtak
tűznyelők vajákosak

éjjel piros tűzuszályban
átrepült a déli nap
és arénák üvöltöttek
szállt a csóva gyúlt a láng
azokban a városokban
fehér asszony lett anyánk

A KÉZMŰVES ÉVEZREDEI

Úgy élek mint egy konok kézműves
minden nap dolgozom
áthúzom eltépem amit kezdek
egy belülről feszítő erőnek engedelmeskedem

Érzem a folytonosságot

mintha rezet domborítanék
fakalapáccsal formálnék meglágyult fémet
mintha apró arany szögeket vernék egy ébenfa székre
mintha vadlovat kényszerítene a pányvám csöndes futásra
mint hogyha fekete bitument terítenék

Ujjaim maguk is gyökerekké válnak
ebben a folytonos nagy tenyészetben
aszfaltba földbe kapaszkodom
s szememmel az emberek szemébe nézek
keresem azt az egyetlen szembejövőt -

Kinek a parancsát teljesítem
kinek utánzom a mozdulatát
ezer meg ezer év óta - kinek?

Szerszám vagyok egy kézműves kezében
gyalu illatos faforgács között
véső egy símára csiszolt felületen
Érzem a folytonosságot.

1977. JÚLIUS 25

Fémöntő kanálból csordul a nap
vörösréz ágakon rézmadarak

vörösréz kohónál réz a kohász
kongat a vasharang rézcsapolás

julius kerekén reze ragyog
küllői feszülő rézhuzalok

vörösréz melle és réz a derék
rézleány feszíti rézfenekét

föld között ég között rézből e láng
tündököl vakít a rézkarcsúság

rézkaktusz sorfalak réz-sivatag
rézrózsa rézbogáncs csillag csapat

réz-nappal réz-éjjel réz-látomás
rézből a reggel és rézből a ház

vörösréz olló sem vághatja szét
torkomnak trópusi réz-énekét

vörösréz ágakon csordul a nap
vörösréz kanálból réz-madarak
rézáradás!

A MENEKÜLŐ KERT

Itt élsz egy kertbe befalazva
őriznek rózsák violák
a csönd ezüst kagylója fénylik
bordázott szemfedő gyanánt
a rézsútos napáradásban

egy szőlőlugas fénye rezg
ezer meg ezer levélminta
lebegő kusza arabeszk

Itt élsz egy kertnek hatalmában
hol cinkék rigók verebek
szárnyukon ezüst üzenettel
rajzolják teli az eget
már évmilliók óta küldi
egy isten határozatát
s te megfejtetted ezt az írást
ezt a cikázó ékírást

Nincs benne többé ismeretlen
sem új parancs sem új szöveg
mert tudód izmod szíved tudja
zsigered gyomrod fejt meg
s a tükörben elfogott arcod
s törött szemed mely széttel
ott kint egy nő ment át az úton
gyümölcsként hordva melleit

S mig búcsúzva utána bámulsz
a földön toccsan birs barack
az édes rothadás világa
mely mindig más és ugyanaz
s kétsoros tündöklő menetben
a szőlőlugas elvonul
a fák fémlemez levelekkel
zörögve mennek - est lapul

a domb mögött ó milyen ismert!
de *azt* hogy kiürül a kert
hogyan elfutnak a fák a bokrok

s hogy a talaj mint kisépért
agyagplató így marad pusztán
s a szőlők üveggyöngyeit
s a biborfürtű dáliákat
úgy viszi majd az este mint

az árvíz visz el házat embert
s míg ott fönnszétrohad az ég
a vasszürke habokban úszik
bölcső barom és ürülék -
azt tegnap még nem hitted volna
hogyminden-minden kiürül
s az isten is ámulatában
zokogni kezd s a földre ül.

1977 JÚLIUSÁBAN

NYÁRHORIZONT

Éjjel és nappal összeolvad
napfény beszél a teliholdnak
hét fiókával madárbárka úszik
a sűrű mézga-nyárba
látni a szárnyas evezőket
hullámok csúcsán evezőket
háztetők csúcsán kéményfüstöt

gyűjti az esti színezüstöt
arany fövényen karcsú holdfény
reggeli nap fut üvegcsempén
reggeli folyó sötétséggel
összefolyik a víz az éggel
napfény beszél a teliholdnak
ember és ember összeolvad.

EGY NŐ UTÓKORA

Amikor tegnap szembejött az utcán
arcán a fény kis cserepekre tört
szép ajka egykor - két fakult fonál
most az arccsont mögött szeme mint a föld

és selyem húsát legyalulták róla
csontig gyalulták évek élei
s mint szakadt szoknya fodrai lebegnek
utána még fodros reményei

Úgy hordja bukását mint koronáját
s mert magam-mentő utókor vagyok
hát szemem fénygerjesztő anyagában
nem ez a nő - a tünemény ragyog

Önző és önzetlen volt egyidőben
de mindkettőnek női bája volt
az örömnek egyszerre édesanyja
kishuga lánya s mostohája volt

Egy nemzedék memóriája őrzi
ahogy magában elgyönyörködött
és megmutatta arca-melle hamvát
Az idő tehet róla ez a dög

hogy ezt a műremeket szétzilálta
kék-szürke szemét hosszú lépteit
mellei tömör gyümölcs-rezzenését -
de hű retinánk rögzíti amint

egy Ingrid Bergman lágy északiságát
és sötét szőkeségét oldja szét
véráramunkba idegrendszerünkbe
egy el nem muló nő természetét

Gyönyörűsége bennünk megmarad már
súlyos haja és szeme ahogyan
a messzeséggel tudott szembenézni
a messzeséggel amely benne van.

EGY MAGATARTÁS KÉRDŐJELEI

Mint egy ultrahang-Paganini
minden titkod kihegedülni
átröntgenezni régi éned
mint Cousteau a tengerfenéket?

Tibet kolostor-homályában
Körösi Csoma - cethalszájban
Jónás - keresni hol az isten
holttengeri tekercseidben?

Nem-volt bűnökért meglakolni
saját husodat adagolni
tökmagevőknek - éjszakában
lenni kikapcsolt villanyáram?

Bordáid mögött piros nap kel
vörösvirágú kaktusz-dzsungel
elsüllyedt titkolt szavak vágyak -
föltárni rejtett Afrikádat?

MÁR MINDEN ÉLETRAJZI

Egy szem egy arc egy hajszín
zuhatag délutánban -
már minden életrajzi

rajta leltári szám van
már minden életrajzi
a sorozás a sorléc
a magasság a hajszín
az ide-vissza-nem-térsz
mert amiből kiléptél
mint folyó összezárul
megdermedt hóbabákkal
utánad néz egy szép tél
arany szalmababákkal
bámul egy nyár mögötted
nagy üveg almafákkal

ottmarad mindörökre
egy szürke szem a ködben
egy madárszárny fölöttem
és nyolcvanadmagammal
egy MÁV-marhavagonban
Már minden életrajzi
egy nyár a Széna-téren
mellettem ott állt Margit
garbói szép fejével
anyakönyvvezetőnek -
feleltünk az időnek

Már minden életrajzi
rajta leltári szám van
mellettem ott állt Margit
mint majd a hús halálban
garbói szép fejével
egy aranyfűzű nyárban
egy vasbozontú éjben
Már minden életrajzi
a záruló egészben
egy barátság kialszik
mint kihűlt kéz a kézben
már minden életrajzi
az igennel s a nemmel
ahogy az élet rajzik
örömmel gyötrellemmel
s köröskörül a tiszták
a pőrén megmosdottak
az ilyen-olyan-isták
az ilyen-olyan-voltak
akikben a merészség
csóvája sosem múlt el
s nem működött a vészfék
ha pokol szabadult el

És végül hogy ha kongat
a vasharang is értem
megmarad majd egy mondat
amiért mondjuk éltem
egy mondatban a szórend
a szórendben a ritmus
az égben utazó csend
tündöklő bombabiztos.

AZ ÖRÖK RETINÁN

szegett kenyér az asztalon az is
egy agyagráncú rossz cipő az is
a párkányon egy madártoll az is
már ottmarad az örök retinán

a vasküszöbön sötét óriás
a rézküszöbön gyengéd lányalak
egy virágarcú reggel egy acél
dárdával üldöző viharos este

egy égő mely új lakásban kigyúl
szőszös hajakban szőke fényparázs
egy üstökös nyár piros végtelenben

egy gyermek arca néz vissza reánk
egy férfi arca - az a pillanat
mely reményeivel elmondhatatlan
mely ottmarad az örök retinán.

**ÉRTÜNK IS FUSSATOK PARIPÁK
1980-1981**

ÉRTÜNK IS FUSSATOK PARIPÁK

Az olasz kisvárosban ahol a villanydrótokon is
fiatal gitárujjak játszanak
s ahol a lovak
a fénytől esztergált paripák
a szél versenytársai s egyben játékszerei
féldrágakő fogaik között
örlik az aranyzománc zabot
s a parfömös szénát
ott ahol az istennek mén alakjában van jelenése
ott ahol az isten izom ín csontszerkezet
gyönyörű harmóniája
ahol a mézarany szőr és a rőtarna szőr
és a sivatagsárga szőr
fénytakarója
az égre olyan ellenragyogást vetít
mint a mítoszbeli aranygyapjú
ahol kenyérkereset és dicsőség a ló
rabság és szabad repülés
ahol a ló már nem is ló de az ember kiteljesedése
mint ahogy e sorok szerzője látta
a televízió egyik műsorában
az antimúzsának nevezett múzsa jóvoltából - -
tehát ahol a paripát arannyal kivert kék takaróban
metszett keleti szemén fémdíszítéssel
bevezetik nevezett olasz kisváros főtemplomába
hogy a csodálatos futam előtt
amely a ferde sugárban esőző álmok futama
az egyszer az életben éld át és halj meg végzet-futama
a fény futama
a fényes szőr alatt játszó izmok inak csontok futama
az ókor futama és az újkor futama
szegényeknek a jóvátétel
gazdagoknak a számonkérés futama
a melegen párolgó test
s a kalciumfényű csontváz futama
a hívőé és az istentagadóé
a gyermekeké és az ágybavizelő aggastyánoké
a zablát habosra harapó
szórt gyöngyösre izzadó
szemgolyót eszelősre tágító
horkanó bődülő üvöltő futam
a világarénában
az erőszak vériszapos sárterein
a fiatal tündérnyihogás futama
a szerelmi beteljesülés legmagasabb hangjainak futama - -
tehát ahol amiért

megszenteltetik a ló arányokban szerkesztett szépsége
szóval ott
ezt az ín izom és szemkölteményt
bevezetik a román boltívek alá
és a pap
áldó jobbját amelyet jóllehet reuma gyötör
magasba emeli
és arcát amelyet szétszabdal a tikkes rándulás
ugyancsak a magasba emeli
s a ló is fölemeli tündérszemét - -
s így hát a pap ez az itáliai öregember
végülis gyönyörű anyanyelvén megáldja a lovat
aki versenybe indul a vaksi löcslábú emberekért
s a madonnaszemű nőkért
Hát azt kérem én

ÉRTÜNK IS FUSSATOK PARIPÁK!

A VÁROS FALÁRA

Város falára írom ezt a verset
vér és velő ez a kötőanyag
míg omladékony tégláiba vésem
lehullt az este majd fölkel a nap

Város falában amióta élek
az életrajzom s életanyagom
bontásra ítélt házakon az arcom
egy ablaksor lett a homlokzatom

A körfolyosók körüljárnak engem
s vak udvarok sötét hálóiiban
fogságba ejtett karcsú ifjúságom
egy rést keres körbe-körbe rohan

Az aki másként gondolta a múltat
amelyre vissza és előre néz
ki úgy képzelte széltavasz jövőjét
hogy múlt s jövő nem bontható egész

Aki inasként segédként a Mester
s nem is *egy* mester varázslatait
ámulva nézte vad virágfutásban
hogy ősz után is *nyár* következik

s e két évszaknak ezüst áradása
hullámon hullám hab hátán a hab
egymást görgetve tükröztetve hordja
a levélözönt s a csillagokat - -

a krómacélból domborított alkony
összeötvözött nyugalmát a kék
és lilapiros sávok hamvadását
s a vaslemezből kalapált sötét
két elemét mely lassan összezárul - -
igen igen ez horizontiány!
Város falára írom ezt a verset
fémtermészetű kemény éjszakán

EGY ARC KÖRNYEZETRAJZA

Sértődött lennék? Igen az vagyok
sért a halálnak vad önkényuralma
a mindennapi furcsa döbbenet
a törvényszerű kiszámíthatatlan

Dogmatikus? na lám az is vagyok!
rögeszméim egy zárt körben mozognak
a Kozmosz nevű pálya ívein
az emberiség szűkös horizontján

Lehetnék persze kicsit könnyedebb
nem ilyen lázas örök tétrejátzó
bóklászok linkek s ostobák között
az őszt zúgató világ erdejében

S bár mindent tudni vélek s annak is
már tudom szinte az ellenkezőjét
rögeszméimet újratermelem
mint közhelyeit újra majd a nyár is

a kiesztergált rézgomb-rügyeket
az iparművész-esték kupoláit
a változatlan változásokat
az arany spermát forró fény-ölében

Számonkérője én vagyok magam
a mulasztottnak s be nem teljesültnek -
egy kényszerpálya spirálján pörög
ki soraimba belemagyarázgat

A retusált arc múltó évadán
jobb lesz az arcnak meztelen maradni
a szemgolyónak összegyűjteni
a tudat és lélek minden tartalékát - -

Igen igen a bátor értelemnek
tág fénykörében férfiként megállni
a történelem teremtményeként
kivéssett arcom megőrizni tisztán

MENYASSZONYTÁNC

A lakásban mézeskalács
szilvórium mandula
három nap és három éjjel
az a lépcsőház csupa
lampion és papírszalag
habos menyasszony-uszály
mósusz-illat piros szőnyeg
gyertyafény és lepkeszárny

Nehézléptű férfiaknak
tenyerében áhítat
a liftben egy madárfészek
tojásból kél majd a Nap
kék hal ezüst kocsonyában
hólyagos zsír rézcsülök
s odakint az üres grundon
dérben tündököl a rög

Csupa válogatott vendég
pénzzel teli nádkosár
forog forog a menyasszony
egyik lábán lakktopán
másik lábán kemény bakancs
arca fehérén ragyog
ötven garas beugróval
egyszer megforgathatod

Táncolnak vagy menetelnek?
talpuk alatt sár kotyog
szemük fakult szürke tükrén
lepecsételt vonatok
ezek a furcsa vendégek
bár a szájuk csupa föld
fénybe tartott poharakkal
köszöntik föl a jövőt

Fénybe tartott poharakkal
talpuk alatt sűrű sár
behívókkal priuszokkal
telik a ruháskosár
de ők várnak a sorukra
kemény bakancs lakkcipő
velük táncol három isten
velük táncol az idő!

VILÁG-SZERELMEM NŐNEMŰ

Világ-szerelmem nőnemű de
években hajban fogyatkozván
e nőneműség varázslatát
titkait részletezni tiltja
valami plebejus szemérem

Belőlem nem lesz kuncogó vén
sem kulcslyukon leselkedő

A női növényillatot
lebegteti az őszi este
s nyílik a tükör-pillanat
e növénymozgást befogadni
pupillák arany nyilait
ívelő hang ereszkedő
és biztató
dörömbölő dob-ritmusát

Világ-szerelmem nőnemű
és ők kísérnek majd a sírig
fűzfa hajukkal elborítva
esőszemükkel megsíratva
lantkarjuk közt szélmuzsikával
feszített acélhúrokon

Nevezem holdnak napnak éjnek
nevezem déli pillanatnak
szemérmük rőt háromszögét
köldökük gyengéd ékírását
kanca-sörényük zúduló
láva aranyját
körülirom s megközelítem

délszaki tenger-áramuk
de hallgatva a lényegükről
a hegesztőfény-pillanat
nem ismétелhető és mégis
megismételt csodáiról
hogyan testük titka szertenyílik
rőt-lila tavirózsaként

hogyan véráramos szájukat
ajak-állatként ránk tapasztják
s ajak-állatként viszonozzuk
a mondható kimondhatatlant
az énekelhetetlen ének
ár-apály örök ritmusát

Világ-szerelmem nőnemű

A RENDEZETLEN VISSZAVONULÁS

Vad lüktetésben menekül a nyári had
a vezérkarnak terve nincs tábornokok
alsónadrágban futnak s összeomlanak
az ürüléktől szennyes árokrendszerek
Leperzselt hajjal kopaszon fut a világ
a nyári rétek helyén üszök és fekély
megcsavarodnak a cementpor oszlopok
ködöt köhögnek keskeny utcák szűk terek
Sóhajok jelzők vallomások roncsai
alkalmi ódák mint rozsdálló vasbakok
drótakadályok hústól véres tüfogak

eltorlaszolja még utolsó utaink
Sátortáborok lakókocsik latrinák
belépni-tilos-villák rezervátumok
vérző tüdejű erdők rőten rothadó

füvekben páros férfi-női lenyomat
A vegyi bomlás vad keserű és tömény
az alkohollá összeérett pusztulás
aszmatikusan zihálnak a jegenyék
s én üvöltöm a Tél kemény diktátumát
Munkához fogtak már a térképrajzolók

RÖNTGEN IDŐ

Most jönnek majd a karcsú lovasok
arannyal áttört fémszemcsés trikóban
lábujjhegyen leányok meztelen
fémszálu hajuk tomporig eresztve

S leúsznak majd a hasas ladikok
vaspikkelyes nagy csukákkal rakottan
és fellángolnak pihés kikötők
s a homokbányák sárga szaharái

Most jönnek majd az átvilágított
madár-csontvázú ifjú nemzedékek
nyarunk emléke üllőn veretik
mint kettős arcú kerek aranyérem

És kezdődik a nagy röntgenbalett
méhlepény-szürke vérekes burokból
folyami fűzek talppal ég felé
s észak felől futó nyírligetek

A fényhidak a vízbe hullanak
a vasrostély az arcon összezárul
a vasrostély mögött egy szürke arc
az ősközösség bronz nyarát idézi

Mert jönnek már a posztóköpenyes
zuzmóhomályban gyalogló barátok
szürke selyemben suhanó esők
ónprocessziók súlyos harangszóban

De itt világít az a rézpecsét
mely bőrömbe forrt egykor juliusban
egy úgynevezett urbánus aki
aszfaltszalagon kék nyarát idézi

Árnyékok hűvös leplei között
mint bronzműves ki teremt örök rózsát
egy óriási napot bitorol
üveg beton s téglá ösvadonában

TÁRGYAK A TÖRTÉNELEMBEN

Azok a régi mély ónkanalak s a Gránit edénygyár tányérjai
fűzős cipők megannyi csukaszáj vasöntvény-szürkén ágyaink alatt
nyikorgó szekrény szatén pongyola kizöldült zakóval ölelkezik
s egy szalmakalap gyengéden lebeg

Körözve sárgán kémények körül behívók sürgönyök és diplomák
született meghalt felszívta a köd a megsebzett anyakönyv lezuhan
pro-pátriának volt hősei s élmunkás csillagok megdermedett
égboltja egy sötét kredencfiók

A közös klozetkulcs kovácsremek nyitja a gangvégi zárka-magányt
ahol a keserves anyagcserét lázadva kíséri az indulat
vasgyűrű aranyért és vaj helyett tankok stukák és *mindig* egy vezér
a Krisztus-kép helyén fönt a falon

Borostyán foglalat sárga fotó apuci-anyuci még mielőtt
a szép családfő leszúrta nejét s egy másik fotó mikor már kilép
a börtön kapuján és haja sincs szeme kilobbant s a szája körül
a halál görcsös rozsdamosolya

Ezek itt szerszámok vésők gyaluk ezek itt rézforgács-tündérhajak
ez itt egy szép tenyér rajzolata az idő végtelen kék üvegén
ezek itt lebegő szálfonalak ez itt a biztató s fenyegető
varázsos tenyérjós történelem

NÉGY SOR - EGYETLEN KÉRDÉS

Micsoda rossz báméskodások
micsoda hülye ténfergések!
fenéig ittam a világot
de ki a részeg?

ALTEREGÓM ÚJABB IROMÁNYAIBÓL

Nem haláltól félek ó nem
csupán az élet hiányától
Anyaföld lett legjobb barátaimból
Inkább a lug a sósav
zabálja csontig testem
mint póklábú szorongás
futkosson torkomon
Öregszem lassan avulok
elfelejtek már érthetetlen lenni
Egy feketezőld cinke elaludt
fészekké nyitott meleg tenyeremben
Egy szőke fény
egy szőke fény
ujjaim közül kiszökött
kezem röntgenképe a napban
Szemtől szembe agyondícsérni
a mindig - szembe - agyondícséretet
hogyha nem is a hozsannázó
a *dicsért* elpirul remélem
Ki hitte volna még ma reggel
hogy a partvisből rózsza lesz
Vastüskék nőnek államon
borotválkozom mindennap mégis
szememben nincs hadüzenet
Nemhogy hazámnak én
magamnak sem lehettem vátesze
holott holott
hogy mire készülődtem -
Ha leltározzátok majd kincseim
ezt ki ne felejtsetek
egy ritka fény repült át a szobán

Ezek itt vésők *stichlik* ahogyan
egy ködbe süllyedt szakma nevezi
örökség kötelez
de nem lehet már újakezdeni

Egy tiszta öregasszony a gyökér
anyám huga
a rákosi homokba költözött
itt maradt kis fekete retikülje
zárja nehezen nyílik

Ma reggel a nyár közepébe léptem
kétfelé nyílt a zöld kapu
vércseppek vékony ágakon
napzuhatagban ül a szoborasszony
Ferenczi örök vallomása

Úlők a világ közepén
egy vaspadon
és szétnyílik a szám az ámulattól
piros szoknyában fut a Nyár
borpiros szoknya
gyöngyhabos fodor
eszerint nőnemű

ISTENTEREMTÉS

Ha én az Istent kitalálnám
az arcom mása lenne
de hiszen én őt kitaláltam
mert megálmodott engem
és így éber álmaimnak része
az irrealitásig
és ez a tíz bot fenekemre
szegény csontjaimra vásik
Megalkotott hogy megteremtsem
na és mi lett a vége
profán bukásom vereségem
az ő szent veresége
minden suta próbálkozásom
s kudarcom a kudarca
kemény vaslemez éjszakákban
velem szürkül az arca
Sorra szerettem Máriáit
s nem fogant nekem egy sem
nem ős-Babilon partjainál
a Dunánál öregszem
a Cet hasában és a Läger
bűzös gyomrában laktam
egy magyar költő mint a láncra
kötött kutya ugattam

Ismertem József Attilát és
sejtettem jövő sorsát
s hogy sínre feküdt sovány teste
a lélek lett az ország
mert ágyban párnák közt meghalni
nem hagyták volna úgy sem
elképzelni a bűnt s a vádat
nem-képzelti igyekszem
Elgondolkodom néha én is
költők ügyeskedésén
ahogy hidegen osztzkodnak
Attila örökrészén
ilyen és olyan előjellel -
fénytöréses világ ez
a fűjt szivárvány alatt
elfér bohóc csaló és vátesz
Elfáradtál szegénykém látom
ez már a negyedik műszak
de ahhoz akit kitaláltál
a sorsában is hű vagy
pihenj kifűzőm a cipődet
magammal látlak egynek
ha elkisérsz majd ott a sírba
egy istent is temetnek.

SZÉP HERVADT NEVEK

(EGY RÉGI VERS ÉS FOLYTATÁSA)

Szép hervadt nevek: Kamilla, Flóra,
fonnyad a fűszag, konyul a kert,
árnyakat hord a sárga napóra,
eső vonult át, mindent levert.
Kék köpenyét a tó levetette,
hápogva szállnak a vadkacsák...
Kamilla, Flóra, jussak eszedbe,
tűnő világnak hatyúdalát
hangolom én most elnehezvedve,
elsárgult hangon zengje tovább
Kamilla, Flóra, kettőtök kedve,
ezt a világot, ez éjszakát.
Hunyorin, mélán, álmos virágok
állnak köröttem, nagy fejüket
zsongítják máktól mákonyos álmok,
álom, te röpködő varázsüveg.
Fejemre száll a halálos este,
fejemre száll, s ott némán remeg,
miként a karcsú, elbódult lepke
végzetes kelyhű virág felett.

Sötét ruhában, daróc esőben,
Ilonka, Sári, Klára, Vali,
eltávozóban, nem-érkezőben
vonuló lányok alakjai,
valaha voltak, feketék, szőkék,
bájos modernnek, hűségesek,
szép mai lányok, mennyi előkép!
szájuknak fodrát őrzi a csend,
szaladnak, futnak, itt hajladoznak,
átlépnek aknát és drótsövényt,
virágot hoznak, kenyeret hoznak,
hajuk szöszében reggeli fényt,
hajuk bokrában fény van és szín van
és tenyerükben a telihold,
őket vetítem benső mozimban,
kék félhomályban - mozibolond,
nekem öltöznek, nekem vetkőznek
vonuló lányok alakjai,
reflektorában óezüst ősznek
Ilonka, Sári, Klára, Vali.

1941-1979

BÚCSÚ-FIESTA

A földalatti Magyarország
a földalatti Európa
a földalatti öt világrész -
vulkán-szívén a holt világnak
századunk végső kráterében
a be nem váltott fogadalmak
szürkén tarajló hamujában
volt hiteink parázspatóján
bugi vugi
bugi vugi
kart karba öltve
itt táncol egész nemzedékünk

Zöldben aranyban feketében
ez itt a búcsú Fiestája
gyíkbőr ruhában fiúk lányok
kirajzolódik nemiszervük
s a bordák kemény xylofonján
végigszalad a hold ütője
ökörszarv kürtök bődülése
fatölkék tompa zuhanása
bőrt fölhasító pengékések
hugi vugi
hugi vugi
kart karba öltve
itt táncol egész nemzedékünk

Csontkézbe akaszódik csontkéz
csontkarba akaszódik csontkar
csontlábak körbe körbe körbe
mert ez a kóló
ez a kóló
bugi vugi
bugi vugi

szemek és arcok búcsúzója
kart karba öltve
így búcsúzik most nemzedékünk

Jön a menet csörgősdobokkal
ezüstkagylókon könnyű lábak
mellkasukon fiúk a nappal
zászlók virágok kiáltványok
sárga piros és kék füzérek

s a bíborsátor közepén
bugi vugi
hugi vugi
kart karba öltve
a menyasszony s a vőlegény

Holdtölte van búcsú-Fiesta
jönnek a csontváz szamarak
metszett szemükben barna bánat
s jönnek a csontvázparipák
piros szalag a menyasszony kezében
piros szalag a vőlegény kezében
bugi vugi
bugi vugi
kart karba öltve
eltáncolják a kidobóst!

Hoztam egy papírtrombitát
a holdra akasztottam
s mint sietős átutazó
kinek fogyóban ideje
átkaroltam könnyű anyám
s vele táncoltam reggelig
csontkézbe akaszódik csontkéz
csontkarba akaszódik csontkar
csontlábak körbe körbe körbe

mert ez a kóló
ez a kóló
bugi vugi
bugi vugi
szemek és arcok búcsúzója
és így búcsúzik nemzedékünk

TAVASZI HEPENING

Startvonal és újra a felkészülés
erek új próbája vértolulás
dörren a startpisztoly s fent a tömeg
lábhegyen ujjong hogy *futás futás*

Fényben a veszteség mély gödrei
leltárból hiányzó kortárs barát
tavaly még kisleány varázsú nők
mezitláb futnak a folyókon át

Mi az amit az új fényáradat
hiszékeny szívednek bead megint
kezdődik újra a nagy átverés
lihegő tüdővel a hepening

Magas a délután lazacpiros
hétfelé gördülnek ezüst utak
üvöltő szentek és vajákosok
potens az impotens és lát a vak

Hétpróbás ringyók most virágszüzek
háborús bűnösök lantpengetők
kivirágoznak a cápafejek
kórusban állnak a túnt temetők

Kémények sorfala füstfátyola
bakancsot virágzó nagy lábfejek
kezet virágzó húrok vonók
fémforgács virágú munkahelyek

Áradat élén az öngyulladás
kékezüst tüzei A szénmezők
lidérces lobogó gáztaraján
hajtenger hullámok emberi fők

Emberi fők arcok kitárt szemek
világa visszaint előreint
menyasszonykoszorú füst tetején
utolsó gyönyörű vad hepening!

A KÉPESSÉG DILEMMÁJA

Bravúros hazug
már formaművészet
ahogyan átvált és az agya kattan
ez a mimikri terepszínű készség
egy dermedt rovar-álhalál alakban
a felhang és a hamis főmotívum
s a súlykolással visszatérő rímpár
örök kötél tánc örök kézenállás
mély baritonból *cébe* váltó szoprán

Lehetne ügyész nagy koholt perekben
a vád tanúja forgatókönyvíró
zárt ajtók mögött titkos tárgyaláson
a halál jogát fogalmazó bíró
az inkvizítor-ösök hű utóda
de csak feccsérli magát köznapokban
és nem kíséri dermedt némaság majd
mikor feldúcolt agya összeroppan.

AZ UTOLSÓ TANGÓ BUDAPESTEN

Mert ez a tangó a tangó a tangó
egy történelmi-nelmi történelmi tangó
uszályos hínárselyem szoknyában a hölgyek
s az urak zsákból szabott estélyi zakóban
mert ez a tangó a tangó a tangó
egy történelmi-nelmi történelmi tangó

A bálteremben-teremben-teremben
halszemek ködhályogos lámpái lobognak
és vastag vériszaptól síkos a parketta
s a tisztelt publikum is ide-oda csusszan
mert ez a tangó a tangó a tangó
egy történelmi-nelmi történelmi tangó

Táncol a hóhér a bíró az ülnök
a táborszernagy és a gumigyári munkás
csakával sorbaállnak éhenhalt szegények
s a drótsövények mögül táborok lakói
mert ez a tangó a tangó a tangó
egy történelmi-nelmi történelmi tangó

Most lesz a válasz a válasz a válasz
most következik-kezik végre a hölgyválasz
s már sorbaállnak mint a kivégzett virágok
a lányok a lányok a lányok
és táncra kéri és kéri és kéri
a szerelem a soha el nem ért szerelmet

Mert ez a tangó a tangó a tangó
egy történelmi-nelmi történelmi tangó
uszályos hínárselyem szoknyában a hölgyek
s az urak zsákból szabott estélyi zakóban
mert ez a tangó a tangó a tangó
egy soha el nem múlt történelmi tangó.

TAVASZI ZSONGÁS TÖRTÉNELMI KÖRNYEZETTEL

Egykettő itt a tavasz
már meglibbentette a füstköd függönyét
kartársak lehet újra költészetet játszani
kivenni fiókjainkból a remények vízfesték-gombjait
kiszabadítani pintyeket fürjeket sármányokat
zöldbe gyűjtani a vizek mentén ágaskodó fűzeket
erdők szájából lehelni édes ibolyaillatot
fényt a fénnel összezsindíteni
ablakok síkjait ablakok
síkjaival
rigók csőréből kórusba gyűjteni ultrahang dallamokat
arany korommal lebegni kémények szája körül
ingek és blúzok alatt
lélegezni a tolongó tömeggel
Kartársak lehet újra költészetet játszani
csak annyit kell hozzátenni amennyit
az ellenpontozás megkövetel
abszurdizálni a természet jólismert kellékeit
Őzek és hiénák suhannak a kemény szavannafűben
gyilkosok vallanak békeszerető szívük titkairól
hófehér csipkefátyolban kivégző osztagok gyűlnek
a téren fölemelt kézzel falhoz állnak a fák
Nem kell félni hogy megédesedik a tavaszi vers
ebben a vakító maghasadásban
kitermelődik az ellenanyag

ZELK ZOLTÁN TELEFONJAI

Nincs már többé Anna nincs
kit fölhívnál délelőtt
nincs már többé Nagy Laci
kit fölhívnál reggel-este
Kormos Pista sincs kitől
telefonon kérdenéd
olvashatom? mondhatom?
Hívjál minket *egyetlen*
nagy verssé vált fájdalom
csöngessél föl délután
alkony felé fényes est
rézlángoló küszöbén
hívjál minket napcsóvában-éjsötétben
antennáid hadd legyünk
hártyafeszült füleid
telefonálj!

Árnyékléptü sok szegény
várja ezt a csöngetést
az a Fóti úti éj
az a szeszhalál pokol
s a zuglói hű kutyák
csipkés tépett nagy fülűek
csöndes szavad figyelik
és követik füttyszavad!

JÚNIUSI VASFEKETE

De korán lángolt föl ez a nyár!
halottaink is szaporodóban
arany dzsekiben jött a halál
a hegytetőn egy kék koporsó van

Milyen lángpallós csapkod suhint
fénymargaréták hullnak a porba
micsoda arcok zárnak megint
emberi titkot dermedt mosolyba

Milyen okosság keserű kedv
hit hitetlenség hamvad a földbe
ő veszi vissza ő veszi el
aki kihordta aki megszülte

aki testében osztotta szét
ellenpontosza reményét lázát
egyetlen testben a párbeszéd
gyermeki lelkét és tagadását

Így vagyunk - kartárs - történelem
igenből s nemből így összegyúrva
bennünk a tegnap és a jelen
formált egy isten szeszélyes ujja

Virágtömjénben a nagy menet
fekete levél rótarany ágon
minden nap több lesz a *kevesebb*
ebben a szédült nagy narkomániában!

NE LEGYEN SEMMI

Ne legyen semmi rendezetlen
amikor majd az idegen szem
kilesné titkaid

amikor küszöbödön átlép
először a házmester-árnyék
majd az árnyék-lakó

s szívükben kíváncsiság lobban
érzelmes ócska kacatokban
ne leljék örömük

Égess el minden papírt rongyot
s a jelmezt viselő bolondot
dobd ki az ablakon

nehogy bedőlj a kegyes szónak
ne játszd magad örökhagyónak
semmi sem oly nemes

mint a megszerkesztett szép *lelépés*
mely nem hazug és nem is békés
de farkasordítás!

MICSODA MÉRTÉK SZERINT

Nekem kertem van kis házam s a Dunára látok
s ahol születtem a *hétkerületben* egymás mellett üzletlakások
s fulladt nyári estéken elnehezült nők
ülnek a sámlin s néznek az égen egy platinaküllöt
ülnek a sámlin nők férfiak öntvény-családok
izzadva fénylik homlokuk mellük lógatott lábuk
nem kecses lábuk
szerszám lábuk
taposó lábuk

Nekem kenem van kis házam s a Dunára látok
Szépnevű utcák Akácfa Nyár és Nagydiófa
nem láttak lombot születésük óta
üzletlakások férfiak nők sötét bálványok
finomabb ágyakban ölelkeznek az itteni lányok

Nekem kertem van kis házam s a Dunára látok
Úlnek a járdán bent a szobájuk tárgyaktól tömött
ritkán beszélnek szavuk mint a rög
odabent kezdéstől műsorzárásig perc szünet nincsen
kékben-ezüstben misét celebrál a tévé-isten
nézik nem nézik mindegy a műsor változik forog
estétől hajnalig fekete reflektorok

Kellene valami országos büntudat
estétől reggelig amikor fölkel a nap
arányosító eszmélkedés
írásra mutató kéz

Mene Tekel a végtelen fehér falon
tömör intelem utolsó nagy alkalom
hogyan kinek mennyi s miért adatik
s micsoda ménék szerint?

Nekem kertem van kis házam s a Dunára látok
s ahol születtem *a hétkerületben* egymás mellett üzletlakások
fénylik izzik büntudatom mely nem engem illet
hússal és ideggel áldozok vérszomjas isteneimnek

A KÉRDEZŐ

Az isten kézművesnek teremtett valaha valamikor
s megtanított bánni esztergakéssel vésővel satuval
később elszabadított bennem súlyos szavakat
majd olyan formákra oktatott
hogyan bonyolult életem
akár a faragott kő köszörült kés vásznon a festmény
sokértelműen és egyértelműen
elmondja magát

S bár engem is elásnak majd a keserűillatu földbe
nem lehet tőlem többé megszabadulni
mert benne maradok a kérdezőkben
mindig dühödtebb kíváncsisággal
az érteni vágyás rögeszméje szerint
válaszra várva

MÉG EZ AZ ESTE

Ez még a nagy sorozatból való
még ez az este
bordáink között ezüst ragyogással
ez a csordultig vörös egy tér poharában
ez az átvilágított leánycsoport
ez még a nagy sorozatból való
ez a nekibuzdulás és önhitegetés
a beszélgetés mely szárnyakat növeszt
ez a kapcsolat közted és a végtelen között
ez még a nagy sorozatból való
Ötven vagy hatvan este egy évben
ennyi elég
hogyan helyet cserélhess isteneiddel
és hogyan rézbe vésd
itt jártam ekkor és ekkor
ez még a nagy sorozatból való
még ez az este
Holnap már tél lesz

ŐSZROBBANÁS

Lángbaborult már megint a Város
októbertvégi gabonakazlak
 aranypárákban édes illatok
krómezüst madarak fémrepeszei
csorbulások az égbolt üvegén
Lakkozott aszfalt
 áruházkirakatok
nyilaznak vakult szemünkbe
siető asszonyok lányok
 combközép varázslatukkal
hibátlan szemsugarakkal kisgyerekek - -
Én itt születtem
 őriztek mindmáig gipszangyalok
fogatlan ínnyükkel homokkő fenevadak
kentaurok oroszlánok
emberszagukkal a kapualj alagútak
szent füstölőkkel a gyárak kéményei
Ismerem én a könyvtárakat s a csehókat
kórházak ketreceit
savanyúcukorka illatu mozikat és temetőket
szemhéjam mögött a Térképnek vérvörös hálózátát
s tudom a Belvárost
 látom a nőit ringatva
szép luxustomporukat
 októberközépi fényben - -
Tüdőmben több a korom mint az oxigén
több a pernye s hamu
és számosabbak halottjaim
mint a szépjárású fiatalok körülöttem - - -
Ezt a térképet viszem magamban
 a bőröm alatt
felszín alatti piros homályok légutain
gyönyörű emberi szerkezet - s ez már a teljes emberi mű! -
ércsöveiben
ideghálóiiban
véráramának vegyi üzemében
az anyagszere
a lélekzetvétel
a pusztuló sejtek
a születő sejtek
meghatározott
innen kötődő és innen bucsuzó
okos rendszerében
addig amíg
addig amíg - -

HÓREB HEGYÉN

Mint az a megvénült szigonyszakállú
Hóreb hegyén kit odaállított
a kaporszakállú a Kirekesztő
hogy csak vakuljon attól miben része nem lesz
és lázas szemét a célegyenesben
csak meresztgesse abban a reményben
hogy életművét betetőzve látja
de lábujjait már sosem meríti
a hétszer szitált fölhevült homokba
és homlokán a nehéz verítéket
nem száríthatja pálmák hűvösével
s a mandulával tűzdelt ürüpecsenyét
barátai közt el nem fogyaszthatja
s bár láthatja a sziklák s ligetek
s a leányszemü tavak kék világát
már oda be nem léphet
mint az a megvénült szigonyszakállú
ki szüntelen a sódert nyomta míg
az ígért földnek küszöbére értek
- izgága nép boldog bálványimádók! -
ki habzó szájjal agitált üvöltött
ezernyi üdvöt s átkot kitalált
nos ez a megszállott szigonyszakállú
csak áll Hóreb hegyén
mert hibáit s bűneit összegezték
s útlevelére rákerült a *nem* - -

mint ez a férfi a legendás fattyú
a királylány öléből származó
kit ringatott sásbölcső a folyón
s kinek kétfelé nőtt hegyes szakállá
az istenszarvu fényes emberállat
kinek végül tudtára adatott
Nem léphetsz soha ama szűz talajra
melyet ígért neked egy látomás - -

szóval így nézek összegezõ szemmel
Hóreb hegyén kit odaállítottak
s tudom amit nem tudhatott a másik
hogy tükrében a tömör fényvarázsnak
a káprázatos föld s a buja éden
csak öncsalás
csak optikai játék

A SZABADULÓ

Egyetlen elragadtatás a hegyhát
muszlin uszályban sétálnak a meggyfák
s csodálkozik a kert e friss öröklét
„Hát élsz te is? Hát újra visszajöttél?”

„Nem maradtál a füst hálóiban?
nem fogtak el a tél pribékei?
- önmagad kannibál emlékei?
Hát te vagy csakugyan?”

„Milyen északi látomást hozol
fagyból esőből szabadult fogoly?
Micsoda gyermeki nosztalgiát
és álmodott hazát?”

Állok a hűvös zöld fűkűszöbön
egy vaskules lóg arany szögön
nyílik a ház
benne a homályba zárt hallgatás

CÍMERVÁZLAT

Meghegyezem a ceruzát valódi
grafitkristályok hullnak a papírra
e művelet eléggé régimódi
egy kézműves ki e sorokat írja

Mint rögeszmés mint konok visszatérő
ég s föld között az árvaságon függve
lehunyt szememnek sötétjébe férő -
rajzolom anyám alakját betűkbe

Holott anyám - ő régen anyaföld már
Rákoskeresztúr homokjának része
s életem java mint a zúgó zöldár
s én már csupán egy deszka tengerésze

Micsoda örök kiárusítás ez
micsoda szemérmetlenség kitárni
amit a lélek szorongása szervez
egy lidérclátomást kikiabálni - -

A zsigereknek és az idegeknek
a titkoknak milyen kótyavetyéje
elmondani a szívem mitől retteg
s hogy éjszakámnak milyen mély a mélye!

De hegyezem a ceruzát valódi
grafitkristályok hullnak a papírra
e művelet eléggé régimódi
egy kézműves ki e sorokat írja

Vésőmet tajtékkövön finomítva
a szerszámacélt kékezüstre edzem
a viviszekciónak ez a titka
a vasfogót már többé nem ereszttem

Így állok én a műhely ajtajában
de nincsen műhely és már ajtó sincsen
egy merőleges fény a vetett ágyam
egy függőleges fény a vaskilincsem

A HUSZADIK SZÁZAD HARMADIK HARMADÁBAN

Az emberiség egy része még mindig
érzi ínyén az emberhús ízét
szózatot mond a világemelvényen
de szívében a máglyatánc lobog

Az emberiség egy része még mindig
fonott szíjostort markol tenyerében
és megtanult pár nélkülözhetetlen
jelmondatot a forradalmi hitből

Az emberiség egy része még mindig
az ember-máglyák bűzét szívja be
az ember-máglyák füstjébe mereng míg
az ember-máglyák üszkébe vizesel

A kannibálok gasztronómiáját
a bendő-gyomrok emléknedveit
hiéna-humanisták tapsa közben
egy fájó hiány kódében idézi

De már az emberiség *másik* része
- ajkán meleg az édes anyatej még! -
bordáin semmi védőöltözet
szabadságharcok vére homlokán

Igen, az emberiség *másik* része
a gyengéd együttérző s mindig lázadó
ha nem is fegyvert - érveket kovácsol
s ha üldözik - de mégis fennmarad!

PROGNÓZIS NÉLKÜL

Várom a nyarat mint mindannyian
de egyelőre Idi Amin biztat
hogy visszatér és minél hamarabb

Ha föltámadna bajuszával Hitler
s csontváz alakja mellett Éva Braun - -
az ég alján a lidérclátomás

Bokassa császár mélyhűtőiben
emberlapockát embermáját tárolt
és szorongatták vastag kézfejét

Rámdől a kor izzadtan bűzösen
mint söntéspult előtt hol borom várom
egy eszmetárs egy részeg

Köd miatt nem szállt föl a repülőgép
a történelem tömegkatasztrófa
a fénysorompó megint kihagyott

Késik a nyár de folyik szorgosan
nagyobb és kisebb tömeggyilkosok
bővített újratermelése és

az írógépek riadtan kopognak
ötmilliárd zárójelentés készül

NAPRITUÁLÉ

A váratlan nyárban
napoznak nők a sárga fényverés
hullámai alatt
rézszínűek és gyengéden szeplősek a szőkék
a barnák fűszerillatúan fahéjszínűek
a férfihomlokok vitorlavászon-keményen sötétek
és végül a gyermekek rózsapiros teste
mint megannyi rózse
lobog az este kék oldatában - -
hogy majd amikor göbös vesszőivel
végigveri a szél zilált körülményeinket
és szétrohadnak a virágok gyengéd hullái a sárban
s mint meglazult földem rányomlik az éjszaka lugos sötétje
akkor majd ők
bőrük sugarával
szemük violázó emlékeivel
vitorlázzanak azon a láthatár nélküli vízen
s a fulladás előtti nagy pillanatban
ők legyenek
a felhajtó erő

EGY SZÓ MELY ELMARADT

Ha egyszer innen majd elköltözöm
elviszem majd a papírtrombitát
s a papírkoffert is majd elviszem
a plécilindert és a doboz-dobot
s a kapun lesz a cédula amely
szép blokbetűkkel tudatja hogy én
ikszipszilon honpolgár vagyis ő
ezek szerint óvatlanul de nagy
titokban angolosan távozott

Kalapjában fölvert verébtójs
s bár július volt nagy télikabát
takarta bordái redőnyeit
azok szerint vagyis ezek szerint
és sárcipője szerte csattogott
a soha-nem-volt nyár sétányain

Elköltözött - *azaz ha* költözöm
múlt és jelen

ez az egyeztetés
egy ambivalens lélek dolga lesz
ki együtt látja *ezt s amazt* ahogy
a volt s a lesz - a kettő összefügg
s ahogy tócsákra pallót rak a fény
s ezen a könnyűlábú est szalad

Elköltözött innen oda s hova?
a valamiből hova? sehova!
egy régi filmszínésznő fölragyog
két rézkalapács tompán összecseng
két bronzkerék tömören elgurul

Narancsmellényben fürge férfiak
vas-harcsaszájjal fekete kukák
viszik egy élet sok feleslegét
emésztőgödör-szívü feledők
erjedt-örvényü vak kanálisok
utókor-szagú poshadt éjszakák
a nyitott sírnál délceg szónokok
narancsmellényben fürge férfiak

S egy szó mely eddig mindig elmaradt

CÉLFOTÓ

Át kell vészelní még a novembert
a decembert és a januárt
még a jeges esők húrjain
csontujjakkal játszó szeleket

Át kell vészelní a februárt még
át a márciust s az áprilist
futólázak gyöngy-hideglelését
még a májust még a júniust

Át kell vészelní a nyári éjkek
ezüstköldök holdvarázslatát
dobszólóját a zaklatott szívnek
még a júliust s a koraősz

Önáltató mindig újakezdést
vészelní a vészelnivalót
a viszonylagos történelmi létünk
eszélős parancsnokok idényét

Fagycimbalom üvegmuksikáját
pusztuló erdők vegyeskarát
összkarát a nélkülünk virágzó
fehér virágözön tavaszoknak

S átvészelní azt az éjszakát
még a századvég iszonyatát
még az ezredvég iszonyatát
még annak a percnék a magányát

Gyönyöreink sárba fulladását
harcsaszáju rémületeinket
kristályragyogását még a múltnak
mely a füstködön is átvilágít

Át kell vészelní még azt ami
át kell vészelní még azt amit
novembert decembert januárt
még a pillanat kilobbanását!

VAKÍTÓ PILLANAT

Hát visszajött a Nap egy pillanatra
megtépve szennyesen egy percre még
hogy zöld üvegként hasadjon az ég
s aztán földélként zuhanjon a csapda

a szutykos eső nyálkás teteje
s ő télbe zárt tetves hadifogolyként
a föld alatt őrizze a gomoly fényt
nyirkos veremben hol rendelt helye

De visszajött még mint ki a vagonból
a szögesdróton át is fölragyog
szemek szerelmek ölelő karok
a géppisztolyos őrség szinte tombol - -

igen ez nemzedéki látomás
így integetünk s eltűnik a vágány
s mi ottmaradunk éjek szalmazsákján
s az üres természet e szörnyű váz

De visszajött és átszaladt a parkon
virágtartású nőnemű remény
rögeszme-égen egy rögeszme-fény
rögeszme-strand egy örök déli parton

lugos homályban villám-pillanat
hogy következhet ezután is bármi
ha csak lehet hát érdemes kívánni
mikor az utcán újra átszalad

ÓDA A BUSZBÉRLETEMHEZ
1981

ÓDA A BUSZBÉRLETEMHEZ

Szabadságjogaimnak egyike
kötetlenségem havi kilépője
egy aszfaltutas havi vízuma
lábméretére mért varázscipője

Pest Buda Újpest Ságváriliget -
a négy évszak pirosa-kékje robban
így préselődöm sok-sok éven át
egy aritmiás vad csúcsforgalomban

az autóbusról villamosra
és onnan *ide* bérletem fölmutatva
gyermekkoromba hol foltos kutyák
futnak elém ujjongva és ugatva

s hol egy rézgombbal díszített kapu
zöld fénybe gyúl és csikorogva nyílik
s egy körfolyosón messze láthatok
a Gellérthegyig és egy fehér sírig

A Köruton a 6-os fut velem
a 28-as zörög Kőbányaig
majd Pestújhelyig a 67-es
de egyik sem egy csöndbe foglalt ágyig

így utazom perronon ütközőn
álom-lidérces kocsikon a gyermek
ki elfelejtett jegyet váltani
kit följegyeztek s azóta figyelnek

az ég alatt vastraverzek alatt
fekete fénnel földalatti égen - -
s kit majd magába old az erjedés
a Város izgatott bélrendszerében

de amikor fölszáll az Ellenőr
a karszalagos mindörök-hatóság
bérletemen az írás kifakul
s fekete gumók lesznek majd a rózsák

s már jól tudom az írás mit sem ér
a bérletem csak ócska hamisítvány
nem leszek soha igehirdető
és ki a Mestert látta - *a tanítvány*

A villamosról autóbuszra át
a júliusból hideg zuzmarába
hol a sorompó leereszkedik
vasfeketén egy végső magány ága

a fogak mögé szorult hallgatás
az eszmecsere nélkül maradt lélek
a válasz nélkül maradt kérdezés
a háztetőkön csuszkáló eszmélet

s az egykor-fiúk most csontbácsikák
s a csontnénikék *volt* gyönyörű lányok
kik ágyékukból szülték a jövőt
s ölükbe édesgették a világot

most villamosról autóbuszra át
és autóbuszról szállnak villamosra
s elszántak hogyha jön az Ellenőr
szép arcukat a hold ezüstre mossa

TÉLI REND

S a kapu elé rakjuk nyári lomjainkat
a rézfazekat melyben a Nap üledéke
és öt nyárfát is szép emblémaként

Röpít a szél kifakult lányruhákat
a nyárközépből tépett selymeket
ezüstacél rugóit könnyű ébredésnek
és alkonyuk sátorszerkezetét
futó lábnyomaid fodor homokban
és örvénylő villamos- s buszjegyeket.

A kapu elé rakjuk nyári lomjainkat
mert jön a MÉH - -
falevélfonnyadásu örömünket
és aszú pillanattal teli poharunk
s a világbéke című fikciót
mert jönnek a narancsmellényesek

Bordacsontomon bádogvégű bot kopogtat
a vak idő a vak idő
és muzsikál a bordaxilofon - -
korunk padlásán zöld egyenruhák
és zsákszövetből csüngő denevérek
a vak idő a vak idő

Mi kapuk elé rakjuk nyári lomjainkat
a lelkes egyén egész jelmeztárát
kellékeit lepergő életének

Mert hideg ujjal végigtapogat
a Kukák Istene
mert körülöttünk hull a hull a hó
mert papírjaink keringve sziszegnek
mert jelenünk már régen hagyatéék
csak textília üveg fanemű

egy ezredév utolsó lomjai
magánéletünk kacatkarneválja - -
a narancsmellényesek közelednek

ÖRDÖGI RITUÁLÉ

Hétfőn indulni vakon a lejtőn
Kedden a léptek megszorodnak
Szerdán gyorsul a menetsebesség
Csütörtök mélypont a zuhanás pokla
Péntek katarzisz fölébredés
Szombat a vezeklés köd-stációi
Vasárnap kisimult nagy víztükör
Hétfőn?
Kedden?
Szerdán?
ésígytovább ésígytovább

LÉZERSUGÁR

(VÁLTOZAT)

A lakkos fekete aszfaltúton
végigtrappol egy szarvascsapat
patájuk xilofon hangzatot ver ki
rőtbarba szőrükben dér-ragyogás
és a füst fénygöbös hálóiiban
madarak vergődnek farostlemez
redőnyös szárnyukon fénylik a vér
gördülnek tükröző Mercédesek
rőtpiros szőnyeg gurul a szivünkig
valaki átvágja a szalagot
Vonósok csúsztatott üvegzenéje
celesták fémsikolya
Bartók szeméből a lézersugár
áthatol rajtunk sötét szigorával

ANTI-JÓNÁS

Belebujtam egy nagykabátba
kisgyerekkorom éjje volt
naftalin-gyöngyök tündököltek
szóltam s valaki visszaszólt
Öltsd fel kemény vitorlavászon
vadszagú ifjúságodat
jégeső verje bár a csuklyát
a csuklya csúcsán süt a Nap

Hittem nem is a bőbeszédű
kecsegtető és dallamos
reményt rebegő öregúrnak
elhurcoltat de visszahoz - -

Lenyel a Cet mert *ki van adva*
emberi sorsom képlete
legyen hát nyákos belvilága
szerény személyemmel tele

Ám jött suttyomban súgva Jónás
büdös hasnyálból szabadul
aki teremt magának istent
s ki *arra játszik*, hogy az Úr

Nem Ninivéért Szodomáért
saját magáért bünteti
saját magáért vezekeljen
az is elég lesz majd neki - -

Kell az istennek a bűnbánat
kezemről mossam *én a vért*
gondolatban megöltekért
és valóságban megöltekért

Presztizsének mely öröklődik
kell ez a civil-bűntudat
én engeszteljem az árvákat
mossam tisztára az Urat

világnagyságú bűnöket mint
magamét mondjam magamét
elvállaljam az éjszakát és
úgy dicsőítsem mint a fényt

rögtönítélők zsarnokságát
hogyha magamra vállalom
tetszhalott házak fölélednek
förlődődik a jég-iszony?

Gyönyörű Jónás idehallgass
inkább a bűzös rettenet
inkább a halzsírszagú álom
inkább a Cet!

KERTI VARÁZSLATOK

Annapja Annapja

Anna-bokroknak piros bogyói vérezni kezdtek
Anna-kredencen gyöngykirakásos violák nyíltak
Anna-kislányok anna-babákkal mézízű fényben
Anna-tükörben tört lobogással foncsor remények

Anna-vitorlás ultramarinkék csöndes öbölben
Anna-lakása keleti ívelt márványjelekkel
Annap-délben delelő csúcson zuhanó csillag
Anna-bokroknak piros bogyói vér-ragyogásban!

Forog a nyár

Forog a Nyár vörösréz tengelye
fölragyognak kemény vetélőszálak
az álmok túlradnak a szobán
a bokrokon áttört egy arany állat

Licitálás

- Kigondoltalak - mondtam én a kertnek
- Igen? - felelte - most már én is téged
- Én kigondoltam halhatatlanságod
- Én kigondoltam a növényiséged

Az örök műhely

Az évszakok váltógazdálkodása
fénye-homálya örök műhelyednek
s amitől szegény emberszívünk retteg
nyersanyag néked a pusztulás gyásza

Az álom természete

Gyors sebességre kapcsoltam világom
szédületébe látomásnak szónak
de nem bizonyult jó transzmissziónak
befelé termel ez a lázas álom

Végszó kérelemmel

Napliánaid nemhogy megkötöztek
sőt inkább repülésre ösztönöztek
képzeld fölrepül egy városlakó
s díszkíséretként még egyetlen mondat
elment de mint a lombjavesztett fák
valahogy ittfelejtette magát
keríts be kérlek hogy keríts be
árnyékaiddal hogy teríts be
vigyázz rám mint egy gondos isten
ördögszekérre kikericsre

SZEPTEMBERI SZŰRT FÉNY

Álomfordulók

A vaskilincs engem álmodott
csontos ujjaim hogy ráfonódnak
és az ajtó engem álmodott
sovány kamasznak hogy majd kinyíljon
s egy lavór víz engem álmodott
borda-rácsaim hogy végigmossam
és a tükör engem álmodott
foncsor síkjain hogy felragyogjak
és a kályha engem álmodott
átölelve egész didergésem
és az alvás engem álmodott
mint egy tiszta ingbe belebujjak

Kontinuitás

E finom keskeny hosszú lábnyomokba
új női lábak lépnek folytatásul
a vastraverzet majd új férfivállak
emelik újabb kijelölt helyére
S a reggel ködös könnyű csipkefátyla
új nemzedékek feje fölött lebben
és a kettévált mondat folytatódik
új hangszálakon a megszakadt dallam
Valahol ott leszek továbbra én is
mint ötvözetben az egyedi fém mint
kohézió a feszített acélban
mint gyöngyragyogás egy szép nő fülében
Mint folytatható aki örökségül
egy emberdadogást egy nehéz sóhajt
egy kételkedést hagyott az utódra
a termékenyítő hitetlenséget
A korpuszt akit keresztreszögeztek
a tévedéseket és végül még az
ellen-keresztet melyre nem feszíthet
a fanatizmus nemes tagadást mert
A tagadás lesz életünk kovásza
az anya-örzött kovász a kosárban
a kutató tagadás a magányban
hamu-homályban parázsló reményünk!

ÓDA A RÉGÉSZKALAPÁCSHOZ

Majd száz vagy kétszáz év után

majd amikor
nem irodalmárok

de régészek kutatják életem mint valami

elsüllyedt törzs nyomvonalát

s kiássák a langyos hamu alól

a lakást amelyben
meddig is éltem?

addig ameddig addig

s megkíséreltem hogyha nem is

az emberiségben
sem szűkebb hazámban

de magamban rendet teremteni

Szóval majd hogyha elektronikus

kutatópálcák s régészkalapácsok

körülrajzolják határait

egy röppálya ívét fényből homályba

sőt felszínre hozzák *volt* arcomnak üzenetét

sőt arcomnak volt mosolyát

cellulóz emlékét kéziratoknak

s a rólam írt értő vagy nem értő dolgozatok

elbomlott és összeérett

kupacait

Szóval majd hogyha kompjúterek

csontokból fogják kielemezni

egy magatartás egész rendszerét

foszforból mészből sókból kimutatva

valaha volt mozgás ritmusait

futásba lendülést megtorpanást

bukást és emelkedést - -

Kétezerennyien és ennyiben

összegezik majd

koponya struktúra csontok alapján

ez furcsa háborúban élt

s mert abban élt születéstől halálig

négy szeme volt hogy figyeljen

kettő éjjel is nyitva maradt

s kényszerült látni hátrafelé is

négy füle volt neszre riadtan

s két szíve hogy befogadjon

szorongást hitet magányt

Egy tömpe kalapács vallatja majd

csontjaimat

álmaim homályát lézersugár

s a kutatóárok

égre löki majd vasfényeit

majd amikor

ÉN ÉS Ő

Ismerem az illetőt hogyne!
mindig nyomomban
ólálkodik a kapu előtt máskor mint villanyszerelő
vagy a házkezelőség munkatársa csönget be hozzám
szemében legalább hat évtized vizsgálódása
utánam jött a pusztulásba is
ahol mésszel öntötték le közös sírban a halottakat - -
nem nem viselt álarcot soha
és nem tagadta létezésének természetét
nem üldözött nem hajszolt
nem sugallt kényszerképzeteket
nem Karinthy fiatalembere aki számonkéri
azt a bizonyosat
amit ugyebár elmulasztottam
nem nem
nem követelődzik
nem vádol
csak figyel
szemében legalább hat évtized vizsgálódása
arcán legalább ezer év ráncai
nem lehet szabadulni tőle
levetni mint egy átizzadt inget
eldobni mint egy vásott lepedőt
megújítani mint egy lejárt útlevelet
semmit sem lehet kezdeni vele
mert ha kiszúrnák a szemét
akkor is *engem* lát
s ha megvakítanak engem
akkor is látom *őt*
szem nélkül a *szemt*anút
arc nélkül az arcát
pro és kontra
összenőtt ikrek
s nincs a halálnak olyan finom szikéje
amely minket szétválasztana

MONOMÁNIA

Micsoda hiánya lesz a Napnak hogy egyszercsak nem süthet rám
felhőnek hogy hűvös illattalan szpréjével
nem permetezheti arcom
bokornak hogy jázminszagával nem bódíthat álomba
parti fővenynek hogy melegével nem simulhat testem alá
zenének hogy fülemen nem hatolhat át
az idegek rezgő hálózataiba

félelemnek hogy nem foghatja marokra rángó szívemet
örömmek hogy nem ragyoghatja át pupillám sötétjét
boldog üvöltésnek hogy nem szakadhat ki torkomon
vér áramának hogy nem löködhet érből érbe
istennek hogy nem lesz akinek megbocsásson
üdvözítő szónak hogy nem lehet bennem maggá
mely kicsírázik

VASJANUÁR

Drótból fonták a januárt
Vaskötelek
a láthatárt vörös csíkokra tépték
az interkontinentális északi szél
megállás nélkül éjjel-nappal robogott
elsöpörte az üvegpályaudvart
a holdsütésben hasadtak a mínuszok
szabálytalan csillagkerámiái
Egy lépcsőház akna-iszonya ordított
s többiek
halálos félelemmel viszonozták
életünk sűrű rácsait a zuzmara
gyöngytenyészetével beborította
a jégporondon állt egy liliputi nő
már öregedő nagy babafejével
arcába sebet mart a gyűlölet
a manézsimester intett
de elnémult a nagy csodálkozástól
Ha visszanézek rájuk - -
a jégvitrinek
tömbjei kéken-ezüsten ragyognak
élesrefent kések a kirakatban
álmaink fantasztikus figurái
mélyfagyasztott remények
ezüst húrokon kristálymuzsikák
egy nagy bonyolult kristálynémaságban
Drótkötelekből sodort január!

ÁLOM A KASTÉLYRÓL

A szürke falon nyílt egy ajtó
hajlottan Franz Kafka belépett
nyujtotta kezét mondta látod
meglátogatlak mondta téged
illetve egész nemzedéked

Illetve mondta akiket még
e furcsa perben behivattak
kik az aktákban szerepelnek
és egy szobában hol nincs ablak
hosszú évekig várni hagytak

S ahol *miért* nem lehet tudni
megkapja majd mindenki részét
hol fűrészpörrel körbeszórják
reggel a bádog köpőcsészét
este a bádog köpőcsészét

Villanyok sárga vak tócsái
mindig siető árny-ügyészek
forgáccsal tömött aktatáskák
hóhérszalagban madárfészek
holdvillanású kifent kések

Ügyrend szerint hallgatni várni
ajtó előtt hol ajtó nincsen
ügyrend szerint hallgatni várni
csüggesz kedni egy vaskilincsen
ajtó előtt hol ajtó nincsen

Sárga ujjával papírt zörget
aki a jogot fejből tudja
magas hangon a semmit mondja
a válaszokat átalussza
nem távozik és nem jön vissza

Elégtétel és jóvátétel - -
menekülhetsz de messze nem jutsz
kígyózik vissza száz sikátor
emészt s ürít a labirintus
emészt s ürít a labirintus

**HÁNY PERC A NYÁR?
1981-1986**

SZENTENDREI MÁGIA

*A csiszolt üveg-élű kertben
a keskenyvállu fény jön és megy
nyakszirtjén áttetsző pihéknek
fölragyogó hulláma rebben*

*Ágaskodik egy sudár rózsza
megnéz és visszanézek én rá -
mint akik búcsúzkodnak némán
figyeljük egymást percek óta*

*És ez a pár perc volt a nyár is
ez a szép komoly összenézés
a levegőbe lendült kéz és
a vitorlázó esthomály is*

*A láva-mag a láng folyója
tűzcsóva összefoglalása
az est Dunába hullt parázsa
a végtelen konstrukciója*

*Hány perc a nyár? hány perc a fénye?
három vagy öt? egyetlen egy csak?
kitaszított és kiszemelt vagy
egy zárt rend foglya s szökevénye -*

*Kisér a rózsza pillantása
az üveg-élű fénycsiszolt kert
amíg magába oldva elnyelt
egy kapualj sötét varázsa*

ELEKTRÓDÁK

1

Egy permanens légkalapács
beépült idegrendszerembe
és mintha saját szívem verne
lezúdul száz meg száz csapás

Mit kezdjek a zajártalommal?
az üvöltés már nem elég
a füldegő sem menedék
mert ami robban belül robban

Az egész létezés remeg
s bár megfogadtam nem beszélek
száj nélkül mondom mint a lélek
mert vallatóim műszerek

2

Az ver bizony - saját szívem
gép írja le dobszólamát
körüldobolja a halált
hogyan és nem és hogyan igen

Éjjel-nappal egy monitor
szikráztatja villámait
s egyszerre - riadó megint!
egy arc fölöttem szép komoly

Az összpontosult figyelem
az ég a föld apály-dagály
s a szavak rendje összeáll
hogyan és nem és hogyan igen

3

Az utókor? nem érzékelhetem -
s bár érdekel de nem leszek jelen
marad majd kőbe vésve pár jelem
hieroglifák - remény értelem
egy gondolat s jelkép - figyelt a szem
mi volt ez? megmaradás? kegyelem?

4

Megfogalmazták az ítéletet
gépek és lombikok a kritikát
s ez pontos szabatos - nem tűr vitát
dolgod csak egy:

hogyan legjobb önmagaddal védj magad
a benned szét nem rombolt minőséget -
ki megítélt még nem győzött le téged
hát halálodig az légy aki vagy!

1984 NOVEMBER

MINT FESZÍTETT SZÁRNY

Mint feszített szárny úgy tart kétfelől
föld és ég között a büszkeségem
hogyan drótakadályokon át
íme mégis sikerült kiküzdenem
függetlenségemet
még magam ellen is

Hogyan nem szervezem a halhatatlanságot
és íme meghalok
hogyan együtt növekszem a fiatal mandulafával
bár visszafelé egy másik horizontban

s ha elengeded a balkezemet
én elengedem a jobbkezedet
és rosszabbul te jársz

Pásztor-nyugalommal reggelek fényostorával
terelem egybe régi utcáimat
s teljesen új város lesz belőlük
ahol a törvényeket
fiatal párok piros betűkkel
vőlegények és menyasszonyok írják

Növesztik futtatják fonják a divat
holnapra csüggedten lógó ígét
műnemiszervek szezonja - -
halált lihegnek a helyfoglaló ifjak
mozdulni nem akaró öregek fejére
ámde a vének sem ettek meszet
inkább a fölkinált sót nyalogatják

Leültem a földre és jóillatu bokrok
guggoltak körém
velük beszélgettem
jöttek fiúk lányok
 múltamból s jövőmből
heverem egy strandon
s a Nap kosarából
intett egy sosemvolt
soha soha nem lesz
 isten-úrhajós!

1982

ARANY ÉS FEKETE

A rézőntvény-nyár harangkondulása
a vékony fények lábujjhegy-futása
folyóban arcod széthullámozó mása
egy nyírfaliget zöld csodálkozása

 hegesztőláng
 a szánk
 a záruló napok
 fémvarratok

Vergődöm ikrás sűrű mézmelegben
mint gondolat a bogár-képzeletben
hajnalt iszom vakító alkonyt ettem
egy rész vagyok az izzó ötvözetben

 hegesztőláng
 a szánk
 a záruló napok
 fémvarratok

A Nyár mint időzített bomba robban
és visszahullik parázsló magokban
mint olvadó fém csorog a csapokban
kigyulladt arcok sötét ablakokban

hegesztőláng
a szánk
a záruló napok
fémvarratok

És bronzba lángol a vadmeggyfa ága
és vasba dermed anyánk vetett ágya
és özönlik az emberiség-láva
fekete kokillába

AZ ÍTÉSZ

S az ítézt vajon ki ítéli meg?
a földmérőt vajon ki méri föl?
az instrukciók gyors alkalmazóját -
évadjait ki összegezi majd?

Ki minősíti egyetlen egy szóban
a félreérthetetlen végterméket
a szétindázó áltudós halandzsák
nyelvi rémtetteit?

Ki méri föl ha mérhető e ráknak
ollója hány rügyet nyesett -
mit tarolt le a filosz-filoxéra
s mennyi nemes növényt ez a gyomirtó?

A lábjegyzetek nem győzik már lábbal
buzgalmát nem fékezi a halál sem
s ha föltámad és mindig más alakban
papír papírt petézik

VASKÜSZÖB

Énvelem aztán jól megjártad
álltál egy hideg vasküszöbre
gyötörtelek mint sav a fém
hogyan fölragyogjál mindörökre

S bár a hasonlat tökéletlen
mégis pontos mit összefoglal
lassan záruló ajtó lettél
mell bőrtönében nehéz sóhaj

Hideg esőben selyemernyő
fémszerkezete őszi égnek
kódrendszere egy kiáltásnak
jelrendszere a segítségnek

LEVÉL A PULI-NEMLÉTBŐL

Nyakörvem nyakadban
s ki fogja vajon a pórázt?
az északi szél?
s tartod a lépést vele?
Hogy vagytok nélkülem?
szóltok-e hozzám a hallgatással?
csahol a csönd?
Tudom a nagyobb bajok!
éhező lengyelek fagy szigorában
vesztébe futó világ -
tudom tudom
nagyon is megtanítottál
Mennyi titkodat ismerem
láttalak sírni
futni örömtől
szemedet dörgölni munka után
reggelek felé szaladtam veled
angyalok nem látható lábnyomában
Körmeim neszét a parkettán hagytam
árnyakra uszíthatsz üldözöm őket
hideg orrom a tenyered érezheti
körözöm álmaid fényköreit
Én is csak álmodlak téged
futtatlak éveid bokrain át
nyakörvem nyakadban
és mindig visszatekintesz!

FOLYTATÁST IGÉNYLŐ VERS

Életünk rendetlenségei
cseppköbe dermedt torzók
alvásunk mélyén bálványként fölsorakoznak
elintézetlen ügyek valahavolt nőkkel
álbarátokra pazarolt érzelmi gesztusok
rosszul sikerült férfias önérzet (észre sem vették)
haza- és világszeretet
prófétagőg reklámja nélkül
és külön rock-csapat nélkül
Európa szinterein
MÉH telepeken rozsdától ragyogó
tegnap még nagy igazságok
félfogaskerekék gipsztömítéssel
alkatrész szavak idomai

szétroppant gerincű tengelyek
szélütött kazán melyben a hóesés termeli a hőt
el nem intézhető gyűlöletek elemei
ócskavas diktátor
ámde a szája még mindig mozog
A szép és igaz és egyéb közhelyek foglyaiként
itt állunk fivéreimmal
hugaimmal és kisöcséimmal
bűvölve és megbűvölten
a fin de siècle fényrohamában
az új ezredév küszöbén állunk
azzal a gyermeteg hittel
hogyan összeszereljük szétdobált fogalmainkat
s a labirintusban kézenfog egy kéz
amelyet egy másik kéz melege érint
és kezek és kezek és kezek eleven lánc -
s így megtaláljuk a mellékfolyosót
a főszugárat?
mikor is?
holnap?
holnapután?

PROGNÓZIS NÉLKÜL

Lebontják lassan szétszerelik már nyarunk fénytraverzeit
borzongó selymét hús reggeleknek felgöngyölíti a szél
combjait fázva egymásra zárja elheverőben az est
fölforr a szilva buggyan a földön vastagon lila iszap
Útlevelet vált vízumért fut ki így remél menekülést
mediterránként kér bebocsájtást örökös homálylakó
fókazsír gyűjt már az okosabbja prémekre spórol a nő
fölfalta Karcsit szegény a Cápa iszonyú rotációs

SZENTENCIÁK NÉLKÜL

Végülis nem az ügyes hangsúly
hitelesíti majd a szót
csontváz-vigyor leplezi majd le
a magát átmaszkírozót
Végülis - mi marad meg végül?
összegezi majd az idő?
elsüllyedt évek fölmerülnek?
halottnak foga-haja nő?

Teremt az ember maga embert
ki gondolkodás vér ideg
s bár saját szenvedése árán
egész önmagát méri meg

Nem hibátlan nem csalhatatlan
s ha visszanéz - előre néz
az utókorra nem bízhatja
melynek nélküle nyoma vész

Látod Lajos szentenciákat
írok születésnapodon
hogyan végül szentenciák nélkül
köszöntselek ilyen jogon:

mert nemesebb és bonyolultabb
egy magatartás rajza mely
mint pályakép felei a mának
s a holnapnak is az felel

SZÁZNAPOS ÖNKÍVÜLET

Hát igen Nyár
ez gyönyörű volt tőled
ahogy játszottál a szélben a fiatal fákkal
s az alkonyat kezébe nyomtál egy kupolát
s ahogy jöttek sorba az új nemzedékek
nimfák és klaunok
légtornász mosolyuk bűvöletében
igen igen ez gyönyörű volt
ez a száznapos nonstop önkívület
a ciripelő ezüst szökőkutak
megvadult fénycsövek tánca az éjben
s az aszfalt gödreiben eső után
az üvegzöld álmélkodás
A mérőőn nem ért tengerfenéket
s egy szoba négyszögében
elfért a végtelen
családi faágyban ébredt a Nap
s a Hold egy kétajtós szekrényben tünt le
a szaladó reggel lábnyomait
még sugározzák a barna tetők
igen igen ez gyönyörű volt
(rakétalövegek krómacél torka
köröskörül a Föld bekerítve)

AZ EGYSZERI CSODÁT

Az ősz öntöttvas rácsain
égő jelek
a vadrózsák kis tűzbogyói
az ősz öntöttvas rácsain
a kapaszkodó emberindák
kezek kezek

Fémolvasztó forrasztópáka
lehunyt szemem mögött a Nyár

Az ősz öntöttvas rácsain
túl kezdődik a hadgyakorlat
fedőnevén a *fagyhalál-show*
a dombtetőn
túltáplált főtisztek futkosnak
szemükön látcső
gyomrunkba látnak vetett ágyba
női lágyékok sátrait lesik
gyöngyfélhomályu asszonymelleket
leleplezik a nyári látomást

Hólyagpapíron szabatos terv készül
fókaszír eszkimólét
párszavak a mínusz tizenötben
mondatok zuzmara-köre
és szürke jégplató

Hát gyújts tüzet és védekezz
mérsékelt égöv fázékony fia
állati bőrök helyett értelemmel
érvekkkel véd magad
hogyan visszaverd a Tél stratégiáját
s hogy fölmutathasd végre
a Tél fehér drótsövénye fölött
szép karcolatlan arcod
meggyötört öreg arcod
és messzenéző arcod
és szemüveges arcod
kimunkált emberarcod
teremtett remekművet
az egyszeri csodát

KILÉPÉS AZ ÉJSZAKÁBA

Már aláírták az iratokat
a koffér lezárva
a pecsétőr ásít
már nem hiányzik egy félóra sem
az elutazásig

Még pupillámban a szülői ház
a bérház az udvar
a homályban lebegő régi lakás
a pillanat mikor lehulltam

A mellkas már átvilágítva
és foszforeszkál a bordák sora
a mell kosara
a kartoték lezárva már
de kinyílik a szemhatár
mert lesz még egy nagy vacsora
és csillárként kigyúl az ég
és tündököl az estebéd
s a szám körül szétrajzolódik
az elhallgatás mosolya

Az üvegfülkében egy figyelő szem
mely útlevélképemmel összehasonlít
mely azonosít
az identitás
hogyan én vagyok én

Kilépek a megdermedt éjbe
a pikkelyes ezüstben még egy közeget
ki ezüst kezével megálljt int
és feszített tenyérrel vizsgálja át
a három inget az öltöny ruhát
és bólint

Nem viszek magammal semmit uram
itt marad minden
itt hagyom titkaim

mutatok hátra

falakba zárva az ébredés
felfüggesztettem a Napot egy ágra

ROBINZONÁDOK

A belső tenger

A belső tenger amely
türkiz és rózsaszínű volt
a belső tenger amely
hajnalban aranykehely
melyből egy szakállas isten
szép piros ajakkal kortyolt
tajtékos közelt tág végtelent
a belső tenger amely
bennünk az üvöltés
bennünk a csend
hajót és halált az égig emel
s az eget a vízre simítja
a belső tenger amely
a belső a belső amely
türkiz és rózsaszínű volt
egyetlen véres olajfolt

Az öböl

Mint vértől átszótt női ölben
egy korallpiros zárt öbölben
sokszáz évig feküdtem én
s fejem alatt
a nap
hajpihe-párna s benne fény
csak később amikor a sás
lábam s kezem összekötötte
s az émelyítő rothadás
nyálkás anyagát partra lökte
s az algák zöld uszonyai
rámtapadtak s mint egy mai
Jónás ha nem is bent a Cetben
egy bűzös kelepcébe estem
s az Istenhez így kiáltottam
Igaz hogy híved sosem voltam
jajomban nem hívtalak Téged
most sem várom a segítséged
mely szabadítja jó fiát
de némi eleganciát
- van erre ok -
már csak gyakorlatodnál fogva
elvárhatok
Hogy elhited magad magammal
hogy lehess angyal
hogy légy kerub
aki előtt hitetlenségem

leborult
s hogy amikor
testem kagylóként összezárja föld s az ég
érezhessem az öböl trópusi hevét
korallpiros húsgyűrűk melegét

Péntek

Péntek vagyok mert pénteki napon
szólított elő uram a bozótból
hol agyam minimális terhelése
gyanulansággal töltötte szívem
Makogó társam vörös hímmajom volt
ha neheztelt a fenekét mutatta
s én tollat tűztem feneke lyukába
hogy válaszoljak jókedvem szerint
Egy ideig egy pálma volt a múzsám
haját piros virággal díszítettem
költöttem hozzá egyetlen egy verset
s ő szült egy gyengéd ágot énnekem
Gyíkok pikkelye kígyók szigony-nyelve
ősfák homálya hűvös székesegyház
mohán aludtam keserű gyökérrel
gyógyítottam nem-ismert lázamat
Már úgy hittem vagy hittem némileg
hogy ez a valami amiben élek
hogy ez a valami *a* valami
a hogy ez a *minden* és hogy nincs tovább
Elképzeltem egy bordára szótt asszonyt
éreztem húsát bőre illatát
ágyéka szőrét melle gombjait
megsimogatták mohó ujjaim
S amikor uram rámkiáltott akkor
azon a fényes pénteki napon
vékony hangon kiáltott s azt reméltem
a képzeletbeli asszony kiált
S így kiléptem a menedék-bozótból
s ott állt egy megperzselt európai
láztépte szájjal eszelős szemekkel
és rámfogta nem-ismert fegyverét
Egy strukturába kell hogy illeszkedjél
ezt mondta s nem értettem a szavát
csak később tanultam meg gyakorlatban
hogy mit jelent a furcsa jelbeszéd
Sokezer-éves kultúra jegyében
tanultam hogy kell tüzet gyújtani
és elvégezni az anyagcserét
a lakóhelytől kissé távolabb
Így lettem része a társadalomnak

amelyre mondhatom büszke vagyok
szabadultam az esetlegességből
és átélhetem már a bizonyost
Átértékeltem a fogalmakat
amelyeket az őszbozótból hoztam
rabság szabadság demokrácia
ez Péntek fiam mind viszonylagos
S hogy viszonylagos és hogy kinek szolgál
a civilizált elv megtanított
egy folyton változó értelmezésre
a fönmaradás kemény kényszerében
Uram ontotta a nemes eszméket
de háncsostora csattant hátamon
ha szolgálatom hiányt szenvedett
a gyenge feledékeny agy miatt
Tőle tanultam meg a rettegést
a szabadság szavából a rabságot
hogy alvásban is jön a félelem
mint háromfejű ötkaru lidérc
S ha gondoltam a zöld bozót-homályra
s ha álmom ágain hintázva függtek
a piros majmok s karmos madarak
én nehéz fájdalmamban fölzokogtam
Mért nem szedsz nyugtatót
így szólt uram
itt szabadon találsz valériánát
ellened mondtam nincs valériána
mert megfullaszt a nemeslelkűség
Ahá felelt magasabb fokra léptél
a lázadás - ez intellektuális
fejlődésednek már biztos jele
és átdöfött.

A MŰVELET CSŐDJE

Az álombeli elegáns hotel
illemhelyére kényszerülve láttam
a röhögtető s olyan szomorú
embert alázó engem lealázó
mulatságosan torz pillanatképet
Ahogy a hall oszlopos csarnokából
mely csupa márvány faragvány s arany
a szalmiáksavas terembe léptem
mert terem volt ez is
bár hűgyszagú
(nem szívesen írom e naturális
de megkerülhetetlen szót ide)
a repedt piszoárok őreként
egy tojásfejű sorhajóparancsnok

lerobbant admirális ült
az űr
valami tépett aranypaszomántos
díszgombos s kékjevesztett uniformis
harmonikás és megtört zubbonyában
s újságot olvasott
orrával érintve a betűket
mig körülengte őt a pisiszag
De amikor beléptem összerezzent
kopasz fején pár hajszál kuszasága
a sok papírt elejtve
a fejére
kapkodva bár sapkáját igazítva
teljes díszöltözékben
tetőtől-talpig olyan fegyelemben
ebben a szagban ünnepélyesen
hogyan érzem
itt lehet bár vizelni
de ő helyén
és fején a dízsapka
így fogad ő hogy tudjam
ez a hely
mint *más* helyek
éppen oly ünnepélyes - -
és éppen ettől nem ment a dolog

MAGAMHOZ VISSZA ÉN

Én bizony *ottfeledtem* magamat
s egy zebracsíknál állok tétován
ahol két sugárút találkozik
s a széndioxid fullasztva köhögtet
Én továbbmentem *tőlem* de a szem
az ottfelejtett - eszelős reménnyel
utánam bámul hátha visszafordul
az eltávozó és váratlanul
ahhoz a keresztúthoz visszatér majd
magamhoz tér majd vissza mint aki
vállára veszi azt az útkeresztet
vibráló fények ezüst ívelését
a zaklatott emberek vonulását
a hazatérő férfiakat nőket
a szobát amint majd a fény betölti
az ágyat melyben egyszer elaludnék
és újraálmodhatnám magamat
akit egy zebracsíknál *ottfeledtem*
ahol két sugárút találkozik,
s ahol sötét szememmel visszavárom
őt aki én vagyok

GYALOGOS HATALOM

Gyümölcsöt eszem
bort iszom és
süt a Nap rám
marhaság lenne
hogyha mindezt
abbahagynám
de hiányzik is belőlem az
önkéntesség
hogy ime tessék
fejem nyakam
zuhanjon le a nyaktiló ha van
én ilyen olcsón nem adom magam

Mert hangoztatom
váltig örök pesszimista
szomorúságom nem válthatja senki vissza
és tájékozó haragom is gyönyörű
mint ez a júniusi délután
e pelyhes ölü és e tárt ölü
kinek kortyolja ízeit a szám

A nap zizeg mint kérődzőnek az alom
két mell között pihen fejem
lehet hogy ez megszámlálható alkalom
de nyögdecseleő diktátorok
és csattogó műfogsorok
ellenében ez a konok -
a gyalogos hatalom

Gyümölcsöt eszem
bort iszom és
süt a Nap rám
marhaság lenne
hogyha mindezt
abbahagynám
de hiányzik is belőlem az
önkéntesség
hogy ime tessék
s kik úgy vélik hogy sorsomat igazítják
megöljék bennem emberségem édesanyját

CSONKA REKVIEM. ILLYÉS GYULA

Hogy halhatatlan
nem vigasz
hogy teljes élet
nem vigasz

hogy nyolcvanegy év
 nem vigasz
 hogy örökhagyónk
 nem vigasz
 csak az
 tép idegünkbe
 a csapás
 a déli napfogyatkozás
 az irreverzibilitás

 Hogy örökre kihunyt a szem
 benne a tél a nyár

 a kutató lézersugár
 mely úgy világította át
 az összeszerkesztett hazát
 az igazat a hazugat
 mint a tisztázó akarat
 mint csillagvisszfény csillagot
 rézből kovácsolt napkorong
 a föld s az ég
 területét

 Fehérbe öltöznék
 a gyász
 egyetlen fehér ragyogás
 sokezer éves és mai
 hullámai
 árasszák el a temetőt
 a földbe süllyesztő időt

 Mert nem igaz
 magunkat áltató vigasz
 hogy a lángelme nem halott
 nem tudni *meddig s hol* ragyog
 s ki életében hű konok
 a halálban nem ugyanaz

 Legyen a halál átkozott
 mert ő a zuhanó sötét
 mert *vele nincsen párbeszéd*
 kit a fekete szél hozott
 és úgy szórja szét csontjaink
 hogy kijelöli börtönünk
 örök hazánk határait

 1983 ÁPRILIS 22-24

VÁRATLAN REGGEL

Kinyílt egy ajtó a Nap ajtaján
vasfésűtől lazul az ég haja
széthullámszik a lányillatú haj

Borítom arcom e selyembe én
mindegyik szála szöszös puha fény
nagy mellkasként lélezkzik a talaj

Úszom mint hátúszó fölfele lát
táguló szememből az alvilág -
nézi az aszfalt az ég homlokát

Az ájult alvás mélye szertenyílt
váratlan reggel! szabadulsz megint
kiáltozol - az emberség! a jog!

és úgy reméled hogy majd ez a nap
ez éjszakáig érő virradat
az égre tűzi kétes csillagod

FELEDÉKENY ISTEN

Már lassan mindenki *annyi* éves -
micsoda devalváció!
förlhabosított üdvriadó
szót szül a szó

Vénsége jogán ő is megdicsőül
a vádaskodó a rágalmazó

Ennyi vagy annyi *mégannyi* éves
dolgozik furt az éremverő
s a fényben ő
köszöntő szavaktól emelkedő

Hallgat az utókor hallgat s felejt
a temető

Már lassan mindenki *annyi* éves
felejt az üldöző s az üldözött
máma vagy holnap s már
kopog a rög

Feledni igyekszik az isten is
és nyöszörög

Megtörtént hát a szikrázó partraszállás
 benyomult a lépcsőházakba a trópusi lihegés
 a lift mint gyémánt nyílhegy átdöfte a földemet
 a házmaster lába elé piros virágokat raktak
 a hagymák fölcsíráztak a csarnok vastraverzéig
 a sugárban locsoltak a fényes rézcsapok
 a egy szobor kis fütykösével elpisilte magát
 a egy himmajom gyönyörű beszédet makogott
 a álmafa hölgy legyezni kezdte a galambokat
 a megadták magukat a fák a ligetek
 a egy torony fölemelte bádog kezét
 a hogy igen igen
 a mi ötven vagy hatvan év óta várjuk
 a várjuk a várjuk a -
 a micsodát is kérlek?
 a Nyár rémuralmát?
 a nem kedvesem
 a nem nem kedvesem - -
 a korlátlan hatalmát a valószínűtlenségnek
 a léghajózó álmok abszurditását
 a hogy én te lehessenek
 a hogy te lehessél én
 a mértéktelenségben!

Az őrtorony

213

Ég és föld között. 1940-41

Szűkül a gége néma száj
Babits Mihály Babits Mihály

Bordára fogyott test zihál
Babits Mihály Babits Mihály

Keríti hazánk a halál
Babits Mihály Babits Mihály

Szörny szomszéd perzselő aszály
Babits Mihály Babits Mihály

Ordas törvények vak vizsgáló
Babits Mihály Babits Mihály

Beszélgető füzet - a fáj
Babits Mihály Babits Mihály

Cenzura kód drótakadály
Babits Mihály Babits Mihály

Ég s föld között egy cérnaszál
Babits Mihály Babits Mihály

A néma száj nem néma száj
csövek közt jajdul kiabál

Hang nélkül jajdul kiabál
Babits Mihály Babits Mihály

Légy igénk kimondott szavunk
 hogy nem vagyunk magunk

Az a villamos ott a Széna-téren

Az a villamos ott a Széna-téren
ahogy rájuk ereszkedett az est
már örök járatként zörög szivünkben
amikor J. A. kalapot emelt
s a másik -

B. fölemelte fejét

„hiszen lehetnénk

jóbarátok” - írtad

a megkövető megrendült sorokban
te félreállított

Mért nem akadt egy közvetítő szellem

egy vele kibékítő jóbarát

hogy méltó helyedre kerülj

hogy használt ruhát többé ne viselj

s ne nyelje fényed a közöny köde

önérzeted őrlő nyomorúság

De *az* a villamos akkor a Széna-téren
az ereszkedő országos homályban
és az a suta kalapemelés
máig is *itt* világít
hogy megkövetted azt az öregebbet
a szellemet ki érti verseid
miközben hullt a sűrű szövedék

Az a villamos ott a Széna-téren
a rozsdamentes síneken zörög
esténként s olykor késve egy kicsit
de többnyire nagyon is pontosan
két egymásra figyelő utast szállít
akik lehettek volna jóbarátok
két lángelme hazánk jégkorszakában
emberségükben iker-csillagok

RÓMA RÓMA NOVEMBER

Hát megláttam Rómát bár Marcus Aurélius ellovagolt a helyéről
őt most tatarozzák

de kaptam egy pápai áldást Szent Péter terén
és fokhagymás kagylót spagettit meg sült rákot ettem
a Campo Dei Fiorin

hol Giordano Brunot az égbe emelte a máglyahalál
s ültem a Piazza di Spagna lépcsőfokain
Fellini szemével figyelve a lányok s fiúk tömegét
egyetlen tüdőből lélegző nagy test áramlatában
és ittam a sört piédobozból

A diadalív Titusé is beállványozva
ott vonult alatta talán egy rabszolga-ösöm
szakállá ágbogai megalvadt vérrel tele
s bár ama győztesek elkeveredtek a porral
hüvelykujj-intésük retteneti ma is az emberiség

Rőtbarra téglafalak
pineák gyengéd ecsetje az ég vásznain
ókori oszlopok processziója
kanyargó utcák homálya üvöltő autóroham
Aldo Morót itt lelték egy csomagtartóban
házfalon tábla virágkoszorú
A csodát és iszonyatot
öblíti sulykolja ontja a Város varázsa
etruszk kőhajadonok
egyenes vállukon kék horizont - közelednek
hogyan fér egy ember szívébe a látomás?

ÜNNEP UTÁN

És folyt a küzdelem török irháért
Torino-kék Ladáért folyt a hajsza
HI-FI toronyért Chanel parfümért
könyökharc futás vad lábdobogás
a bőrközel Az iszony kamerája
egy végső pillanat torz szemszögéből
a vartyogó száj s mélyvörös torok
fuldokló örvényét megörökítve
az Ünnepet világította meg
azazhogycsak az ünnep küszöbét
a fénysuhintó déli éjszakát
kannibál közelharcot javakért
Habzott a szűk és elegáns utcákban
a most és soha vad ámokfutása
az inak izmok csontok rohama
a csontvázak ezüst ölelkezése
Istenem most már véget ért az ünnep
izzó gúlában az emberhalom
a szelíd omlásban éhenhalók
nyitott szemükkel az eget lesik
és földalatti vasbeton silókban
feszült vigyázzban állnak a rakéták
míg odafönt az új szöveg világít

TÉLVÉGI VÁSÁR

ÁRLESZÁLLÍTÁS

ADDIG LEGALÁBB

Csak attól kiméld meg Uram - a panasztól
számat reteszeld be
ha jajgatni kényszerít kín s fájdalom testem gyalázata
hogy közönyös fülbe ne jusson az únt szöveg tört dadogása
nem fegyverletétel a búcsú -

zászlólevonás

Zászlólevonás? szép lenne ez retorikának -
egy szem meg egy száj meg egy lélek alámerülése
ha része csupán az Egésznek
ha egyetlen ember bukása csupán -
a leltár hiánya az emberiségé

Ez fegyverletétel igen!
s ki sárból és égből teremtette bizarr csodáit
elviszi magával a hétszer-homályba
az értelem fényeit gondolatok ragyogását

Az utókor - mondod majd idétlen féldadogással
a *majd s ezután* - nyüszít sóhajt az önbecsapás -
de kit érdekel az utókor?

hogy kinek kezére kerül amit teremt az ember
a jövőben éppoly esetleges bizonytalan
mint megméretésünk a mában

De addig is őrizd amíg magad őrizheted
egy látomás tüzeit parazsát árnyékait
a fogalmakat hamisító jelenben
őrizd tudatodban a szavaidat
és őrizze vidia-késsel megmunkált szived
mint madárhalottak közt lépkedő ornitológus
még szemében őrzi a szárnyak sötét csapkodását
és szorítsd a filc-ceruzát a kezedbe
mint zászlórudat egy olajnyomaton

hogy legalább addig
hogy addig amíg
addig legalább
addig legalább

FÉRFI A SZÁZADVÉGEN

Keresztury Dezső 80. születésnapjára

Keresztury
a nemes magyar sorban
jelen vagy tiszta karátfokon
Arannyal, Babitscsal s Pap Károllyal rokon
tisztázó értelem egy ködhomályos korban
Szigorú számonkérő a humánus nevében
európai s magyar!
mint a legjobbjaink
korrektora a jónak, a tanítás szerint
mit génjeidben hordasz

A dunántúli égen
láttad meg azt a fényt s azóta hordozod
hogy szertesugározd az örökölt eget
s hogy szineidre bontsd szavad költészeted
férfi a századvégen égre néző konok
Kérdező-felelő a sorssal szembenéző
reménytudó vigasz
ki műveiddel arra tanítasz
hogy újra nekiállni hogy nincsen soha késő!

KÜSZÖBÖN

A hajnal kék fedélzetén
a párák rongycsomói
laza fürtökben függenek
s a fény mint egy hajóhíd
víz s ég között
a forgalom
a fönt s a lent cseréje
föľhabzik percekben belül
az új nap rögeszméje

A törékeny gipszangyalok
- orrhiány zúzott szárnyak -
a tetők ívei alatt
kórusban összeállnak
s fölhangzik az ezüst korál
föľdübörög a pálya
s szétpattan az önkívület
lezárt üveghomálya

MITOLÓGIA 1949

Sem aranycsillagos kékbársony sátor alatt
sem gipszmáriás oltár gyertyái előtt
sem papnak sem rabbinak -
egy porszagú szobában mondta ki az *igent*
Budán a Széna tér egy kis hivatalában
V. E. és Dlabola Margit
halandó a halandónak egy pillanat
örökkévaló önkívületében
és aláírta a papírt két tanú is
két alkalmi idegen
sok maligánra hitelesített hitelesítő
miközben Isten fehér keze a fejük fölé úszott
s egy eltévedt felhő is mint menyasszonyi fátyol
s ők elindultak ketten a Városmajor felé
a Nyárelő meggyhabos virágai alatt
és villamos villamost követve rézcsöngetéssel
őket üdvözölte a sinek fordulóin
és ónhallgatással hallgattak a kupolák
és ökörfej álarcban jöttek a Fény utcai mészárosok
s egy virágárus bódé teljes készletével
a levegőbe szállt

APAFEJ VIGASZTALÓ

Ifjak biztatnak

apafej nem vagy te olyan öreg még

könnyű nekik -

őzfutásukkal hajnalszemükkel

oly vibrálóan nagylelkűek

mint voltam vala valaha én is

Magamnak előlegeztem vigaszt?

ILLENÉK MÁR

Egy bizonyos életkoron túl illenék már

a kellő komolyság jegyében abbahagyni

a versírást - mely nem egyéb - infantilizmus

egy fölriasztott gyermek vad kiáltozása

Hát költ a költő - nem tojást költ

vallomást költ

világfájdalmát közli és hascsikarását

s a titkok üvegajtaján túl elsuhanak

a vágyak s álmok bolyhos-árnyas figurái

Rejtett tavalyi napsütés asztalfiókban

egy képzelt madárraj és képzelt horizonton

rögeszmék elvek igazságok ideálok

s a megtépett hit összegöngyölt lobogója

A készlet -

papírlapok súlyos kötegekben

ideje lenne kicsempészni a kukába

rézmargaréták izzó paráztulipánok

kilincsek melyek ajtót soha nem nyitottak

A címkék -

védd fogalmaidnak tisztaságát

a szavakat amelyek ma is őrizendők

hogy ne lepje szobánkat szánkat kenyerünket

a hamisított hírek mindennapi szennye

Hát éppen ez az

ideje már észhez térni

és *ugy tenni hogy* - és csinálni már a semmit

és pörgetni a semmit bűvészmutatványként

és szögesdrótból varázsolni meggyfaágat

AZ A NAP

Hivatalos vagy nem hivatalos

félünnep-e vagy tán a legnagyobb?

kamasz szememben az a régi nap

frissen ragyog

Lehettem s voltam kitagadva bár
nemzeti félárva egészen árva
kék lüszter zakómon ma is ottmaradt
az a kokárda

Úgy emlékezem hogy süttött a nap
azon a napon mindig napsütés volt
két vonal ház fölött a végtelen
kavargó égbolt

S jöhetnek ma is a kitagadók
a semmit kántáló litániások
magamnak igazabb öre vagyok
míg rá vigyázok

1984 MÁRCIUS 15

LEVÉL SCEAUXBA SZÉLPÁL ÁRPÁDNAK

A Forró hamu olvasásakor

Hogy pátriárka vagy?

 megtalált forrás újrahangolt dallam
a robbantott szavak most rendberakva
 bár mondják a mondhatatlant
ötödfél évtized nem omlasztotta be
 de a felszínre hozta
a múltba zárt világ mélyeit-csúcsait
 nyolcvanhat év a rosta

Szerkesztöm vala

 folyosó mélyein soványan álldogálunk
lázás reménykedők
 a vers lett a hazánk az otthonunk az ágyunk
kezünkben *az a vers* és mindig az a sárguló papírlap -
kik már a föld alatt s még akik idefent
 egy üzenetet írnak

Kávéház hat pohár szitáló lámpafény s alatta Kassák
így vitted a hazát a határokon át

 te nyugtalan avangárd
ujjaid közt a föld meleg francia föld
 de gyermeki humuszként

hűséged foglya vagy
 s ragyog a téli csúcs rézöntvény juniusként!

1984 JÚNIUS

EGY RÉGI VERS NÉMI IDŐSZERÜSÉGGEL

Kihagynak ebből abból mondod
sorolod mint a tíz csapást
nincs a neved *állászedésben*
kibírtál minden kihagyást
nem vagy az örök névsor tagja
na és - az mondd meddig örök
hány évig *gilt* az arany névsor
gyalult deszkán dobol a rög

Persze ez csupán moralista
savanyú-szőlő-szóbeszéd
riszálja közben fent a fényben
ünnepest nő a fenekét
izmai finom ritmusával
seggét riszálja a divat
majd lesz belőle rokkant isten
majd lesz belőle büntudat

Ne lesd a névsort nagyon kérlek
egyértelmű légy mint a kés
mint a fémforgácsoló szerszám
s bonyolult mint a szenvedés
túléled majd elhallgatód -
nem szabadulsz tőlük soha
két hónap alatt ivarérett
tehát a patkány szapora

RADNÓTI NOVEMBERE

Egy viharkabát, egy notesz

A vers kisugárzik a földből egy notesznyi vers
és csattog a viharkabát
mint véres vitorla a kísérteties novemberi fényben

Az abdai tarlók éles rögein
rongyokban bukdácsol az Isten

Nap-szeme kifolyt
de versben beszél mert *arra* mozdul az ajka
és fölülről látja most is a hazát
mely nem látja őt már

És az erkély s az a cukrászda!
egy törekeny nő sugaras - versek szövetében -
csattogó viharkabát - -
s a bordák falán egy notesznyi vers

Egy öregember a talponállóban

Túl sovány volt ahhoz, hogy még tovább menjen
és hogy fölüvöltsön - ahhoz meg *túlszelíd*
mint ama Jézus kihez hasonlított
de zsidó volt az is
hát odapörkölttem!

Tudhattam volna hogy ilyen nagy ember?
S hogy velem öregszik?

AZ ELRABOLT NYÁR

Hogy hová tűnt a Nyár -
személy szerint nyaram?

Elhordták vaskosárban
szeme helyén üveg szem
erdőit szétkergették
iszapban dideregnek
a Hold helyén egy konyhakés

Hogy hová tűnt a Nyár -
személy szerint nyaram?

Cinkéit és rigóit
kemény zsinegre fűzték
a visszhangos kiáltást
üvegbe dugaszolták
a kigyúlt alkony elgurult

Hogy hová tűnt a Nyár -
személy szerint nyaram?

A fényeiből drótok
kódszövegek és görbék
utai föltekerve
orsóra föltekerve
jaj föltekerve utai!

Hogy hová tűnt a nyár -
személy szerint nyaram?

A gyertyák elcsöppentek
dermednek viaszrózsák
fölperzselt virágillat
úszik a füst ködében
cserépre zúzott csillagok

Hogy hová tűnt a Nyár -
személy szerint nyaram?

Szemed nem látja többé
vizében nem fürödhetsz
fövenyén el nem alszol
elalszol hiányában
megismételhetetlen

MINT AKINEK

mint akinek váratlanul egy másik orra nőtt
mint orient-expressz egy szakadék előtt
mint aki pusztá véletlenből olyan fapadosra szállt
hol aki csak zabált egyszerre *mind mindent kihányt*
kitől levlapon megvontak telet tavaszt és mindenféle fényt
egy rosszkedvű borostás bíró vicces ítéleteként
s *kilépőt* belépő helyett s kilépő helyett *belépőt* kapott
s mert örökké szárnyakra várt fenéken billentve repül gyalog
s akit mindez mint méltatlan csapás
mint *neki nem jogos* mint árulás
mint meglepetés szerződésszegés
úgy ért váratlanul mint szívbe döfött konyhakés
mint aki *hát én ehhez hogy jövők* döbbsen állt ott
és eddig ritkán szólított istenéhez kiáltott
mert most fel tudta mérni már:
néhány óvatos gyáva év
három vagy öt vagy annyi se *közben kíméld magad* -
Uram - ezért?

HOLOGRAM

Túlvilági fény és csupasz ágak
ragyognak a novemberi fák
készülnek kísérteties holográfiák
arany törzsek hosszú hűvös árnyak
Lassan sétálok a Körúton
mint a száműzött ki visszatért
s megfizetett reményekért elvekért -
könnyű fényben járok s jól tudom
bár a séta ideiglenes
de az öröm oly hevesen jár át
hogyan nem érzem melankóliáját
s szorítását annak ami lesz

A HELYREÁLLT REND

Sosem segít de szájalomra kész
hát kérlek hogy ne sajnáld magad
ha látja kínjaid - a lelki társa vagy
zokog jajong: micsoda szenvedés!

De amint múlnak lassan kínjaid
s érzékeny arcodon egy kis derű
a rend is helyreállt a helyzet újra egyszerű -
szíve teljéből gyűlölhet megint

PARKETTARÓZSA

Bálint Endre
műcsarnoki kiállításán

A zsennyei parkettarózsza tegnap délelőtt kinyílt
sötét vér buggyant az intarziák közül
sárga kerék gördült a barna olajgöcsörtökön át
feszületté lett deszkaszál
egy lécdarab még sóhajtván kisenvedett

A papírvágó olló körülírt egy arcot
öreg papírban villant a krómragyogás
egy parasztasszony szemléli a héberbetűs köveket
SZÁRNY ANGYAL NÉLKÜL átrepült
de suhanása ittmaradt

Az ikonosztáz fülkéibe
beálltak a nappal látomásai
zöld-sárga ködben gyalognak a távozó figurák
az egykor szőke-barna-rőtek-feketék
az örök szőke-barna-rőtek feketék

Egy rongydarab a kézben kivirágzott
egy rézgomb deres delelőn ragyog
a zsákhomályban lovacsák ügetnek
ágazó emberujjak

A zsennyei parkettarózsza tegnap éjfélkor kinyílt

FAGYKRISTÁLYOK

1

A kert kilátó magasában
látható lesz az egész pálya
kilátás nyílik a házra
mely műhelyem lakásom ágyam

A szavakra a mondatokra
nyílik a tiszta rátekintés
mely megméretés búcsúintés
de nem a nehézkedés foglya

A kristályragyogású kertben
az arcok fénye oly szokatlan
a csipkebogyók lángja lobban
hófalon varjak árnya rebben

Helyettem nem mondhatja senki
mondja bár szebben okosabban
sorsom - ha nem is választhatom
de a szintézist megteremti

2

A szintézis? egy történelmi
mert sokat élt ember egésze
az évek mérlegkészítése
vallató pillanat s kegyelmi

Az egész erdő fagytól józan
állok a kristályképződésben
egy rész a szikrázó egészben
egy földlakó átutazóban

3

Hajnali szürke félhomály köd
a tegnapokkal szembenézek
bár agyam még alvástól részeg
s szememben álmok árnya röpköd

Gomolygó halmazállapotban
de szétoszlóban már a káosz
és helyettem más nem határoz:
itt vagyok s nem tehettem jobban

Így vagyok és mást nem tehettem
hánytatott kín csömör utálat
izzadtam mint a hajsolt állat
de az egész felejthetetlen

Az egész - mind amit megéltem -
szerelem gyász fény és okosság
mint fenntartó elektromosság
s ha isten nem hajolt le értem:

Nyár volt a nyár nem festett vászon
és saját optikám az ég is
s hát végül kiküzdöttem mégis
hogy repülés a zuhanásom

MÉRLEG

Önkínzás ez vagy
meddő kísérlet
küzdelem bármi
a napok torlódó salakhegyében
rendet csinálni
nem szépíteni
nem retusálni -
nem hajszol önvád nem kerget szégyen
süppedő talajon
végre megállni

Nyeli a kukák
vas harcsaszája
falja magába
papírjaimat
arcomig hajlik egy barackfa ága -
egyszer elértem a fény angyalát
mosószer-illatú friss vetett ágya
fehéren vakított mint a tiszta láng
mint ezer fokon
olvadt anyag
építő-teremtő matériánk

A napok torlódó salakhegyében
küzdelem bármi
süppedő talajon végre megállni
rendet csinálni
nem hajszol önvád nem kerget szégyen
méretik életem
egy tiszta bíró
két tenyerében

AZ IZZÓ HUZAL

Az Akácfa utcától az Attila útig
milyen tetszetős összefoglalás!
holott csak egy izzó huzal
amelynek végén
föllángol és elparázslík egy ember
Egy vonal amit egy gyerekkéz rajzolt
szürrealista merészséggel
egy biztos térképészeti ponttól
a virágzó almafák hófehér zürzavaráig
A görbén emelkedő vonal két oldalán
tömör kőbálványok és sudár bronzférfiak
árnyékmenetek és sétáló virágsorok
s a fényben keringő méhek gordonkamuzsikája

Túléltelek benneteket ti nálamnál jobbak
s helyettetek várom a leszálló tavasz
fodrozódó illatait
a Mikó utcai franciaerkély pilótamagasában
egy valószínűtlenségben ittmaradt
és a pillanat vadászaként várva
hogy a Tóth Árpád sétány
szemhatáramig ereszkedjen
s valaha volt ablakából Lengyel József is
letekintsen hozzám

És kitalálok egy plüss-szagú Philadelphia kávéházat
a Budai Színpárral szemközt
s a Vérmező higanyizzású sétányán elképzelem
a sápadtfekete Babits Mihályt

Egy zuhanóhajú lány félrehúzza a reggel függönyeit
hogy az áprilisi fények lökődő habjain
úszni kezdjenek az Attila uti házak
s kalimpáljanak ebben a hullámverésben
a bizarr öregek
akik csak kutyaúszást tanultak a történelemben

Állok a park és a hegyek tündöklő röptérében
megszabadulva minden statikától
és visszanézek az Akácfa utcára
ahol *sosem volt vala akácfa*
s mint aki a gyermekkor
édes lankái közül elűzetett
úgy nézek itt saját magam mélyeibe
még környezetemnek is egyre kevésbé érthetően
mint egy emigráns aki nem kaphat többé
vízumot abba a hazába
amelyet egykor elhagyni kényszerült

KIFEHÉREDÉS

Fény érte a negatívokat
a fehér kísértetalakok már felismerhetetlenek
előhívhatatlan a történelem
minden más volt

Egykori ítéletmondók gödröcskés mosollyal
ibolyaszínű tekintettel
néznek a jövőbe

bocsánatos bűn lett a soha meg nem bocsájtható
a vallató kazamatákból
gombatermesztő mintapincék
minden átalakult

Mint valami ismeretlen kór fehér foltjai
úsznak a múlt előhívó vizén
a többé nem azonosíthatók
villámlik a mély feketeségből
az utolsó pillanat villanófénye

Azon a fotón amely örökre elveszítette
kontúrjait
te is ott vagy szerelmeddel és kutyáddal
egy virágcsokorral a kézben
szemed kitágult pupillájával
amely éppúgy kifehéredett
mint az az érzékeny film amelyet
váratlanul ért a fény
s így végülis eldobható
mert sem múltat őrző
sem jövőt ígérő -
volt pillanat

TÉLI NAPLÓ

Kontrasztok december végén

Halhólyag lámpák úsznak a homályban
lábadhoz kúszik vastagon a sár
s mint eltévedt golyó szíven talál:
egy másik kontinensen most is nyár van

Gyönyörű lábak rózsás fénybe lépnek
zöldfényű vízben köldökig a nők -
egyensúlyozzák a mérleg-időt
sárga fővényén a végtelenségnek

Te sorba állsz fókaszír-jegyeiddel
s ha orrodhoz dörgölik orrukat
az eszkimó nők - lásd nem vagy magad
s egy ezüst jéghasáb maga az isten

Vízkereszt

A Vérmezőn varjak nagy rongycsomói
kékre köszörült fagy metszi az ágat
ezüst csengéssel hullik a madárhad
vaslemez zárja rigók itatóit

Rozsdamentes acél a Duna tükre
az égen ezer sirály korcsolyázik
egy rossz szobor - szegény Dózsa is fázik
szögekkel átvert Nap lefelé függve

A kifosztott karácsonyfák zörögnek
vak fólia csillagok szétgurulnak
kivérzett rózsaszínnel jött az új nap
oldozva göngyölegét könnyű ködnek

Van aki még az ünnepektől kábult
de már a szédületnek vége vége
a pillanat sűrítő részegsége
mint a sziventalált madár - aláhullt

A fagy szétmarta balek hiteinket
megváltók lesik saját maguk üdvét
egy cethal szeme figyel a szűrt fényt

Menj mosakodj és öltözz fel tiszta inget!

AZ ELMARADT PRÓFÉTASÁG

Átmeneti korszak átmeneti lényei
megtanultuk a madárnyelvet is
hogymondhassuk az elmondhatatlant
gyümölcsöt növesztettünk a keserű mag köré
hogymegmaradjon
az önbiztosítás kufárai lettünk
ó mi szerencsétlenek!
és így aztán minden ami törzsből növeszthető
az ág amely többedmagával korona lenne
forrás maradt a törzsben
dudor a kéreg alatt
mi pedig sandán az utókorra bízunk
a végső ítélet megfogalmazását

MINT

Végülis nem kell érteni a költészethez
magunk is hasonlatok vagyunk
mint árvák a viharban szinte
mint Mózes akitől megtagadtatott
mint elítélt aki rója köreit
mint aki adja a hülye járókelőt
és úgy tesz mintha elhinné azt amit

Jaj hogyan vágyom évtizedek óta
a polifóniát
a nem egyszerre lépést
a nem egyszerre kiabálást
az elragadtatás váratlanságát
a meglepő meglepetést
mint akit felnőtté fogad az emberiség

és mint aki ettől okos lesz felelős
szíve mélyéig átvilágított
csiszolt éleivel fényt dobáló
mint akin áthatolt egy titokzatos sugár
egy nyár utóélete
egy örökös szellemi július ragyogása
és ettől lesz érthető
mint aki mint aki mint aki szinte!
a teljes emberi kiteljesedés
Mint - -

AZ ÉSZAKI SZÉL NAPJAIBÓL

Kitépte a szél a hétfőt
a gyökérkoronából
pereg a szürke agyag
elvitte a keddet mint egy ócska tetőt
s a szerdát jégfogak közé taszította
forgóként pörgette a csütörtököt
s a péntek széttépett királyi palástja
fejünk fölött csapkod
szombat ó szombat földhöz vert rigó
szétnyílt csőréből jajong a halotti ének
s végül vasárnap a föld alól tört elő
tárnák és vájatok szörnyű vészjelével
Ebben az alkonyi kék tündöklésben
mint szökefűrtű karnagy
felhőket vezényel
majd később elfelejtett költők
szalonzenekarát

SZOMSZÉDOM KOSZTOLÁNYI

A Vérmező partján mely ónos szürke fényben
úgy dereng mintha valaki
egy égi ablakot éppen rányit
a Bellevue-szálló felől látom jönni lassan
Kosztolányit
Szép derűs férfiarát kissé oldalt hajtja
tűnődve félig majd talán egészen
mint aki átsiet egy üvegágó-metszett éles résen
s álmélkodó mosolyba görbül ajka
ahol a Tábor utca és Logodi utca
találkozik és azt a ködbe hulló téli délutánt
hideg ezüst levelekkel koszorúzza
Mert itt a grund hol egykor háza állott

és nincs többé *külvárosi éj* és *nagyon fáj*
s a *semmi ágán* semmi
és mondhatni hogy passzé
a mama infantilis emlegetése is -

Te aki nem szervezted az utókort magadnak
te vagy az utókor fiatalember
a téged túlélőknek te vagy a jövő
a harmadik évezredben is érvényes jelen
az elektronikus modellek között
az emberarányú megmaradás
te harminckétéves!

ELTÜNT A NYÁRBAN. VARIÁCIÓ

Eltűnt a nyárban
 jelentik majd róla
a furcsa nyárban
 a rongyként sulykoló
szürke esőkben egy mágneses napfolt-
vihár közepén

Rézhuza! villámok rácsai közt menekülve
olykor egy csatornaszagú kapualjban meghúzva magát
s közben szakállt és vörös parókát ragaszt
csupasz arcára vörös ember szőrt
hogy elrejtse közismert döbbenetét

Beállt a tűznyelők közé égő spirituszt lehel
bérnyilkosok és szentek körében megjátszotta a hülyét
próbált szonettet írni az anyagcseréről
s így majdnem *menő* lett belőle

Ebben a különös nyárban hasonulni próbált
többféle divathoz amely üdvözít talán
a párálló aszfaltban lábnyoma megmaradt
hát gyorsan fölrepült
netán így nyoma vész

Egy nőillatú postahivatalban
a pulton gyorsan megírt három levelet
egyetlen hölgynek címezve mindahármat
Párizsba Pécelre és Pannonhalmára
s külön a jelzés
ÉJSZAKA IS KÉZBESÍTHETŐ

Gurult a nap mint lángoló vaskerék
vijjogva szálltak a mentőkocsik
vakulást lövelltek a narancspiros kohók
és kék vakulást a hegesztőpálcikák

Ebben a nyárban a szétzilált nyárban
őrnagyok kánok és szóvivők
s lágyéksötétig levetkezett lányok
elővezették a Nagy Attrakciót

Az ejtőernyő-selyem alkonyatban
nyers vasöntvények - Afrika éhezői
nyers vasöntvények - Ázsia éhezői
és közben légihidon érkezik a fegyver - -

Kószált a város dzsungelében
tűzfalak állványok kátrányillatok
a koraeste bogárzölden fénylett
a vaskémények némán gyülekeztek

A fénycsövekben gáznemű sugárzás
az utakon menekülő lányok
zilálthaju fák

a végtelen hullámszó kék ködeiben
konzervdobozok csikkek vadmirtusok

Átment egy zebracsíkon tizenhárom utca
és tizenhárom tér felé haladt
hajában csillagokkal madarakkal
kimondhatatlan örömmel szívében - -

Hotelhallokban virágarcú kurvák
mósuszillatu vad húslázadás
egy átvilágított akváriumban
emberpofájú rőt fűrészhalak

Valaki látta őt egy ingyenstrandon
hogyan ült egy padon és főttkukoricát evett
a metró mozgólépcsőjén egy fehérarcú nővel
ahogy a zöldes mélyből emelkedtek lassan

A szemtanúk szerint - -
igen igen a szemtanúk szerint akik
maguk is eltűntek abban a nyárban akik
itthagyták végülis hiányukat s akik szerint

Következnek a tél évezredek

VÁLASZ NÉLKÜL

és hogyha többé nem lesz soha reggel
és vad sörényét úgy teríti szét
a hajnalban lezuhanó sötét
hogyan félve érzed borzongó keziddel
síkossá és hideg s nyálkás tömegét?

és hogyha hiába nyúlsz majd a kapcsolóhoz
a wolfram-szálak nem izzanak át
az üvegcsőbe nem hasít a láng
mely a méhviasz tetszhalálból oldoz
s a zárt sötétből tágas fénybe ránt?

s ha nem lesz ajtó ablak még egy repedés sem
egy cirkli sem melyen az ór néha benéz
és arcodnak s szemednek nyoma vész
s egy sejt leszel az egynemű egészben
és odakint fekete hóesés?

A HADIHELYZET MEGSZÖVEGEZÉSE

Áll a konkurenciaharc a huszonévesek
és - mondjuk így - a *többségtizedesek* között
Ő nem a művészet maga
vívja itt harcát zihálva
inkább a szív a máj meg a tüdő
az érrendszerek csetepatéja ez

Különböző zárójelentések szembesítődnek
kétféle öntudat pengeéle villan
részint
a képzelt tetők fölött hegedülő
naiv önbizalom
a művészet úgynevezett
örökkévalóságába vetett hit
amely provokálja az ifjak tériszonyát
akik viszont
egy rángatódzó rock-aréna
valamint egy neo Feszty-körkép
továbbá egy széthullott betüszekrény
különlegességeivel válaszolnak
s ezért olyan bizarr a helyzet
hogy megszövegezése
túlontúl sok humoros szót igényelne
s némi beckett-i abszurditást

De semmi baj kartársaim
bálványdöntögetők és elzuhant fatörzsek a porban
végülis
a költészet megmarad
mert élettani kényszere a fennmaradás -
nem is magának a költészetnek talán
mondjuk inkább
az elavult szavak szótárából idézve
az emberiségnek
illetőleg még pontosabban
az egyes embernek inkább

akinek
az oxigén
a napi kalóriamennyiség
a szerelem hevülete mellett
még a képzelet felhajtó erejére is szüksége van
hogy kéz- és lábbilincseitől
- ha időszakosan is -
de legalább reményeiben
megszabadítsa magát

A SZERELVÉNY

Az a bizonyos rendezőpályaudvar, igen, az a *sín-apokalipszis*, a halogénlámpák zöldessárga kiáltozása, a sikongó fényjelek, váltók és ellenváltók kattogó protézisei, drótkalitkák, vasúti magaslesek, lassító, gyorsuló, érkező, távozó vonatok, eloldott kezek a levegőben, kezek, mint a búcsúzó madarak, vitorlázó szárnycsapásokkal eltűnnek a frottírszálazásu félhomályban, elektromos *á-hang* magas zúgása közben, dízelsziszegésben, sínhurkok és síncsapdák labirintusában és valahol ott, a tollpuha ködöt átszakítva, beúszik lassan az a bizonyos szerelvény, az a végtelen kocsisor - -

Az a végtelen kocsisor beúszik lassan, a maga nagyon is szedett-vedett, rendezetlen összetételében (szalonkocsik, vagonok, platók), és az egész ott lebeg, a rendhagyó látási viszonyoknak megfelelően, egy irreális optikai, s egy-szersmind lélektani pillanat ködében, *a bizonyos* rendezőpályaudvar síncsapdái fölött, mintha most futott volna be, évtizedek meghatározhatatlan közegéből, telefröcskölve Európa múltjának véres mocskával, annak a bizonyos történelemnek szennyes váladékával, duplázott mozdonyai körül nevetséges gőzszárnyacskákkal, arra várva, hogy *bebocsájtassék a jelenbe*, a pályaudvar üvegpikkelyes nagycsarnokába, mint egy közhasznú jelkép, mint egy memento, mint egy síneken gördülő, szeszélyesen összekapcsolt végtelen közhely, ámde bár - -

Ámde bár az üvegpikkelyes főcsarnok tiltott terület, a szemaforok tömören kibuggyant vércseppei átütnek a vizeletsárga szmogon és éppen ezért a maradék kocsikból összekapcsolt szerelvény nem tolathat be a visszhangos csarnokba, a megvakult üvegpikkelyek alá, vagyis elmarad *a megérkezés rítusa*, immár évtizedek óta elmarad, ezt magam, mint évtizedek óta várakozó, hitelesen bizonyíthatom. De valahol, tétova tájékoztatások szerint, ott vesztegel, a már említett rendezőpályaudvaron, egy teljesen abszurd kiterjedésben. És megint csak és megint, futkoshatok *tuda-*

kozótól tudakozóig, ahol is, lefüggönyözött ablakok, bereteselt arcok, halszemű válasznélküliségek és összeszorított ajkak vaspántjai fogadnak. „Hol, micsoda szerelvény? Micsoda félreállítás? Miféle soha meg nem érkezés?” A rákérdések olyan tömörek, szigorúak, olyan tárgyiak, szóval olyan *rákérdezők*, hogy keményen bizonyítják saját jogosságukat, és ezek szerint és ezek szerint - -

És ezek szerint. De valahol, tehát az úgynevezett rendezőpályaudvar szférájában, (amely egyesek szerint nem is létezik) a szerelvény igenis föllelhető. De amíg ezt a végtelen kocsisort egy szabatos vasúti szabályzatnak megfelelően összerendezik, a magyar királyi, a birodalmi német, a francia és az olasz jelzésű kocsikat, amíg mindezek összeállnak egy állami rendbe, valahogy az idő traverzei alatt! Nahát, az is! Amíg rendezik azt a zűrt, amit az összevissza futkosó szerelvényrendezők csapnak, (fokozhatatlan rangú generálisok, fő- és alvezérek, bölcs atyáink és egyszerű géppisztolyos örök), addig lepereg még néhány, történelmi szakasz és anyaföld lesz néhány nemzedékből. És hogy ha még ehhez hozzászámítjuk a zajártalmakat, az éppen elviselhetőség határán! azokat a szaggatott sípjelleket, a különböző idegen és hazai vezényszavakat, az elröpülő kezeket, az ablakokból kihajló testek emlékeit, szemek lobogó tükeit, a méltóságuktól megfosztott arcok cserépdarabkáit! De ugyanakkor, ezzel együtt is, az ablakok, az ajtók, nyílások, rések deszkákkal bedeszkázva, súlyos függönyökkel elfüggönyözve, szögesdróttal bedrótozva, rozsdás pántokkal átpántolva, rejtjeles számokkal megszámozva, és az a távoli hegedűszólam - -

Igen, az a távoli hegedűszólam. Hogy hány évtized telt el az utazás múltideje és jelenideje között? Ki tudja! Ez a szerelvény, mint olyan, ez a végtelen gályákon lóduló, döcögő, száguldó kocsisor, az ütközők vad döreje közben, az örökre lezárt átjárókkal, lehunyt szemhéjunk mögött, mondjuk ki bátran, noha *közhelygyanús*, egy szűkre zárt optika jóvoltából, egyetlen pillantásban is összefoglalható; a történés korántsem epikus, de inkább szemképráztató fényjelenségnek tűnik, kitüntetett pillanatnak, élet és halál zárójelében. És hozzá még, kvadrofonikus többszólamúságukban, a ravasz és behízelt zeneiséggel megszólaló hangosbeszélők: Ezt a minden igényt kielégítő szerelvényt, a maga megragadó sokféleségében, nagy utánjárással tudta biztosítani önöknek, hölgyeim és uraim, s a felnőttkor küszöbét soha át nem lépő mindkét nemű gyermekek, *a huszadik század közlekedési főigazgatósága*, egy államközi közmegegyezés keretében, történelmi igénylések, rábólintások, helyeslések, és álhumánus tiltakozások kíséretében - -

Igen, igen, helyeslések és álhumánus tiltakozások kísé-

retében. Ilymódon tehát a jelkép, bárhogyan forgassuk is, *nyugtalanítóan egyértelmű* lesz, sőt sarkosítva: némileg ordenáré is talán. A kupék időt és félhomályt szeletelő fenyéiben, árnyékszelidségű nők, nyughatatlan gyermekeikkel, átizzadt vagy átvérzett ingű férfiak, különböző divatok szerint öltözve, különböző egyenruhákban, hófehér menyasszonyok, fátyolbóbitákban és lakkfekete vőlegények. Kimennek sudáran, délcegen, fiatalon és visszatérnek (egyesekek még ezt is elmulasztják), mint süppedtszájú vénemberek, visszeres vénasszonyok. Szóval a szünetnélküli áradás. A tolózaras ajtók mögött arcok emlékei, mezzószoprán dallamtöredékek, cseballók elpengő futamai, az ostorcsapásként üvöltő fájdalom, no meg, a bartóki ütőhangszerek! És, kérem tisztelettel, az a *bizonyos étkezőkocsi*. Egyszóval, az az elegancia, nahát, az egy külön fejezet, alázatosan, az egy üstökös-látomás!

Kifejezetten az. Üstökös-látomás. Vagyis, részletezve az étkezőkocsit. A mozdíthatatlan, borpiros plüssel kárpított, magastámlájú székek, azok aztán! A világítóan csontfehér, sajátmintás, nehézsuhogású damasztabroszok. A legyező alakúra formált damasztzalvéták, melyeket csontgyűrűk fognak össze. A meissen, karlsbadi és herendi étkészletek; a mélyöblű, súlyos, ezüst merőkanalak; a kések, villák, kanalak, desszertkészletek, a ragadozó pofájú halakészletek, na és a pecsenyéstálak, hölgyeim-uraim, a pecsenyéstálak! No meg a tojásdad asztalokat körülülő *elsőrendű* közönség, dróttal összekötött bakancsban, rongybunkós lábbal, holtakról lecibált katonaköpenyben, diplomatafrakkban, és a kecses nők, gabonás-zsákokból kreált estélyiben; az örökké huszoneves költők, az előkelő esszéírók, a hűségbe savanyodott rajongó hitvesek, a spanyolviasz soha föl nem találói, a láng nélkül lángoló lánglelkűek, s az érdemnélküli érdemesek, mind mind! És, kérem, a szóitalan pincérek, lábujjhegyen, balkezüket a hátuk mögé tartva, glasszékesztyűsen, amint utolérhetetlen előkelőséggel fölszolgálják a marharépa levest, a protekciósoknak egy-egy rántásdarabkával. Ez a nemzeti és nemzetközi egység, a Holtak Waggon Lits termeskocsijában, a mindörökké fiatalok, *nahát, nahát*. - -

Nahát, nahát! Az a bizonyos rendezőpályaúdvár, igen, az a *sínapokalipszis*; a halogénlámpák zöldessárga kiáltózása, a sikongó fényjelek, váltók és ellenváltók kattogó protézisei, drótkalitkák, vasúti magaslesek, lassító, gyorsuló, érkező, távozó vonatok, eloldott kezek a levegőben, kezek, mint a búcsúzó madarak, vitorlázó szárnycsapásokkal eltűnnek a frottírszálazású félhomályban, elektromos *áhang* magas zúgása közben, dízelsziszegésben, sínhurkok és síncsapdák labirintusában és valahol ott, a tollpuha kö-

döt átszakítva, beúszik lassan az a bizonyos szerelvény, az
a végtelen kocsisor - -

POGÁNY RITUÁLÉ

Figyelitek ezt a tűzoszlop-izzó időt
ahogy levetkőztek vad önkényükben
a fiatal lányok a gyermeki nők
a sudarak szelidek szabadok s örökké agresszívek
ahogy rohamra mennek a haj lobogói
a hullámozó sörény-csodák
a Nyártól zsákmányolt műremek testek
a test-látomások?
Micsoda győzelmi lobogás tánc ez ma itt
a parázsló oltár előtt
ahogy levetkőztek vad önkényükben a
fiatal lányok és gyermeki nők
és mutatják testüknek szentségeit
és ajándék lágyékuk és mellüknek rajza
amint a fény és az árnyék
kibontja és megvonalazza
Figyelitek ezt a tűzoszlop-izzó időt?

EGY NAP VÁZLATOS TÖRTÉNETE REGGELTŐL ESTIG

Itt állok augusztus repülőterén
könnyű szalagokkal körülszáll a fény
Átúsznak a szobán fehér köpenyek
fölöttem egy arc és gyűrűzik a csend
Mintha sztetoszkóppal - figyel az Idő
másodperc múlású rovarneszező
Tömör kondulással itt a délután
ízleli a semmit szóval a szám
Sötét ablakomra bocsájtja az ég
gyönyörű homlokod helikopterét
Számos változatban homálylani kezd
s pohár tiszta vízen elvérzik az est

AJTÓ ÉS ABLAK EMLÉKE NÉLKÜL

Megbonthatatlan az a feketeség
nem szabdalhatják lángok tűfogai
fény rácsaival föl nem osztható
véső kicsorbul rajta

Vaksötét zárka cirkli nélküli
ajtó és ablak emléke nélkül
sem szögletei sem félkörei
csak suhogó vastag drapériái

Körözve benne fekete lesz majd a kéz
fekete tócsa a gyönyörű szem
vaskapocs lesz az ölelő kar
a plafon vasmennyezet

Valaha vadmeggyfaág volt a karod
rézsutos fény a szemsugarad
bozontos fészek forró öled -
s mi lesz majd aztán?

DÉL FELÉ

Tolláskodnak a nénikék
teraszok Dél felé szállnak
gomolygó gyöngyház-halálnak
frigyládája az ég

Nem volt még ilyen magas
az a bizonyos mennybolt
kontúrok szerkesztett világa nem volt
ilyen sugaras

Alatta súlyos lódenkabátok
keserű szagukkal fölsorakoznak
keresztbe feküsznek az utcahosszak
rohamra indulnak vérző faágak

Felnyöszörögnek az öreg szekrények
elnyelik nyári reggeleinket
mélyükben csillagok zoknik és ingek
alkonyi hegesztőfények

A HALLGATÁS

Elpendülsz majd mint egy túlhangolt gitár
még rezonál dallamod fémtárgyak
fölcsiszolt felületén
s a kifeszült húrokon
fénymázként ragyog a csend
az is majd te leszel
a hallgatás
időtlen időkön át

LEHUNYT SZEMEMMEL

Lehunyt szememmel
védem magamban azt aki voltunk
lehunyt szememmel
az optikát
szélfujta utcák tavaszi fák
ezüsten metszett jéglemezek
hunyt szemem mögött sértetlen a kép
az idő már soha nem bonthatja meg
arcodnak gyönyörű szerkezetét

MÉLYVIZI UTAS

Belülről aranyat sugárzó korompáfrányok között
míg a puhán nyújtózó algák körtáncát figyeled
süllyedsz lassan a mélyben
miközben reflektorhalak cikáznak lehunyt szemedben
s te szállsz lefelé
a fölfelé áramló oxigén gyöngymámorában

De nem adod át magad
sőt öntudatodat irányítva még
szorongva de kíváncsi várakozással
szállsz lefelé
egy mélyvízi utas
búvárruha és bűvársisak nélkül
kardhalak és kannibál-cápák között
az éjszaka mélytengerében

Árnyékmoszatok és lidérchínárok híg ragacsában
egykor megélt rabságaid újraidézed
a hidrafejű önkényt
a hullószemű megfigyelőket
egy szörnyvilág közhelyeit
míg fehéren sugárzó arcod körül

az elesettek kibuggyant vére
húsevő orchideák dáliarózsák és pókszálú kék krizantémok
gyönyörű rajzait másolja vagy utánozza
keresztre feszített őszirózsákat
kéményből fölszálló füstangyalokat
máglyán elparázslók fáklyatáncait
míg lejjebb smaragd odvakban képzelt kígyóhalak
várnak síma izmaikkal

De a vízmélyi csöndben most egyszerre hallani véled
egykori napsütött udvarok visszhangos énekeit
gyermek kánonját az évszázad első harmadából
és déli harangok bronzbaritonját a muszlin ködökben
angyallá változó gipsz-szobrokat akik összeállnak a téren
és fiatal költők verseit szavalják
és József Attilát ki fölszegett fejjel egy kopár szobában
mondja az ódát
és Thomas Mann búcsúját Európájától
s a harmadik zongoraversenyt
Bartók tündöklő hatyúdalát

KÉT DÜBÖRGÉS KÖZÖTT

Szemed fáradtan rámc sodálkozott
hog *nem is kerek* születésnapod
én láthatóan komolyan veszem

töltöm a bort poharam emelem -
hog ilyen lobbanékony még a szív

s a kamasz lélek rögtönzésre kész
egy tömör esőcseppben az egész
felhőktől szabaduló horizont
egy pillanat és eltűnik a gond
s fehér hajával ez az őснаív

már ünnepelni kész *már szöveget*
és úszik úszik a nyárfa-pehely
egy remélt júniusban s fény-szöszök
gyermeteg arca körül mint a köd
és lángra gyúl egy sötét kapualj -

Ha előnti szobám egy naphasáb
mint új nyarat én azt úgy élem át
és ujjáteremtem élményeim
és annyi évtized után megint
megtöltekezem napcelláival

Egy fénytörés mely látomást teremt
bennem repüli át a végtelent
egy váratlan találkozás egy kézfogás
ahol valaha gyermek voltam az a ház
elérhetetlen pályára repít

Két kezembe nem zárhatom a fényt
de minden nap küzdök az ünnepért
két iszonyatos dübörgés között
egy pillanatra fölragyog a csönd
mint egy legyezőt bontva fényeit

SZÉLNAPTÁR

Kitépte a szél a hétfőt
a gyökérkoronából
pereg a darabos szürke agyag
elvitte a keddet mint tetőt a házunk fölül
és lökte a szerdát jégfogak közé
golyóként pörgette a csütörtököt
s a péntek szétszagattott csillagpalástja
vergődik fejünk fölött
szombat ó szombat földhöz vert rigó
szétfeszült csőréből jajong a halotti ének
és végül vasárnap a föld alól törtek elő
tárnák és vájatok vészjelei
Állok az alkonyi kék félhomályban
a lányfürtű karnagy felhőket vezényel
elfelejtett költők ezüst kórusát

A MEGTÖRETÉS FOKOZATAI

Bizony mondom nektek hogy rendkívüli
önmegtartóztatás kell ahhoz
amit líraian rádöbbenésnek nevezünk
és üvöltés nélkül tudomásul venni
az egyetlen lehetőséget
a meszesedő nyakszirt megtöretését
a mindennapi nem biblikus főhajtást
s mint látszólag egyenrangú fél
résztvenni a lefokozásban

És megköszönni minden nap a kilincsnek
hogy kéznyomásomnak engedelmeskedik
s az ágyamról nyíló ablaknak hogy hajnalban fölizzik újra
a fénynek mely éjszaka távozik hogy reggelre visszatér
a kapunak hogy kiléphetek rajta az emberi világba

és üdvözölni a türelmetlen fiatalokat
akik fölmérik az átadandó hely térfogatát
légméter szerint a lélegzés kiterjedését
s a jogos vagy jogtalan részesedést az összfogasztásban

Bizony mondom nektek ti bennünket elviselő
nekünk se könnyű titeket elviselni
a humánusot mely legalább annyira gőg
mint lelketek öntetszelgése
s mindezt a távozók gyér mosolyával fogadni
ó korántsem hálátlan természetünk miatt
csupán átkozott arányérzékünk
a valódi érték a fajsúly s a hiteles karátok ismeretében

Ezt kérlek tartsátok némileg szemelőtt
ti illatosak és gyűretlenek -
a növekvő erdőknek főhajtva mondom
a távoli múltban mi is megláttuk az ígért földjét

de Mózes a fényverte hegyfokon maradt
kegyetlen istene ítéletével
s mi mentünk csak tovább csak tovább sudáran
szemünkben a holnap nap tükröződött
és vissza sem néztünk reá ki idáig vezetett minket
hogyan lássuk még egyszer ím az öregembert
utolsó nagy szerepében

RÓZSASZÍN PÁSZTÁK MAHAGÓNI ÁRNYAK

Július augusztus szeptember elviharzott
de valami mégis megmaradt
mint tenyérszéli parázs egy falmélyedésben

mint a bőrben megőrzött napsütés
mint egy pohár ragyogó víz
melyet élesen kettéhasít
üvegűző gyémántja a délnak
egy tartalék lézersugár
mint egy tündöklő női profil
július augusztus szeptember napjaiból
Valami benned mégis megmaradt

ahogyan lassan mégis lefelé
rózsaszín pászták és mahagóni árnyak között
hamvazószerda-fejed félrebillentve
arcod emléké a nap felé tárva
szemed valaha-volt sötét ragyogását

Egy fogason feledted uszónadrágod
egy zsebben mindenféle belépőjegyek
egy homokpadon kék törülköződ
az elképzelt tenger egy fajansz mosdóban
s most mégy lefelé
rózsaszín pászták és mahagóni árnyak között
csempész titkaiddal
mint aki lázadást visz át az őrzött határon
reggelek suhogó röpcéduláit
inge alatt a határtalanságot

EGYEZKEDÉS NÉLKÜL

Ahhoz belátom nem vagyok eléggé bölcs már
hogy kész legyek a kiegyezésre
és túlságosan fáradt is vagyok
az önfeladás védett éveihöz

Volt virágaim egy mély fiókban rejtőzködni
és illatozzák egykori kertek belső szerkezetét
jutalomjátékom műsorát
egy égi fényszedőgép szedi
és most épülnek a falak amelyekre majd fölkerül

Olyan könnyű a tablóhoz szépen beállni
de fényt kapna arcom és kifehérelné
s a méretre rendelt szárnyak között
sután álldogálnék én született szárny nélküli

Egy szélesre tárt ajtó magas küszöbén túl
nincsen végtelen
s az áhított dicsfény is gyorsan kicsurog
gyökérré záruló ujjaink közül

Nézem kortársaimat
formázzák gyúrnak a gyönyörű maszkot
hibátlan fotókat tesznek a kirakatokba
az idő nem szépít nem retusál

Hagyd meg nekem sorsom valamennyi arcom
mind aki csak voltam ifjan öregen
minden igazságom minden tévedésem
ne szépíts meg isten!

HÁNY PERC A NYÁR?

*Hány perc a nyár?
ellobban évszázadunk
szikrázó hajad zuhan
ékszergyík surran nagy köveken
lombvihar fejed fölött -
hány perc a nyár?*

*Hány perc a nyár?
vakító fénypillanat
Napból kiszakadt varázs
üvöltő habzó versenyfutás
lángol már a célszalag -
hány perc a nyár?*

*Hány perc a nyár?
tűnik a szép tünemény
szád körül a nevetés
szemedben dermed a dermed a fény
szív méri? stopper? halál?
hány perc a nyár?*

AZ ITTMARADÓ VÁROS
1986-1987

MIT ÉR A VERS?

Egyetlen rabszolgát sem szabadítottam fel
éppen csak hogy elültettem némely szívben
az esztelen reményt
s tükröt tartottam némely gyönyörű arc elé
hogy a természet fénytöréseit megsokszorozzam
s amit az isten kishitűségében abbahagyott
magam is otthagytam befejezetlenül
bár kezemben éreztem a folytatás vágyát
s a végső forma lehetőségeit

Nem álltam bátran a halál elé hogy megvédjem
a nekem legkedvesebbeket
nem voltam ajtó hogy mögém rejtőzzön barátom
s a nagy közös gyászban vigaszra volt képes
képlékeny szívem
felejteni tudtam a felejthetlent
s az éjszaka fekete fűvét holddal kaszáltam
művészkedésemmel

Hát milyen varázslat az esetlegesség
s a képzelet fölhajtó árama magasba
kit is emel
s az utókor közönyét ostromló özvegyek
micsoda génuszt szolgálnak sirámaikkal
és mit ér a vers ha nem újul meg az időben
épp mint ez a kert
hol a fák között mindig a nyár közeleg
a megújuló és örökre már ugyanaz

MÁR NYOMTATJÁK A KÖNYVET

Már nyomtatják a könyvet
papír- és festékillat
és szárnya lesz a testnek
és teste szárnyaimnak

Eladó a rögeszme
a röhögtető dráma
és negyedére csökkent
a titok példányszáma

Ki túlsokáig bírja
bőrébe ég a szégyen
nem szól többé a holtak
az igazak nevében

Világgá kiabálni
rossz éjszakáink lázát
az évek üvöltését
a percek hallgatását

Már nyomtatják a könyvet
papír- és festékillat
és szárnya lesz a testnek
és teste szárnyaimnak

BENNÜNK ÉS AZ IDŐBEN. KASSÁK

Születésének századik évfordulóján

Ezt a tiszta homlokot
amelyre leszállt a huszadik század helikoptere
az arcnak ezt a szerkesztett geometriáját
a kutató szem e metszett réseit
bazaltból véste ki az idő

Belépett a zsákszövésű magyar égbolt alá
egy alacsony férfi
emberek vasszürke tömegéből lépett elő
a háttérben nagyvárosok sárkánypikkelyes rajzaival
országutakkal amelyek a végtelenbe vezetnek
szenvedélyes virágokkal és sudárjellemű fákkal
ő lett a lázadás
szétverte a porcelán közhelyeket
furcsa á betűket ékelt kemény mássalhangzók közé
nyakrazárt ingét
csúcsos tótkalapját
a Történelem-mutter adta rá
és így áll most Ady Bartók Babits
és József Attila mellett

Hatalmasok vacsoravendége nem volt
nem bizalmaskodott hazával néppel
az emberiség egyik tagjaként gyalog járt villamoson utazott
nem volt megvesztegethető

Szégyentől sápadtan szólhatunk róla most
mert magára maradt súlyos harcaiban
a zsákszövésű magyar égbolt alatt
nyakrazárt ingében
csúcsos tótkalapjában
oxigénhiánytól fuldokló szívvel
szép szoborfejével az idényfejek között

S hasztalan vonított a halál farkasa az ablak alatt
mikor a kitüntetést átadták neki a kései órán
már magasabbra látott mint a faragott tornyok
és szája körül szétáradt egy sovány mosoly
mert feje fölött
mert feje fölött átröpült a nikkelszamovár

1986. AUGUSZTUS 26-27

VIGASZ LÉLEK ÜNNEP

Az emlék gangon

Fényleső kamasz az Akácfa utcában
ül a homályba süllyedő gangon

Tóth Árpád képzelt alakja közeledik
az udvar mélye fölött fölragyog az esti sugárkoszorú
Ha belép mindig esteledik
és fölhangzik a gordonkaszónáta A lélek
ragyogása ez mondom anyámnak
aki már évtizedek óta maga is csak egy
mélyhegedű szóló dallama Képzeld
emberevők lakomáján
egy szelíd ember maga a védtelen túlérzékenység
egy köhécselő férfi összeadott pénzek
a Tátra hórácsai között

Az Esti sugárkoszorú dallamára

Divatcsinálók s kóklerek között
te mélyből zengő gordonkaszónáta
légkalapács után az esti csönd
lágyművelés melyet érint isten lába
Ha évfordulód nem volna kerek
feléd nyujtanánk akkor is kezünket
a százból hogyha hiányzik az egy
akkor is vigasz lennél lélek ünnep

KULCSMONDATOK AZ ŐSZIKÉKHEZ

Az orvostudomány és a gyógyszervegyészet jóvoltából
megsokasodtak a világirodalomban
(és a honi szent ligetekben is)
az előrehaladott korú poéták
a horgas aggastyánok éppúgy
mint a falevélkönnyű vénescskék
kik személyi számuk jelzése szerint
homlokukon az idő évgyűrűivel

lombjaik tömegében vijjogó madarakkal
mondják a magukét a magukét mondják
átkozva dünnögve sírva mondják a magukét

A nyájas öregek éppúgy elszaporodtak
mint a dühödt szikár igazmondók
akik a próféták monotóniája szerint
ostorozzák az ostorozhatót
s a fertőt üvöltik
a lefelé zuhanó út stációit

És írják és írják a rejtelmes őszikék sorozatát
és utálják hogy fürge irodalmárok lefordítják őket
mert látják a látják a
bezúzott ablakokat melyekben megjelenik
a koronás aggancsú fagy ezüst koponyája

ALANYI KÖLTŐ A VILÁGMINDENSÉGBEN

A tél iszonyatát s a megfagyottakat mellőzve
csak magánérzéseimről kellene beszámolnom
odakínálva magánpulzusomat íme tapogassátok
nem a szél viharszárnyú uralmát ecsetelném
a meghatározhatatlan térben
csak a magam bezártságáról szólnék
ellenőrzött napszakaim cella négyszögeiről
s az immár rutinvizsgálatot meghaladó rítusról
ahogy egymás arczugait fürkésszük
csak magunkra figyelő érdektelenséggel
megteremtve az arányt
a mindenség s a mikrovilág viszonyában

De az Attila út hólyagpapír félhomályát átszakítja
a február végén elvárható pengeéles napsütés
s a vérmezei impresszionista fák
elkezdnek megrögzött szokásuk szerint
ábrándozni az általános nedvkeringésről
s a dermedt rigócsőrökből kiolvad a spirálrajzú fütty
s az elbukott angyalok vérezni kezdenek a malter alatt

Itt állok én a négy fal között bezártsággal
előterében egy könyvespolc szögleteinek
míg odakint megint működni kezd
a csak szédülettel mérhető átrendeződés
torlódó változatokkal

Itt állok felkészületlen

LÍRA DE FANCSALI

*„Ugyan, kedves költő úr,
hagyjuk már ezt a sok
szomorúságot!”*

1

A vesztibül
ben áll a fesztivál
ám pírját veszi már
a testi báj

Röpködő angyalok
között gyalog
ölelni bár balog
de olyan kan dolog

A vers
csak nyers kevercs
és zúrt keversz
a semmi fenekére versz

Tökél
etes a gégen a kötél
rögeszme ösztökél
az éj a mély a kéj

A tripla has
húsgöngyöleg pasas
háromszor ugyanaz
büdös madár a sas

A rothadás okán
gőzöl a kén
elődeim a fán
én fotogén

2

Leültem egyszer rajzolni egy csacsiszánt
Pinkerton hadnagyot s a bájos Csocsoszánt
egy minisztert egy sejket és egy büszke bánt
s maradt a kacifánt

A folyó ezüst tajtékján futó leányt
egy kavicshegyet mit a víz a partra hányt
megcsapolt kohót gőztől robbanó kazánt
s maradt a kacifánt

Ha bajba kerülsz pajtás gond ha bármi bánt
közélet székrekedés szerelmi bú egyaránt
hát oszd meg velem kínodat mely mélybe ránt
s maradt a kacifánt

Sovány gyereknek rajzolok érett banánt
s ha szükséges én ott leszek majd gyám gyanánt
s nyaranta kétszer hoz gyümölcsöt almafánk
és nem lesz kacifánt

3

Az álombeli kitalált akácfák
ahol születtem egykor - utcahosszat
most fehér rögeszméket virágoznak
és képzelt illatukat szerterázzák

HÉT STANZA AZ UTOLSÓ KALANDHOZ

1

Mikor e játék kezdő kürtje harsan,
bolond hősünk, kit sorsa megcibált,
úgy érzi, nincs szívére többé balzsam,
s megtagad minden lovagi szabályt
és rögeszmét, mely benne hősi hajlam,
mindazt, mi vigasztalta, s ami fájt,
hát indul Sancho hű kíséretében,
a Csillagtérkép fölragyog az égen.

2

Nincs bordazúzó lándzsa, ami óvja,
sem Dulcinea, álom, révület,
a rettegés lesz fegyverhordozója,
és nyomában csontparipán üget
a Halál, előbb-utóbb gyóntatója,
s a hideg holdfény, sápadt feszület,
sem kenyere, sem bora, vetett ágya,
így érkezik fogadónk udvarába.

3

Szép Kasztília fõvenysárga fénye
a függőkertek fölött fölragyog,
hát teljesedik lovagunk reménye
a herceg udvarában, hol a jog
és az igazság sugaras idénye,
mint a kibontott lobogó lobog -
fény, ragyogás és merre csak a szem lát,
kibontott hajú gyönyörű duennák!

4

Ó, Dulcinea, itt és testközelben!
Ó, pézsmailat! száz selyem suhog!
Szeme sugárzik, szempillája rebben,
ében hajában sápadt csillagok.
Ó, karnyújtásra az elérhetetlen,
ó, szemhatáron izzó napkorong,
ó, mezítelen szépség, aki végül
a la manchai karjaiba szédül!

5

Hát ringbe áll a szegény balga bátor,
az álmodó, fölmutatva szívét,
s ki arcra ugyanaz, az imitátor,
és köröskörül, az emberiség;
nap függeszkedik zsenge, lombos ágon,
oly közeli, s oly távoli az ég -
ha elbukik a *minden*, s győz a *semmi*,
ó, fák, kezdjete vadbogyót teremni!

6

Vak labirintus mélye, göbös rácsok,
síkos homály, könnyező cseppkövek,
idegbaj, magány, felüvölt az átok;
hát idedobattál, hercegi kegy?
és így enyhítesz örök szomjúságot,
ágyasztál nékem örök fekhelyet.
ha így választja korunk maga-hősét,
hát segíts felejtetni, eszelősség!

7

Ó, jajduljatok flamenco-gitárok,
és kasztanyetták, ritmust verjete,
és zokogjatok fehérarcú lányok,
a Hold, mint muszlinkendő úgy lebeg,
a Lovag süppedt arcán könny szivárogo,
s a gyalázkodás, mint a dob pereg,
sisakja sárban, megtiporva rangja,
hát így végződik utolsó kalandja - -

ó, jajduljatok flamenco-gitárok,
ó, jajduljatok flamenco-gitárok!

SORBANÁLLÁS NYÁRI KÁPRÁZATÉRT

Diktálja már a kiáltványt a koratavas Fiala fák
leányos csoportjai Nap kohójából zúduló városok tömbaranya
kék választójelek - tengerek tavak folyók - sárga dűnék
s mi hosszú sorokban állunk sunyító ablakok előtt
megkapjuk-e vajjon az útlevelet
június július ezüsttel áttört ege alá
s bolyongunk-e vadkörtefák fehér önkívületében
s a megolvadt aszfalt őrzi-e lábunk nyomát

Csak azt aki előttem áll -
tarkóját látom és megdőlt fejét
és hallgatom ahogy zihál
miközben fölöttünk opálos napszakok gyúlnak
és szemfedő-szürkén ellobban az ég
és aztán és újra a végtelen araszolás
a kockákra szeletelt ablakok előtt
míg valaki messze a sor elején felüvölt
majd fejét leejtve színpadi léptekkel elvánszorog
és magába oldja a füstköd homálya
Megrándul a sor és előbbre lép

EUFEMISZTIKUS ÁLLAPOTRAJZ

A körülményekhez képest viszonylag
a viszonylagoshoz mérten szinte
a semmi is valami valahogy
talpon állnak a fák kézen az ideák
a bizonyosság valamennyire bizonytalan
kinek úgy nekem így azaz majdnem
bár nem egészen fenomenális de mégis
táncra nincsen ok ám a zene egészen oké
a ritmus inkább aritmia de megszokható
holdsarló nélkül napfény híján a nap
én tegezem az istent de ő visszamagáz
történelem vagyok és majd átjavítgatnak
modell létem nem követendő mert fogyóeszköz vagyok
példás csak emberi esendőségem lehet

A KERTBŐL SOHA NEM MENT EL A NYÁR

A kertből soha nem ment el a nyár csak éppen
elfödte finom metszésű arcát a köd csipkéivel
a piros alkonyok moaré-selymét összegöngyölte
s fölfüggesztette egy égi toronyba
a költöző madarak is ittmaradtak nekünk

lehuny szemhéjunk mögött
és dermedt ezüstbe rejtették illatukat a rétek

*s a robbanásra időzített rózsák
látod ez mind az örökkévalóság*

Kalandozásainak ösvényeit orsóra tekerte a záruló égbolt
hogy majd lebomoljanak április zöldszagú szeleiben
és épségben maradt benned az élet szertelensége
hogy fölkiálts ha rejtegetve is
mikor szobádba lép karcsún újra a fény
kontyba szorítva laza haját
és arcod fölé hajol

FÉNYBE ZÁRT ÉBREDÉS

Fénybe zárt ébredés
nőnemű reggelek
sűrű hajzuhatagban
hamvadó csillagok
a mólón mezítláb szalad a nap
lenvászon ing vakít
teljesen szabad kikötő
ujjongó metaforák
sugárban kinyílnak az utcák szerteszét
a füst rostanyagán túl
huzalos fény feszül
a szád s az égbolt összeér

HARSONÁK NÉLKÜL

Jaj szép mártíromságom
és jaj szép dicsőségem
ezt mind eltékoztam
egyetlen egy halál helyett
több halált haltam én
fölparcellázta hősi sorsomat
a megosztó történelem

Nem írják hát nevem
pirossal és arannyal
antik iniciálék nem díszítik
s fejem fölé
nem terjeszti szárnyait Gábrriel
lebegek szálllok valahol
a Nagykörút s Buda között
hát elpasszoltam mitológiámat

A sötétarany meggyfaágakon
lassú vonóvonással
játszik a délután
egy mélyzengésű szép brácsaszonátát
elégiát
a szelíd hősökért

AZ EMBERI CSODA

Még mindig tele a mellem a torkom felkiáltásokkal
mennyi változat öröme gyászra
micsoda gyerekes artikuláció
elemi szertelenségek

Egy naiv szoborarc elrajzolt gyönyöre
szemem és szájam körül
érintkezve a kimondhatatlannal
az emberi csodával melyet az isten
magát mintázva teremtett

Búcsúzni illenék s kitárom magam a befogadásnak
öröm és fájdalom ellen védtelen vagyok
térdelnék a járdán a kátrányillatban
az előtttem vonuló szépség előtt
egy ókori metszésű mandulaszem
egy hűvös holdsütött homlok
fiatal fákat idéző fiúk és lányok bűvöletében

Egy okos mondattól megittasulva
ujjá születve egy beszélgetéstől
egy gyengéden érintő kézben feledve kezem
de egyértelműen
mint élesre köszörült kés a kövön

TE ÉS AZ IDŐ

Ahogy az Idő összezárul
s gyalul éles fémgyalú
szívedben megnő a gyanú
nyílik egy ajtó önmagától

Rozsdásodik a vasliget
cseppkőbe hűl a pára reggel
s jeleznéd bár titkos jelekkel
homokba írsz csak betűket

Felhőkbe véstél ködből habból
elképzelt nem volt arcokat
oxigényöngyök a szavak -
hol vagy attól a pillanattól

Mikor az euforia
magasba emelt mint egy istent
s maghasadásban a felismert
örök alakzat fény haza

Mind aki voltál angyal-másod
ki útnak indít az a kéz
és az a szem mely visszanéz -
felejthetetlen pillantásod

S mindez magát úgy bontja ki
kíváncsian és rögtönözve
hogyan teljes ívben forognak össze
életed ellenpontjai

Egyidőben te nyár vagy tél vagy
egyszerre tavasz őszi táj
tenyérbe zárt dermedt bogár
szénben megmaradt falevél vagy

Tolvaj ki menti vagyonat
de aki mindent itt hagy végül
rögeszmét verset örökségül
mindent amit csak kitalált

MERT KÉPLÉKENY ÉS VÉGLEGES

Mert minden elvégeztetett
de minden még befejezetlen
és oly messze már a reggel
s kék hipotézis már a hegy

Fölpült és omlik a ház
ég s föld között lebeg egy sátor
ki önmagába nézni bátor
már tudja nincs föloldozás

A rózsák kelyhében az éj
mint mélyvörös vércsepp megalvad
s nem egyensúlyoz teliholdat
a képzelet orrahegyén

S kezem vezetve nem segít
a pátriárkák közül egy sem
hogyan arcodat befejezhessem
s elhiggyem magamnak megint

Hogy ez legalább megmarad
s hogy elmenőben íme tessék
a létrejött tökéletesség
a halhatatlan pillanat

Mert képlékeny és végleges -
de saját műved így lehetsz már
s mert ez is te vagy s az is voltál
tetők fölött egy fénykereszt

Didergő facsoport a ködben
emberség bohóca balek
a záruló égbolton egy
madárcsapat mely visszaröppen

Mert képlékeny és kőbe vésett -
az életműved így lehetsz már
jajduló átok panasz zsoltár
győzelmed és esendőséged

Hazád csupán egy ölelés
s a hazád már egy mozdulat csak
egy kapualj egy régi ablak
egy madárcsapkodású kéz

Egy arc megújult szelíd bája
őszibarack az ág hegyén
egy kézfogásban a remény
a lélek akrobatikája

Emigráns aki ittmarad
csak álmaiban vándorol ki
s így nem tudják hová sorolni
de éjeiben süt a nap

Mert minden elvégeztetett
de minden még befejezetlen
és olyan messze már a reggel
s kék hipotézis már a hegy

JÉGBE METSZETT ÉBREDÉS

Reggel zuhany

Mint izzadt ing lehull az éjszaka
rálépek rongyaira
nem győztesen
ki fényes homlokkal szétvetett lábbal
az égre néz
s szemében sarló nevetés

Nincs semmi ok a dicsekvésre

A mínuszok kékezüst rovátkái
a kifent reggelek borotvaéle
a Duna felől ködoszlopban jön a Nap
az öngyulladás mámorában

Nincs semmi ok a dicsekvésre

A *Magatartás* című mutatványt
mint minden reggel most is újrakezdem
és minden trükk bejön csak egy nem
a nevetés
a télikertben jégszobrok teáznak
egy fagyott madár füttye jégcsap ágon
fölragyognak a metszett jéglemezek
Itt állok fehér térben gyűrött pizsamában
1987. JANUÁR

HÉT NAPON HÉTSZER

1

Rostszerű esők bekerítettek
hét napon hétszer
összekötözték gézzel a hideg szelek
északi ablakom beüvegezte a szmog
kilépőcédulám érvénytelen
hét napon hétszer

Vastagzöld palackban lobban a villany
mélysötét tócsákon nádpallók vezetnek át
magától játszik egy mélyhegedű
sztearin könnye hull egy faliszentnek
kilépőcédulám érvénytelen
hét napon hétszer

Zöld moha ragyog a vak kapualjban
hét napon hétszer
áradnak lépteid s fordulnak vissza megint
föl s alá fehéren a lift világít
kilépőcédulám érvénytelen
hét napon hétszer

2

Évmillió tűze ég a napnak
s te csupán lobbanó pillanat vagy
Fénytörés ez ha szakad az éjjel
menyasszonyi gyűrűn titkos fémjel

3

Még téged akarlak megőrizni te májusközépi nap
hogy előhívjalak a homlokom mögül
egy majdan fekete évszak iszonyatában
látva női és hímnemű fiatal fádat mint
szaladnak fölfelé lucfenyők zöld vonaláig

Lebeg a végtelen szalagokban körülöttem
fénybe lépnek a fekete házak
csobban az ablakok ezüst nyugalma
s orsódról letekerednek az utcák
az örök röppálya szédülete szerint

AZ ITTMARADÓ VÁROS

Végülis ha itthagynom ezt a várost
úgy marad itt ahogy szemem fényőrző anyaga őrzi
ahogy az idegek radarernyőjén jelei cikáznak
ahogy mellkasom rácsai magukba zárták
privát örökkévalóságként

Az esőtől végigmosott lakkfényes aszfaltszalagokat
ezután is szeszélyes juharlevél foltokban
ezüst lángolásban szárítják fel a szelek ventillátorai
az ébredés holnap is
áttünésekben vibrál a hajnal füstködében
a selyemszövésű égen fekete forradások kémények pillérek pilonok
nyári moziplakát a holnapi hóesésben

Itthagynom ha nem is az áramló vérben
de jelzésekben s a remény suta mozdulataiban
az utánam következőket
egy azonos vércsoport különös alakjait

A RENDEZVÉNY VÉGE

Már leszerelték az álmennyezetről a csillárokat
a konfetti kígyói egy sarokban összesöpörve
a jelmezkölcsönző elvitte az ünnepi öltönyt
a nyomdászok szétdobálták már a szedést

Már csak egy fuldokló gyertya lobog
a táncoló léptek a parkettán messzire futnak
az emlékszobából száll a szoknyasuhogás
az ablakon túl már némák az emlék-rigók

Az ágyon a lepedő hűvösen simán világít
az asztalon kés villa papíron megtorpant sorok
szétlazult újra a tárgyak fegyelme
a föld és a menny közt a lift elakadt
kék feszületként állnak a fák

és szavakat ahogy az idő s a szenvedés lecsupaszította őket
Bartók dobjait brácsáit klarinétjait valamint felsíró hegedűit
a szépséget ahogy én rendültem meg tőle
mert amit sugall csak félszavakban mondható ki
mert sokfélesége már kimondhatatlan

És itthagyom a női arcok megannyi változatát
a mindig és mindig átörökölő antik profilokat
s a barbár szemek zöldszerű szertelenségét
szabad repülését a gyűrűzetlen madaraknak
arany fésűjét a nyárnak a délután könnyű hajában
Úgy hagyom itt ahogy fényőrző szemem s a rostírón
örökölni adja

1987. ÁPRILIS 27

UTÓSZÓ

Az irodalomtörténetírás a két világháború közt színrelépő munkásköltők csoportjába szokta sorolni az 1916-ban született Vészi Endrét. Ha származását, környezetét, kötődéseit vagy akár életének első, lírájában vissza-visszatérő színhelyeit tekintjük, joggal. Apja, akárcsak József Attilaé, szappanfőző volt, s ez még inkább József Attilához kötötte, akihez, versei tanúsága szerint, haláláig hű maradt. Nem akármilyen ízlésre vallott, hogy éppen a nála csak egy jó évtizeddel idősebb pályatársát választotta mesteréül. Alighanem ennek is köszönheti, hogy aránylag hamar ki tudott törni a mozgalmi költészet karámjából. „Indulásakor Vészinek is megvolt a maga homlokát övező szerepe, mégpedig a munkásköltő legendája”, de ez a legenda „hamar szétfoslott, és hozzá kell tenni, hogy maga a költő foszlatta szét” - írta róla 1968-ban Vas István.

Sorsával is a munkásmozgalomhoz, a vasas szakszervezethez, a szociáldemokráciához kötődött, hiszen maga is munkás volt, vésnökszakmát tanult, s ez valamiképpen meghatározta írói szemléletmódját, anyagkezelését is. Versei már 1934-ben kezdtek megjelenni, erős tehetség kellett hozzá, hogy abban a közegben, amely osztályrészeül jutott, ilyen fiatalon közölhető műveket írjon. Első versei a *Népszavá-ban*, a *Magyar Hírlap-ban*, a *Pesti Napló-ban* jelentek meg. Három hasonló irányultságú költőtársával együtt szerepelt a *Tollal és szerszámmal* című, 1941-ben kiadott antológiában. Állandó helye volt más hasonló antológiákban is. Igazi elismertetése azonban annak köszönhető, hogy a *Szép Szó* és a *Nyugat* is közölte verseit. Második verseskötetéről, az 1936-os *Ünneprontásról* Lesznai Anna írt a *Nyugat*-ban elismerő kritikát. A „látomány hamvasságát” és méginkább a versek emberi hitelét dicsérte. „Amikor második verseskötetemről, az *Ünneprontó*-ról mintegy fölfedezésképpen, Lesznai Anna a *Nyugat*-ban írt, a kitüntető elismerés mellett két bíráló megjegyzése volt: az egyik, hogy verseimben némi prózai csikorgást észlel, a másik pedig az, hogy vannak bennük formai ügyetlenségek. Én ezeket a szavakat igen komoly intelemnek fogtam föl, ugyanolyan komoly intelemnek, mint a mesterem szavát, aki arra tanított, hogy hogyan kell a rézzel és a vassal bánni, hogyan kell formákat kialakítani. A másik ilyen tanítómesteri szó az Illyés Gyulaé volt, az ő szavai ugyancsak a formai ügyetlenséget érintették a verseimben, és figyelmembe ajánlotta Négyesy László verstanát, amelyet azonnal megvásároltam. Nagyon komolyan fogtam föl a tanítómesteri szavakat, és mind a mai napig érzem súlyukat. Most már, hogy hűtlen lettem a rézhez és a vashoz, vagy az hagyott el engem, ugyanúgy kezelem a prózát, a költészetet, mint azt a komoly mesterséget, amely a munka és a formák tisztelétére nevelt” - mondta egy rádióbeszélgetésben. Szerencsés természete volt hát Vészi Endrének, mindent hasznára tudott fordítani. Tehetsége, költészete a maga eredendő természete szerint alakult, de ő egy pillanatra sem engedte szabadjárá: eltökélten formálta, pallérozta, s ennek a tudatos és céltudatos önnevelésnek köszönheti, hogy lírája, ha a háború utáni néhány év szerencsétlen közjátékától eltekintünk, egyenletesen és egyre magasabbra emelkedett. És persze tiszta szemének, amely előbb-utóbb észrevette a rosszul rajzolt vonalakat, erkölcsi érzékének, az igazsághoz való csökönyös ragaszkodásnak. Amíg lehetetlenné nem vált, megpróbált kitartani a múltjából magával hozott eszmék mellett. Nehéz történelmi tapasztalatai is arrafelé terelték: 1942-ben behívják munkaszolgálatra, 1944-ben pedig, egy félig sikerült szökés után, deportálták, s már-már reménytelenül betegen, megtörtén lett szabad és vergődött haza. De nem sokáig tévelygett az „elveszett évek erdejében”. „Tanúja voltam annyi bűnnek, / hívője annyi hazug szónak, / köszöntem annyi bűnözőnek, / szadistának, hamisítónak”, írja egyik versében. S ahogy fokról fokra kiábrándult a maga egykori eszményeit beszennyező hatalomból, egyre képtelenebbnek érezte a kötelező egyenruhás költészetet is. „A közösségvállalás, az

állásfoglalás mindig is hatóereje volt költészetének, de addig hol bátortalanul, hol túlságosan is eltökélten kereste kifejezési lehetőségeit - most jelenik meg a maga szervesen sajátos költői hangnemében” - írja Vas István már idézett esszéjében. A hatvanas évek termésében érzi Vas a megújulást: „Közben hirtelen valami minőségi fordulat történt ebben a lírában, kinyilatkoztatás nélkül, csöndesen, ahogy már Vészi költészetének eseményei megtörténni szoktak. Elérte az a bizonyos költői kegyelem, amely hasonlít is teológiai rokonfogalmához annyiban, hogy sem időpontját, sem eredetét nem lehet előre meghatározni, és hogy kicsikarni sem lehet, mégis munkálkodni kell rajta.” A Vas István érzékelt változás majd aztán a hetvenes évektől válik látványossá, az 1972-ben kiadott *Jövő teleim emléke* kemény ragyogású darabjaiban, az 1997-es *Titokzatos párhuzamok*-ban, méginkább az 1979-es remek kötetében, a *Farsangi király*-ban, az 1981-es *Értünk is fussatok paripák*-ban, meg a halála előtt egy évvel megjelent 1986-os *Hány perc a nyár?*-ban. A címek is sokat elárulnak Vészi Endre költői világának változásáról. Lengyel Balázs egyik kritikájában olvassuk: „Mintha történt volna valami Vészi Endre szavaival. Ugyanazok a szavak, mint régen, és mégsem ugyanazok. Olyan érzelmi tartalmat hordoznak, mintha nagy utat tettek volna meg, egy egész világot bejártak volna”, majd „az egymásra rakódó érzelmi tartalmak sokrétűségéről” a szavak „hiteléről, többirányú érzelmi telítettségéről, megnövelt felidéző készségéről” beszél. Vészi Endre pályája utolsó szakaszában egyre szigorúbb műgonddal, a cicomákat elhagyogatva írt, mégis fellazította a versformákat. Nem annyira metrikájukat-ritmikájukat, bár kétségtelen, hogy lírájába akkor árad be, elsősorban Kassák Lajos, méginkább József Attila nyomán, a magához idomított, megszelídített avantgárd hatása abban is megmutatkozik, hogy a zárt formákat is megzilálta. Talán leginkább a szürrealizmus versépítő technikáját vette át és igazította a maga hajlamaihoz. Szeszélyesebb, bonyolultabb lett, talányosabb, nem a mondataiban, hanem versei anyagában, bár lírájától mindig is idegen maradt a mesterségesen gerjesztett homály. Mintha a köznapi értelem, a logika helyét másfajta kötések foglalnák el és tartanák össze a verset, nem annyira a gondolati-fogalmi, inkább a képi anyagot.

Miközben kifejezésmódja egyre dísztelenebb, pontosabb lett, a vers mégis sűrűbb szövésű, sejtelmesebb, anyaga nem egynemű, kapcsolásai váratlanok, kiszámíthatatlanok. Éppen ennek köszönhető, hogy lírája belvilága gazdagabb, tágasabb lett. Az, akár önkéntes, feladatversek helyét elfoglalták a legszemélyesebb ügyeiről, a legsúlyosabbakról: az öregedésről, a halálra készülésről szólnak. A maga helyzetét akarta körülrajzolni, helyét a korban, a visszafelé is eleven történelemben, s minél inkább a maga legsajátabb egzisztenciájáról beszélt, annál közelebb jutott a közöshöz, a mindenkire érvényeshez. A legköznapiabb tárgyak is valami profán áhitatot, mondhatni, metafizikai sugallatot közvetítenek. De ha gondolkodó, töprengő alkat volt is, kései lírája sem lett elvontan gondolati vagy éppen bölcséleti színezetű. Ahhoz nagyon is a foghatóra figyelve élte és írta verseit. Még elvontabb, még személytelenebb művei is, a nyilvánvalóan önéletrajzi díszletek közt játszódókról nem is beszélve, a köznapi látványból, az anyagszerűből, a neki ezért vagy azért tartalmas tárgyak közül emelkednek az elvontabb, a gondolatok vagy gondolatszerű alakzatok felé. „Az életben általában a megfoghatót szerettem” - olvassuk *Múltidőben* című költeményében. És másutt: „Én egykor zsenge korban megtanultam / a réz, a vas komoly természetét.” Mindenben megéri a használható, idomítható matériát, és úgy alakítja-formálja, „mint egy konok kézműves”. Verseiben még a bizonytalanabb halmazállapotú, ahogy egy helyütt mondja, „gáznemű” jelenségeknek is teste van, annak is, „mit gyolcsaival eltakar a messze”. Van egy kis verse, az *Észrevételek a télről*, csak látszólag évszakvers, valójában egy élethelyzetet, egy közérzetet fogalmak nélkül megfogalmazó remeklése, abban inasévei anyagait veszi kölcsön: „vaslemez, egykori anyaföld, / fonálon kerek rézpecsét, / esztergakés a déli nap, / hullik a forgács szerte-szét”. Vészi versbeli tárgyai emblematisz tárgyak, magukba foglalják élete legfontosabb pillanatait, lényegét, közvetítik „létezésének váltoáramát”. Édesanyja „önkeretes tükre”, egy

fésű, amelybe már csak a képzelet rajzolja bele a hajszálakat, a valahai padlásajtó „négyfogú kulcsa”, a padlás porában kallódó kézifűrész, egy köszörűkő vagy tanult mestersége szerszámai: a vastag nemeztoll, a sokszor emlegetett Vautier-véső. Ilyen s efféle tárgyak jelölik ki élete határait, s némi túlzással akár azt is mondhatnám, hogy egy erkölcsi rend fővonalait is. De nagyon rávallanak kevésbé személyes tárgyai, múltjának színterei is: a Nyár utcai kerámiatéglás épület, ahol a tanonciskola volt, a Maglódi út, a sörgyárak „tűzoltósisakos kéményével”, az Andrássy út, amelynek „valaha-volt fakockáin a rendőrlovak patáinak nyesett dobbanását” hallotta, vagy későbbi, már derűsebb lakhelyei, a Rózsadomb és az annyiszor megénekelt Vérmező, az Attila út, föld alatti „múzeumával”, a munka közben váratlanul kifordított, a világháborúban odatemetett csontok, csontvázak, lókoponyák, megidézői nemcsak a maga, hanem a szűkebb vagy tágabb közösség sorsának is. Ez a térben és időben sokfelé terjeszkedő költői világ akár zengzetes-színpadias hangzatokat is előcsalhatna. Van is Vészi Endre lírájában valami pátosz. De mindig idejében visszafogja, hátravonja, elfedi valamivel. Iróniával, öngúnnyal, groteszk képekkel, a kitűnő prózaíró józanságával. Mert viszolygott „az aranyfüst szavaktól”, „a szétrezgő kántorhang baritonjától”. Tartós, nemes anyagokkal dolgozott.

Lator László

BETŰRENDES MUTATÓ

Ablaktalan ház	Az a nap	Egy szó mely elmaradt
A cirkusz csillagai	Az átmenet évezredei	Elektródák
Adalék életrajzhoz	Az egyik hazatérés	Elégia a betegségről
Addig legalább	Az egyszeri csodát	Ellenpont
A félelemhez	Az elmaradt próféta	Ellenség a télben
A hadihelyzet megszövegezése	Az elrabolt Nyár	Eltűnt a nyárban. Variáció
A hallgatás	Az emberi csoda	Elvesztett évek erdejében
A helyreállt rend	Az este érkezései	Eszmélet
A hét némaság kapujában	Az északi szél napjaiból	Eufemisztikus állapotrajz
A hétpróba kérdései	Az indián útja	1935 november
A huszadik század harmadik harmadában	Az ítész	1997. július 25.
Ajtó és ablak emléke nélkül	Az ittmaradó város	Ezért
A kertből soha nem ment el a nyár	Az izzó huzal	Ébrenlét meg álom
A képesség dilemmája	Az örök retinán	Éjfél
A kérdező	Az út is útrakelt	Életrajztöredék
A kézműves évezredei	Az utolsó roham	Életrajz-vázlat a szememről
A kimondott s a kimondatlan	Az utolsó tangó Budapesten	Élni
Alanyi költő a világmindenségben	Álom a kastélyról	Én és ő
Alaszakai éj	Ásatás	Értünk is fussatok paripák
A levegő keresése	Babits. Rapszódia	Észrevételek a télről
Alkony mozdulat nélkül	Bartók éjszakai	Évszakok foglya
Almásderes	Bennünk és az időben. Kassák	Fagykristályok
Altereóm újabb irományaiból	Beszélgetés a kerttel	Faragott gégek, ezüst koponyák
Alvók balladája	Bizonyos ifjak rosszkedvűek	Farsangi király
A madár elszáll	Bolond piktor vallomása	Fától fáig
A megtörítés fokozatai	Brácsa, citera, dob	Fázékonyak hálaéneke
A menekülő kert	Búcsú egy utcasarkon	Feledékeny isten
A mértéktelenséghez	Búcsú-Fiesta	Felkiáltójelek a készülődésről
A művelet csődje	Búcsu Suránytól	Fénybe zárt ébredés
A Naphegyen át	Bűn	Férfi a századvégen
A néma antológiák	Célfotó	Fogságba ejtett holnap
Anna ködben	Cián	Fohász szigorúságért
Anna utazásai	Címervázlat	Folytassátok
Anti Jónás	Cipőim	Folytatást igénylő vers
Anyakönyv	Concerto jelenidőben	Folytatólagos vallomás
A nyár emlékezetkihagyása	Csapda	Fosztóképzős ballada
Apafej vigasztaló	Csonka rekviem. Illyés Gyula	Fölfelé száll a délután
A piros terem	Csonka rekviem. Kassák	Fölfelé
Arany és fekete	Csonka rekviem. Lengyel József	Fulladt délután, Tarcál
Arckép ezer tükörben	De hol a csúcs?	Gonoszsírató
A rendezetlen visszavonulás	Dél felé	Gulliver
A rendezvény vége	Egész és meg nem bontható	Gyalogos hatalom
A sápadtarcú	Egy arc környezetrajza	Gyerekek istenkora
A szabaduló	Egy csehó csillagai	Hanyadik század?
A szenvedés térfogata	Egyesszám, többesszám	Harminckét éve örökön-örökké
A szerelvénny	Egyezkedés nélkül	Harsonák nélkül
A szőlő felkiált	Egy kérdés megfejtése	Hazám az anyanyelvem
A teljesség ígézetében	Egy magatartás kérdőjelei	Háború után
A tér	Egy múzeum rendezése közben	Hány perc a nyár?
Attila út, promenád	Egy nap vázlatos története reggeltől estig	Helyzetgyakorlat
A varázsló kalapjában	Egy nő utókora	Hetven év
A város falára	Egy régi vers némi időszerűséggel	Hét napon hétszer
A világ beteg most, nem én	Egy roncslevegő felülnézetben	Hét stanza az Utolsó Kalandhoz
Az alku szövege	Egy rózsza tűzhalála	Holdvadászok
		Hologram

Horvát-kerti forziciák
 Hóreb hegyén
 Hugom - anyám
 Hűtlen nő után
 Idegen kirakatok
 Idegen város
 Ifjúságom egy-egy részletén
 Illenék már
 Improvizáció
 Inas létemre alkotó
 Indián délután
 Invázió
 Istenteremtés
 Január eleje, vázlat
 Jámbor ajánlkozás
 Jégbe metszett ébredés
 Jégcimbalom
 Jób éneke
 József Attila
 Jövő teleim emléke
 Júniusi vasfekete
 Kerti varázslatok
 Kérdés, felelet
 Két dübörgés között
 Két évszám között
 Két szentendrei
 Kifehéredés
 Kilépés az éjszakába
 Ki mindent átölelt
 Kirándulások
 Kortársaimhoz
 Ködös reggel
 Költő vagyok
 Köröskörül a kertben. Február
 Kötelékek
 Krisztina, 75-ben
 Krisztina, Zöldfa
 Kulcsmondatok az őszikékhez
 Kűszöbön
 Lehuny szememmel
 Levél a puli-nemlétből
 Levél Sceauxba Szélpát Árpádnak
 Lézersugár
 Líra de fancsali
 Lót visszanéz
 Madárformán
 Magamhoz vissza én
 Magyarázat egy lánynak
 Mahalia
 Margit, gyermekkorában
 Margitnak, tél elé
 Májusi vasárnap fénytörésben
 Március
 Már minden életrajzi

Már nem a szelíd béke
 Már nyomtatják a könyvet
 Megint csak József Attiláról
 Meglátogattak az arcok
 Menyasszonytánc
 Merítőháló
 Mert
 Mert képlékeny és végleges
 Még ez az este
 Mélyvízi utas
 Mérleg
 Micsoda mérték szerint?
 Mindenütt, mindig!
 Mint
 Mint akinek
 Mint feszített szárny
 Míniuszt öt
 Mit ér a vers?
 Mitológia 1949 / Mondatok,
 vasárnap
 Monománia
 Múltidőben
 Munkásszöveg éneke
 Naprituálé
 Ne legyen semmi
 Nevelőim
 Négy sor - egyetlen kérdés
 November Visegrádon
 Nyárhorizont
 Nyílik az ég
 Otthonok
 Óda a buszbérletemhez
 Óda a régészkalapácsához
 Ördögi rituálé
 Örökség
 Örökség-hagyó
 Őr és fogoly
 Őszrobbanás
 Parkettarózsa
 Párosan
 Penge-keményen
 Pesti fák
 Picasso: La femme à l'éventail
 Pogány rituálé
 Prognózis nélkül (Lebontják...)
 Prognózis nélkül (Várom...)
 Radnóti novembere
 Rapszódia tél közepén
 Ráolvasó
 Rekviem Berda Józsefért
 Reményekre készen
 Robinzonádok
 Rovar-idény
 Róma Róma November

Rózsaszín pászták mahagóni árnyak
 Röntgen idő
 Sarkvidéki
 Sorbanállás nyári káprázatért
 Sovány arc, tiszta ing
 Szavak
 Származástan
 Száznapos önkívület
 Szentenciák nélkül
 Szentendrei mágia / Szeptemberi
 szűrt fény
 Szélnaptár
 Szép hervadt nevek
 Szobrok és falsszentek
 Szomszédom Kosztolányi
 Tavaszi hepening
 Tavaszi páros
 Tavaszi zsongás történelmi
 környezettel
 Tárgyak a történelemben
 Tárgyak felülnézetben
 Te és az Idő
 Tél elé
 Téli napló
 Téli rend
 Téli zene
 Tényezők
 Titokzatos párhuzamok
 Torz manézis
 Totemek tabuk tárgyak
 Utinapló Margittal
 Utközi ének
 Ünneprontó
 Ünnepe után
 Üvegsíkok
 Vakító pillanat
 Vasfészek, vasmadár
 Vasjanuár
 Vaskűszöb
 Válasz nélkül
 Váltott szárnyakon
 Váratlan reggel
 Vázlat a hagyatékról
 Vetkőzés, öltözés
 Vérmezei elégia
 Vigasz lélek ünnep
 Világ-szerelmem nőnemű
 Visszapillantás a jelenbe
 Vörösréz
 Zelk Zoltán telefonjai
 Zöld lángra gyújt majd